

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

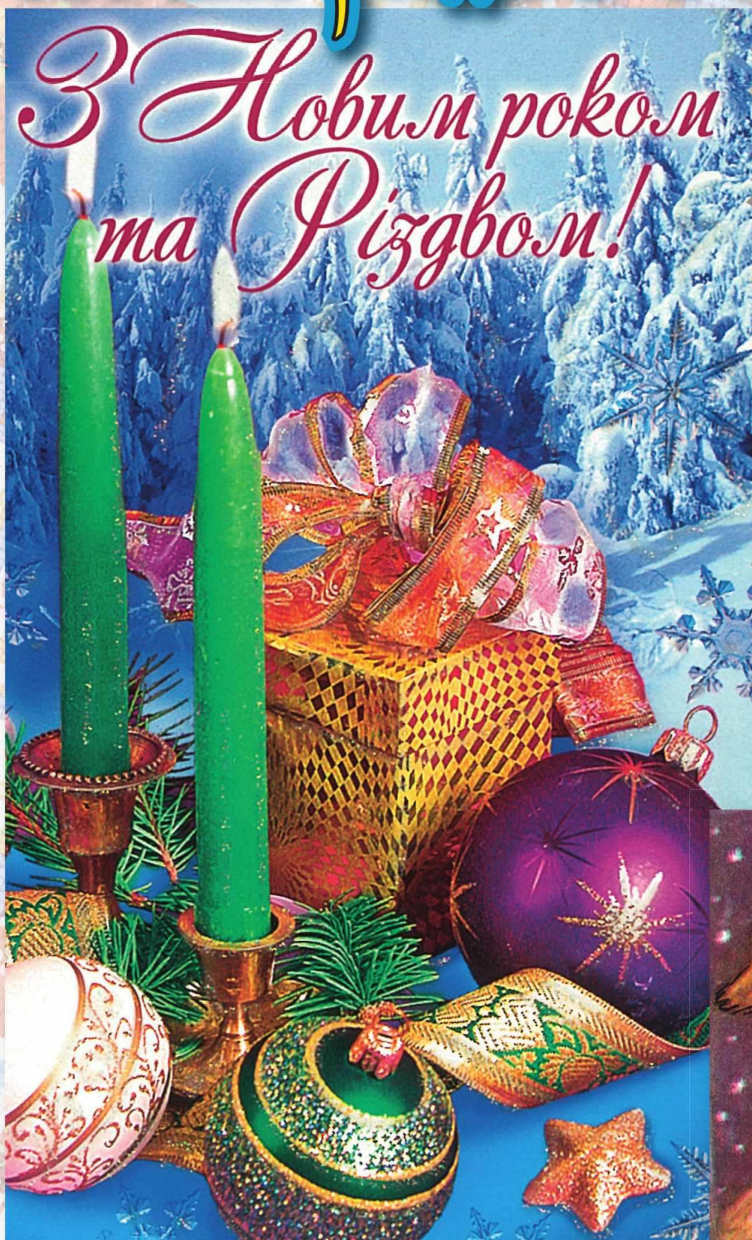
БОРИСТЕН

2010 рік

№ 12 (234)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА

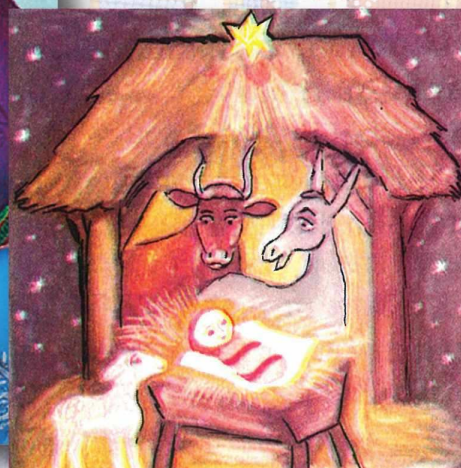
Нова радість стала,
Яка не була,
Над вертепом звізда ясна
Світом засіяла

Де Христос родився,
З Діви воплотився,
Як чоловік пеленами
Убого повився.

Пастушки з ягнятком
Перед тим Дитятком
На коліна упали,
Христа Бога вихваляють.

Просим Тебе, Царю,
Ти наш володарю,
Даруй літа щасливі
Цьому господарю.

Цьому господарю.
Й його господині —
Даруй літа щасливі
Нашій Україні.

“БОРИСТЕН” – літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник.

Шеф-редактор Фідель СУХОНИС
Відповідальний секретар Андрій КОЦЮБІНСЬКИЙ
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Іваненко Валентин Васильович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеси Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.

Світленко Сергій Іванович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеси Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.

Швидько Ганна Кирилівна – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.

Удод Олександр Андрійович – Інститут інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України (м. Київ), директор, доктор історичних наук, професор.

Василенко Віталій Олександрович – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.

Поповський Анатолій Михайлович – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.

Демченко Володимир Дмитрович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеси Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.

Завертало Нінель Іванівна – Дніпропетровський національний університет ім. Олеси Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.

Шепелев Максиміліан Альбертович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеси Гончара, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.

Токовенко Олександр Сергійович – Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.

Гнатенко Петро Іванович – Дніпропетровський національний університет, завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук, професор, член спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.

Терещенко Алла Костянтинівна – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

Степовик Дмитро Власович – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

Грица Софія Йосипівна – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

Найден Олександр Семенович – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.

Китова Світлана Андріївна – Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.

Шейко Василь Миколайович – Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.

Коректор – Ірина Куц.

Представництва редакції:

у Києві – Юрій Завгородній. Т. 044-482-26-58, 050-469-88-63.

у США: Bahriany Foundation, INC. 811S Roosevelt Ave., Arlington Hts, IL. 60005-2749 USA. Ilarion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N. J. 07059;

з редакційних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;

у Канаді: Mr. J. Stech, 80 Coe Hill Dr., Art. 414, Toronto, Ont. M6S 3C9, Canada;

у Румунії: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7. Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;

у Бразилії: Pedro Harletskei AL. Augusto Stelf eld, 795 80410-140 Curitiba, PR BRASIL;

у Австралії: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia - 3046 T. & Fax: 03.93061997

у Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/1, Lod, Israel;

у Польщі: Jurii Hawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielsk Podlaski, Polska.

Журнал надходить до секретаріату Президента України.

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.

Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.

Адреса: “Бористен”, абонентна скринька 791,
49008, Дніпропетровськ, Україна.
Телефони: 050-340-28-27, (056) 713-52-58.

Серія KB, реєстр. номер 16084-4556 ПР. Рік видання дев'ятнадцятий.

ЗАСНОВНИКИ: Дніпропетровська міська громадська організація “Товариство шанувальників журналу “Бористен”, Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеси Гончара.

ВИДАВЦІ: Дніпропетровська міська громадська організація “Товариство шанувальників журналу “Бористен”, національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеси Гончара.

Постановою президії ВАК України від 9-го квітня 2008 року за номером № 1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії, філології, політичних наук, мистецтвознавства та культурології.

E-mail: borysten@a-teleport.com

Наша вебсторінка: www.borysten.narod.ru.

Номер рекомендовано до друку вченою радою НГУ України.

Підписано до друку 30.12.2010 р. Формат 60/84/8, друк офсетний.

Умов. друк. арк. 2,79.

Зам. № 1846. Тир. 1500.

ТОВ “Перша міська друкарня”.

Адреса: вул. Степового фронту, 11-а,
м. Павлоград Дніпропетровської обл., Україна, 51400.

УКРАЇНО, ти - моя молитва...

Василь СИМОНЕНКО

Іван ЧУМАК

СПОВІДЬ

*Трапляється, підносять нас овації,
А то хула принизить, мов на зло.
А все ж таки, доладна наша нація,
Якби хоч трішки ладу ще було.*

*Бо ми ж по світу — наче погорільці,
І в наші душі в'їлась і трима
Заляканість лишатись українцем,
Вже навіть там, де інших і нема.*

*У нас добра — що густо, а що рясно,
Але, пробачте, сестри і брати,
Що звиклися самі у себе красти:
Згребти, сховати і знову розтягти.*

*Ми раді вхочим з будь-якого краю,
Немов у храм сумир'я й доброти,
Самі ж ми тут — як в хаті, котра скраю,
З якої легко безвісти втекти...*

*Над нами стяг — як знак любові й праці,
І Трійця-герб — над міс том і селом...
Бо все ж таки доладна наша нація...
Якби хоч трішки ладу ще було.*

Юрій СУХОДОЛ

ДЯКУЮ, ЩО СИНОМ НАРЕКЛА!

*Ти єдина, на весь Світ єдина,
Що пригорнеш до свого плеча.
Мати моя рідна - Україна,
В серці твоїй пісні, як свіча!*

*Україно, мила Україно:
Не шкодуєш синові добра.
Бо розмову чую солов'їну,
І душа її красу вбира.*

*Ти єдина, любляча єдина,
На віки нас вірність повинча!
Доля моя, Ладо - Україно,
Вже до щастя викуєм ключа!*

*Вийдем, друже, я тебе зустріну,
Потребуєм теплоту плеча.
Розбудуєм славу України!
Горе й радість разом зустріча.*

*Ти єдина вистоїш в годину
Битви сил добра і люті зла.
Бережи нам, Боже, Україну,
Що народу душу вберегла.*

*Україно, мила Україно!
Я тобі співаю, пташечка мала...
І живу, лише для тебе, мила,
Дякую, що сином нарекла!*

(Про автора - на с. 4)

ЗМІСТ

І.Чумак, Ю.Суходол, **вірші**. 2 с. обкл.
Зміст: «Надвечір'я Христового Різдва»; Оксана Маковець, Р. Василенко, А. Ворфлик, **вірші**. 1 с.

Ольга Юдіна, «Ярмарок можливостей-2010» у гірничому; інф. ДНУ, «В ДНУ ім. О.Гончара відкриють Інститут Конфуція». 2 с.

М.Волкова, «Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики». 3 с.

Ю.Суходол, **вірші**; інф. НГУ, «Відкрито Українсько-Японський центр НГУ». 4 с.

Надія Гринько, «Душа материнська - безцінне багатство». 5 с.

В.Чабаненко, «Він кличе нас у політ до прекрасного». 6-7 с.с.

А.Поповський, «До проблематики сучасного українського синтаксису»; Тетяна Радченко, Анна Баценкова, «Мовний букет спілкування». 8-9 с.с.

"БОРИСТЕН", грудень, 2010 р.

Інф. ГУОН ОДА, «Іменні стипендії — кращим студентам»; Наталія Дев'ятко, «Головне - правильно обрати майбутню професію»; Еліна Заржицька, «Новий Дніпропетровщині - новий стандарт освіти»; В.Тиндик, «Вчимо любити і знати свій рідний край»; інф. ГУОН ОДА, «Розпочався XI Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яценка»; Наталія Дев'ятко, «85-річчя юннатівського руху»; С.Головченко, «Фінальна гра КВК «Планета професій»; інф.ГУОН ОДА, «На порядку денному - позашкільна освіта», «Презентовано збірник». 10-14 с.с.

Оксана Маковець, «Невгамовність людської душі»; Юлія Рожко, «Вміти домовлятися». 15-16 с.с.

Нінель Заверталюк, «Поезії чиста сила». 17с.

Ірина Соболь, «Співробітництво з фондом "Civilian Resuarch Development Foundation"; інф. ГУОН ОДА, «Міжнародний, науково-практичний...». 18 с.

Л.Якобчук, Л.Хмельковський, «Апокрифи: перша книга Маккавейів». 19 с.

А.Грещук, «З благословінням Різдва». 20-21 с.с.

Тетяна Портнова, «Нові вітчизняні дослідження, присвячені Богдану Хмельницькому». 22-23 с.с.

Раїса Хейлик, «Міст через океани». 24-25 с.с.

Анна Іванова, «Wroclaw - miejsce spotkan». 26 с.

Олена Бардиш, **вірш**; М.Дупляк, «Розкішне літературно-художнє видання»; Є.Бадін, «Театр і мат»; Наталія Андрющенко, «Лінії любові художника Валерія Самохвалова». 27-29 с.с.

Олександра Скура, **вірші**. 30 с.

В.Білінський, «Країна Моксель-Московія». 31-32 с.с.

Інф.ДНУ, «Космічні проекти студентів ДНУ отримали світове визнання», Ф.Степанов, **вірш**. 33 с.

Даринка Сухоніс, «Доня». 34-35 с.с.

Листування симпатиків «Бористену»; інф. НГУ, «Перспективи співпраці з Бельгією». 36 с.

Мудрість народів світу; реклама. 3-4 с.с. обкл.

НАДВЕЧІР'Я ХРИСТОВОГО РІЗДВА

«ЧАС НАШОГО СПАСІННЯ ВЖЕ НАСТАВ. ГОТУЙСЯ, ВЕРТЕПЕ....»

(Стихира веч. Надвечір'я)

Празник Христового Різдва належить до найбільших празників нашого церковного року. Тож св.Церква, маючи на увазі велич і значення цього празника, рік-річно приготує своїх вірних на стрічу нашого Спасителя молитвою і постом.

До тієї цілі служить Пилипівка, служать передпразничні богослужби та відправи в день Надвечір'я Різдва. Що ближче до Христового Різдва, то щораз частіше у стихарах і канонах та тропарях наших богослужб говориться про ви́флеємські ясла, де має спочити Божий Син, про Його Пресвяту Матір Марію, св. Йосифа Обручника, про вертеп, зізду, ангелів, пастухів і царів.

Вершок цього святкового приготування становить день Надвечір'я Різдва. Це день чування, молитви й посту. Має завітати гість із самого неба, тож треба на його прихід гідно приготуватися. Свят-Вечір має не тільки свої глибокі змістом церковні відправи, але передусім він пребагатий у нашому народі в повні символи обрядів і звичаїв, з яких багато сягають ще дохристиянських часів.

(3 книги «Пізнай свій обряд», стор.293).

Оксана МАКОВЕЦЬ (Вірджінія, США)

КОЛЯДУЄМ

Колядуєм «Бог Предвічний», «Дивная Новина»:
Породила в Вифлеємі Діва - Бога сина!
Співивала, колихала Дитя Боже - Мати,

До серденька пригортала, співала Дитяті.
З того часу колядуєм: «Щаслива Новина»,
Бо на грішний світ з'явилась - Божая Дитина.
Із збірки «Вічність у порах року».

Ростислав ВАСИЛЕНКО

З ДВІ ТИСЯЧІ ОДИНАДЦЯТИМ!

Дві Тисячі Одинадцятий Рік надходить,
То ж ми вітаєм з Новим Роком вас.
Так якось скоро все життя проходить,
І молодість... лиш спогади у нас.

Ми знаємо, вже Новий Рік в дорозі,
Відсунь «десятий» цей без вороття,
Не лишимо ж його ми на морозі,
А впустим в хату, і в своє життя.

Хто є в роках - знайомий з лікарями,
А хто молодший - мріє про любов.
І для усіх є Божий хрест над нами,
Старіє хтось, хтось молодіє знов.

А там за кілька днів й Різдво із нами,
Над Вифлеємом - зірка золота,
Святкуймо ж з радісними всі серцями
І Рік Новий й Народження Христа!

*Оксана Маковець (редактор журналу «Верховина»): «Цього вірша я знайшла у листах від Ії та Ростислава Василенків. Він був написаний та надісланий нам з родиною автором до 2006 року. Дозволила собі «перекладати» на 2011 рік. Тим самим згадуючи таких незабутніх співавторів «Верховини».

Анатолій ВОРФЛИК

КНИГА ПСАЛМІВ. КНИГА ПЕРША. ПСАЛОМ 29

І буде Господь повік-віки царем

Над великими водами,
Над ліванськими кедрами
Вічна слава Господня гримить.
А над нашими вишнями,
А над нашими вербами –
Мов заглухла свята оця мить.

Ми молитись не вміємо,
Хоч потопами топлени.
Ти нам, Господи, гріх цей прости.
Ще не впали, як вишні
І верби потоптані,
Наших душ почорнілі хрести.

Голос Божий чи викреше
Із сердець наших полум'я,
Чи примусить тремтіти в гріху?
На столах іще порожньо -
Чи в очах хоч не порожньо,
Боже, праведний, в мить цю лиху?

Та й повік не впадуть,
Божим духом окрилені.
Наші води малі підростуть.
Наші руки знесилені,
Наші душі похилені
У прийдешньому Небі грядуть.

«ЯРМАРОК МОЖЛИВОСТЕЙ-2010» У ГІРНИЧОМУ

Таку нову форму ознайомлення з центрами додаткової освіти та розвитку особистості для молоді організував Бізнес-інкубатор. Понад 20 центрів, клубів, студій; секцій для молоді за напрямками "Освіта", "Наука", "Культура та дозвілля", "Спорт і здоров'я" розповіли студентам про можливості додаткового саморозвитку у вузі.

верситет першим серед вузів запропонував своїм студентам величезний спектр можливостей для реалізації особистого потенціалу. Тож молодь отримає у вузі не тільки спеціальність, а й підготовку до дорослого життя в цілому, - заявив Іван Куліченко.

Міський голова запропонував організувати подібний ярмарок на День міста прямо на

Щоб наочно продемонструвати всі можливості і зацікавити молодих людей, прямо на ярмарку проводилися вікторини та майстер-класи викладачами молодіжних центрів. Родзинкою стали уроки танго і сальси від україно-іспано-латиноамериканського культурного Центру, дефіле електромобілів студентського КБ гірничого університету, виступ університетської команди карате та вернісаж українських пісень у виконанні ансамблю «Мальви» і студента з Анголи Селсу.

На офіційному відкритті побував міський голова Іван Куліченко, порадив студентів інформацією про плідну співпрацю керівництва вузу та міської влади. Згадав і про п'ятьох студентів НГУ, які отримують стипендію міського голови.

- Сьогодні ми стали свідками того, як Національний гірничий уні-

Набережний і запросити для участі в ній всі вузи міста.

- Основна ідея «Ярмарку можливостей» - продемонструвати студентам безліч різноманітних напрямків роботи університету у вільний від занять час. Кожен із таких молодіжних центрів допоможе студенту розкрити свою багатогранну особистість, творчий та науковий потенціал. Пропозиція організувати спільний для всіх вишів ярмарок - відмінний крок! Він зміцнить зв'язки між усіма вузами та їх студентами! - підтримав ідею ректор НГУ Геннадій Півняк.

Ольга ЮДИНА.

Фото **Артема ГУСАКА.**

На світліні: серед відвідувачів неординарного заходу були ректор НГУ **Геннадій ПІВНЯК** та Дніпропетровський міський голова **Іван КУЛІЧЕНКО.**

В ДНУ ІМ. О.ГОНЧАРА ВІДКРИЮТЬ ІНСТИТУТ КОНФУЦІЯ

Про це йшлося під час візиту в університет дипломатів Посольства Китайської Народної Республіки в Україні.

Під час зустрічі Радника Посольства КНР Чжан Войли, першого секретаря Посольства Чжан Хунцзянь і третього секретаря Посольства Цао Луньцюань з ректором Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара Миколою Вікторовичем Поляковим обговорювали перспективні напрямки розвитку співпраці між двома країнами в галузі освіти, науки і культури. «Співробітництво Дніпропетровського університету з провідними науковими і освітянськими установами Китайської народної республіки триває понад 20 років, - зазначив Микола Поляков. - Наразі укладено 8 двосторонніх угод з університетами міст Харбін, Наньчань, Дальянь, Шандунь та інших. З 2007 року в переліку партнерів нашого класичного і Ечжоуський політехнічний університет. За цей час в ДНУ підготовлено більше тисячі фахівців для Китайської Народної Республіки,» - наголосив ректор.

Радник Посольства КНР Чжан Войли запевнив українську сторону у сприянні з боку Посольства у вирішенні дипломатичних питань: «Під час недавнього візиту до нашої держави Президента України Віктора Януковича було підписано 12 важливих угод, в тому числі й у галузі науки й освіти. Нашим завданням є надавати всебічну підтримку українським науковцям для інтенсифікації двосторонніх відносин. В Україні лише кілька університетів готують фахівців

з китайської мови і літератури, серед них і Дніпропетровський національний. Ми знаємо, що цей напрям дуже популярний серед молоді. Свого часу ДНУ отримав грант від уряду КНР у вигляді лінгфонного кабінету, і ми готові й далі надавати підтримку у вигляді літератури, мультимедійного забезпечення, викладачів,» - наголосив пан Радник.

Микола Вікторович Поляков розповів, що є попередні домовленості про створення на базі ДНУ Інституту Конфуція. Сьогодні у 50 країнах світу функціонують більше 120 таких інститутів. Це глобальна мережа навчально-наукових центрів, створених за ініціативою Китайського державного комітету з розповсюдження китайської мови за кордоном. «Ми із задоволенням спостерігаємо за бурхливим розвитком економіки Китаю та підтримуємо прагнення вашої держави розширювати сферу міжнародної співпраці, - наголосив Микола Вікторович. - Сьогодні наші спільні зусилля спрямовані на підготовку висококваліфікованих фахівців для КНР, поліпшення рівня викладання китайської мови в Україні, інтенсифікацію обміну студентами та збільшення обсягів мовного стажування».

Також дипломатичні представники Посольства КНР в Україні поспілкувалися з китайськими студентами, які навчаються в ДНУ.

**Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара.**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЧНОЇ НАУКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

7-8 грудня 2010 р у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара на базі кафедри англійської філології (завідувач - доцент А. І. Анісімова) проводилася II Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики».

Під час конференції працювали три секції: «Сучасний досвід викладання іноземних мов у вищих та середніх навчальних закладах», «Лексичні, граматичні та стилістичні проблеми іншомовної комунікації та перекладу», «Мова та культура».

У конференції взяли участь 120 викладачів та науковців з різних вищих навчальних закладів, ліцеїв та гімназій Києва, Харкова, Львова, Чернівців, Сімферополя, Слов'янська, Горлівки, Вінниці, Кіровограду, Херсону, Кривого Рогу, Дніпродзержинська, Дніпропетровська, Запоріжжя, Ужгороду.

На пленарному засіданні було зроблено 5 доповідей науковців, яке розпочалося з виступу декана факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства, кандидата філологічних наук, професора І. С. Попової, у вступному слові якої акцентувалася увага учасників конференції на розв'язанні актуальних питань сучасного стану філологічної науки, необхідності вивчення іноземних мов.

Доповідь завідувача кафедри англійської філології, доцента А. І. Анісімової була присвячена висвітленню проблем, пов'язаних із сучасним досвідом викладання іноземних мов у вищих та середніх навчальних закладах, зокрема інтерактивними методами навчання, інноваційними програмами та підручниками, сучасними стратегіями навчання, використанням новітніх технологій у навчальному процесі.

Актуальним для учасників конференції була доповідь О. В. Чоботарьова, представника видавництва Longman в Україні (м. Київ), що стосувалася сучасних засобів підготовки студентів з іноземних мов, нових підручників та словників, які відіграють важливу роль в процесі вивчення мови, в підготовці до складання екзаменів різного ступеня складності.

Не менш важливими є й питання функціонування мови в певному культурному середовищі, міжкультурної комунікації та культурологічного підходу до викладання мови, розвиток фонових знань майбутніх перекладачів та мотивованості студентів в процесі вивчення іноземної мови. Ця проблематика була зазначена у доповіді завідувача кафедри теорії та практики перекладу англійської мови Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, доктора педагогічних наук, професора, академіка Академії наук вищої школи України Л. М. Черноватого. Доповідь завідувача кафедри англійської філології Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, кандидата філологічних наук, доцента О.В. Полховської мала більш практичний характер та була пов'язана з висвітленням стилістичних особливостей творів сучасних романістів, зокрема П.Остера.

Учасники конференції мали можливість поділитися своїми науковими дослідженнями й практичним досвідом та відвідали практичні студії провідних українських методистів (Л. М. Черноватого, м. Харків; О. В. Чоботарьова, м. Київ; Ю. В. Сердечного, м. Дніпропетровськ).

На засіданні першої секції (керівники секції - доцент Волкова М. Ю. та старший викладач Станкевич О. І.) учас-

II ВСЕУКРАЇНЬСКА науково-практична КОНФЕРЕНЦІЯ

ники конференції мали можливість взяти участь у науковій дискусії з питань викладання іноземних мов у вищих та середніх навчальних закладах, мотивації навчання, технологій особистісно-орієнтованої педагогіки, ефективних інтерактивних методів, зокрема особливості викладання фахової мови спорту та юриспруденції.

Предметом розгляду учасників другої секції (керівники секції - доцент Семешко Н. М. та Яшкіна В. В.) стали лексичні, граматичні та стилістичні проблеми іншомовної комунікації та перекладу. Обговорювалися деякі лексико-семантичні особливості англійського тексту (лінгвоетнічна адаптація, власні імена в складі фразеологізмів, літературно-розмовна мова, синтаксичні засоби досягнення експресивності, стилістична організація митного дискурсу, запозичення, написання ділових паперів).

Доповіді третьої секції (керівники секції - доцент Анісімова А. І. та Тетеріна Л. М.) були пов'язані з лінгвістичними та стилістичними особливостями деяких аспектів окремо взятих художніх творів, а також особливостями взаємодії культури та мови.

На заключному засіданні обговорювали та ухвалили наступні пропозиції:

1) проведення III Всеукраїнської конференції «Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики» в 2011 році;

2) забезпечення більш широкого кола наукової громадськості інформацією про проведення конференції наступного року;

3) поглиблення координації роботи з організації та проведення конференції, пов'язаної з актуальними проблемами сучасної лінгвістики та стилістики, а також загального стану англійської мови, вивчення іноземної мови;

4) авторам найкращих доповідей буде запропоновано опублікувати повний текст виступу у фаховому збірнику «Англістика та американістика».

Гості також мали можливість оглянути книжкову виставку фахової літератури, виставку публікацій кафедри англійської філології останніх років та портретну фотовиставку. До початку конференції були видані матеріали конференції.

М. ВОЛКОВА,

доцент кафедри англійської філології.

**ЗОЛОТІ
ДУМКИ**

- **Бажання служити загальному благу неодмінно має бути потребою душі, умовою особистого щастя.**
Антін ЧЕХОВ.
- **Праця пробуджує в людині творчі сили. Ці сили стають синонімом праці, а праця стає творчістю.**
Олексій ТОЛСТОЙ.
- **Слабий прохає, сильний переконує.**

Грузинська народна мудрість.

• ПОЕТИЧНА ВІТАЛЬНЯ

Юрій Пилипович Суходол народився 21 жовтня 1961 року у м. Городня. Освіту здобував у Лохвицькому технікумі харчових виробництв, Національному університеті харчових технологій. Працював на пивзаводі Десна м. Чернігова. У 1986 році повертається до рідного краю, до своїх витоків. Технік-дозиметрист, оператор котельні, сторож, столяр. Починає писати пізно, у 45 років, бо вважає, що говорити потрібно, коли вже маєш щось вагоме, визріле у душі, як мовчати просто нестерпно... Вірші і дописи Юрія Суходола можна прочитати у „Новинах Городнянщини“, „Сіверщині“, „Білій хаті“, „Літературній Україні“, ж-лах „Літературний Чернігів“, „Склянка часу“ „Zeitglas“, „Дніпро“. Друкований у збірках: „SITIS“, „VIA“, „Мій край у піснях та віршах“, „CHARACTERE“, переможець літературного конкурсу ж-лу „Дніпро“, деякі вірші стали текстами пісень. Вийшла перша книга поезій „Душею писані рядки“. Стурбовано пише про найбільш актуальні проблеми сьогодення, долю держави. Найбільше багатство - Україна і її мова. У ліриці і філософських віршах кожен знайде цікаве для розуму і душі, крила для злету почуттів і фантазії...

Юрій СУХОДОЛ: "Можливо, вірші здаються якимись штучними, несправжніми, не схожими на сповідь. Але вони, як діти, частинки мене, закодована інформація з душі. Всі говорять про те, яким бачу світ, що відчуваю чи відчував під час написання..."

ГАЛАКТИКА УКРАЇНИ

Розмову ведуть з людьми
Поля, моря і ліси її.
Кожна квітка - шуми,
Кожна бджілка в рої...

Галактика України - світ,
Створений для весни.
Лету мільйони літ:
Вдихни її зорі грудьми,
Відчуй її вічний політ!

У полудень зникла тінь
І хлопчик малий полетів:
Перехрестям небесних володінь,
Всесвітнім кордоном вогнів...

Мати руками всесильними
Поведе до пасовищ зірок:
Тими спіралями туманними...
Щоби наочно явити урок,
Щоби небо торкнуло дитини,
Благословило на перший крок.

Важко вимовити, тільки у віршах і пробую. Бракує слів, образів, бо, чесно кажучи, зовсім не знаю хто, який і навіщо щось роблю... Як можна не вкладати душу у власні творіння? Тоді краще писати детективи чи любовні романи. А вірш - автопортрет, пишеш і дивишся на самого себе. Інколи це радість пізнання, але переважно: сум'яття, розгубленість, несприйняття, нерозуміння своєї духовної основи. Невже це я? Міг таке написати? Невже і справді здатен на вчинок, маю окрему позицію? Мабуть так і міг, і здатен, і це моя думка...

ЗАБОРГУВАВ

Вітчизни край, не хочу я далеко —
Мене верни і вже не відкидай!
Твоїм повітрям дихати ще дай,
Дай подивитись як летить лелека:
Не долюбив, не доробив, не дотраждав...
Усе тут миле - холод твій і спека
І зіроньки розлілляні мов з глека,
А все лише щоб силюньки зібрав.
Вітчизно, знай - не можу я далеко,
В твоєму рясті й досі ще іду
І так надіюсь, що таки знайду
У цім куточку найрідніший клекіт...
Я майже ще не встиг і не відкрив
Тієї книги у цілющій чари,
Та навіть не дійшов і до покари,
Бо все боявся, душею десь кривив.
То це не жив? Який з тяжких гріхів
Так деформує шлях моїх віршів?
Вважатимем - в тобі іще не жив,
Заборгував...

МАМО... МАМО!

Мамо... Мамо! За словами,
За світанками знайомих слів
Пропливає, манить берегами
Нашого народу тихий спів.
Мамо! Богові віддяч синами!

Син із співом цим вдихає зорі,
П'є березовий холодний сік,
А із жовтих сторінок історії
Перемог читає славний лік!

Мамо... Мамо! За провалами,
Не згубилась, до добра вела...
І якщо для величі постали ми,
То у серці - Ти, завжди була.
Мамо! Бога восхвали синами!

Чи витрима й твоя душа тепла
Великої і чистої любові?
Творця благай, щоби Вона - жила!
У вихорі, у пісні колисковій...

Мамо... Мамо! За словами,
За світанками знайомих слів...
У Тобі для величі постали ми
І у серці цей назавжди спів.
Мамо! Богові світи синами!

ВСЕ ІМЕНЕМ ТВОЇМ!

Все іменем твоїм-
На щастя чи на долю...
Назви мене своїм
І по росі, на волю!
У пам'яті твоїй -
Мої шалені схеми.
Не вибирав краї,
Не обминав проблеми.
Із іменем твоїм
Змивав журбу і страх.
Під поглядом німим
Здіймав себе, як птах.
За покликом твоїм

Ішов я навпростець,
Цей світ обняв, і в нім,
Відчув тепло серцець.
Все іменем твоїм -
На щастя чи на долю...
Під поглядом німим
Шукаю свою волю.
Для України - зим,
І літ, пісень і неба...
Назви мене своїм,
А більшого - не треба!
Все іменем твоїм -
На щастя чи на долю...

ВІДКРИТО УКРАЇНСЬКО-ЯПОНСЬКИЙ ЦЕНТР НГУ

У рамках виконання угоди про співпрацю між НГУ та Національним технічним університетом КПІ третього грудня у Національному гірничому університеті відбулося відкриття українсько-японського центру. Директор УЯЦ НГУ Тетяна Введенська зустрічала численну аудиторію зацікавлених студентів, викладачів із привітальною промовою. Директор НТУУ КПІ розповів про необхідність створення подібного навчального осередку на Дніпропетровщині. А керівник японської делегації пан Мідзугані розповів майбутнім слухачам японського центру, що вони матимуть змогу займатися тут не лише вивченням японської мови, а й ознайомляться з традиційним церемоніалом японського чаювання, мистецтвом ікебани, методикою японського ведення бізнесу та іншими цікавими речами. Усіх присутніх зачарувала презентація японської традиційної кімнати, до речі, поки що першої такої в Україні. Окрім презентації майстри східної країни показали справжній майстер-клас з традиційних теслярських мистецтв.

Інфоцентр НГУ.
Фото Артема ГУСАКА.

Надія ГРИНЬКО, редактор газети «Вісник Національного гірничого університету».

ДУША МАТЕРИНСЬКА - БЕЗЦІННЕ БАГАТСТВО

**«І щасливий той,
в кого добрі діти,
ласкаві внуки...»**

Олесь ГОНЧАР.

Блакитнооке дівча було схоже на ангелятко, любило малювати й гратися з ляльками, колихати їх. Ангелятко це купалося в любові мами і татуса... «Діти - апостоли Бога, котрих день за днем Він посилає, щоб говорити про Любов, мир і надію!». Такий запис зробила понад століття тому царствена особа, мати п'ятьох дітей. Лише нещодавно прочитала цей вислів наша колега, доцент кафедри історії та політичної теорії Ірина Костянтинівна Цюп'як. Але душа її завжди відчувала глибину тих сердечних слів. Вона теж мама п'ятьох дітей - чотирьох синовчків і ластівки-дочки.

На початку листопада, на засіданні ректорату Національного гірничого університету її вітали за присвоєнням звання Матері-героїні. Ірина Костянтинівна - жінка надзвичайно скромна, не амбітна, ніколи не думала й не мріяла про це. Бо ж умови, за яких у нашій державі можна отримати таке почесне звання, скажемо відверто, непрості. Напевне, все б так і залишалося, коли б не батьківська увага до цього ректора НГУ Геннадія Півняка. Він став ініціатором подання документів і пильнував, як просувається хід справи протягом більше ніж двох років.

КОСТЯНТИН І КАТЕРИНА

Кучерявий красень Кость Дуб і його струнка дружина-берізка Катя виглядали романтичною парою. Вони приїхали в приміське село над Сурою після університету. Він - філолог, вона - біолог. Кость Семенович став директором школи, з його рук автор цих рядків отримала свідоцтво про закінчення восьмিরічки. А потім за його настановою вступила на філфак. І там слухала лекції, вже на той час кандидата філологічних наук, з української літератури, заглиблювалася у світ улюбленого письменника Кості Семеновича - Олесь Гончара. Бувало, зустрічала свого вчителя, і щоразу чула від нього захоплені розповіді про свою донечку, як вона навчається, як малює. А потім пішли повідомлення про народження онуків...

Першу школу любові ми проходимо у сім'ї. І якщо нас в дитинстві навчили найголовніший заповіді життя — Любові, то в цьому суєтному світі завжди є надія, і ми здатні самі створити найдорожчий острів, де можна бути захищеним від житейських знегод.

Ірина і її молодший брат Слава (сьогодні батько трьох дітей) отримали сповна тепла від своєї лагідної мами і турботливого тата, які тепер вже бабуся і дідусь, і леліють своїх улюблених онуків. Якось Ірина зізналася: «Якби ви знали, як я люблю своїх батьків!». Сказала так тихо і проникливо, що ці слова як дорогоцінність тримаю у своїй пам'яті.

«Я — З МАМИНОЇ КРИХІТКИ ТЕПЛА»

Сім'я - це кілька «я», які повинні розтворитися у «ми». Як важливо мати терпіння, з якого може народитися любов, а своє «я» присвятити іншим. Сьогодні цю непорушну духовну істину заматеріалізований світ стирає на порошок. І тому так багато нещасних у своєму егоїзмі людей. Вони не розуміють багатодітних, дратуються: для чого стільки, тут з одним не знаєш, що робити... Хоча модне бажання «жити для себе» врешті-решт перетворюється на пусту безодню.

Роман й Ірина зустрілися на святі Козацької слави у Дніпропетровську біля театру Т.Г. Шевченка. Як з картинки перед нею з'явився цей легінь з Івано-Франківщини. Блискавою майнуло - це доля. А він знайшов стільки символічних знаків у цій зустрічі, а до всього - вона вчителька української мови, про таку давно мріяв...

Другу школу любові Ірина проходила в університеті.

Вона, як і батько, стала філологом. Бо ж філолог - це той, хто любить слово. Ця любов зароджувалася ще з колик, з батькових віршів, а потім наповнювала серце на лекціях з української літератури і мови. Куратора - Нінель Іванівну - глибоко шанувала. Однокурсниця любила і вони її теж. Й досі всі зустрічаються, допомагають одна одній. Був такий час - шукала роботу. Йшла містом у роздумах: чи хто захоче взяти матір з п'ятьма дітьми. А на зустріч однокурсниця (нині професор НГУ) Світлана Ігнат'єва. «Давай до

нас в гірничий, нам потрібен викладач. Ти ж дисертацію захистила!». Ризикнув завідувач кафедри історії та політичної теорії Віктор Юхимович Пушкін, взяв її. І не пожалкував. Саме в гірничому вона визначилася як особистість, відчула родинну підтримку колективу. Завдяки найпершим помічникам - мамі, татові і чоловікові, діти були завжди доглянуті. Працювала з повною віддачею. На лікарняних майже ніколи не була.

Райдуга-веселка глибоко в душі світить, а будні - ой, не легкі. Серце матері завжди у тривозі. Але й в неповторній радості. Хіба можна забути, як з'явилися на світ: первісток - Андрійко, потім - Іванко, Вірослав, Петрусь, (хоча ні, він Петро, дуже серйозний) і квіточка серед братів - Олечка, - «Оце й усе веселітє в ній добро». Кожна дитина - цілий світ. І мамі так хочеться його захистити від зла, бруду.

Багатодітний тато! Почесного звання не має, але, безумовно, - герой. Роман Цюп'як, щоправда, в герої ніколи не пнув, а просто любить дітей. Сам він найменший з шістьох у сім'ї. Тато і мама Романа обоє сироти. Звичайно, нелегко їм було, але яка то радість дорослі сини і доньки. А ще за приклад йому батько кращого друга Івана - Володимира Кравеця, який прекрасно виховав теж шестеро дітей. Тож Роман Іванович не з тих, хто боїться труднощів, долати їх завжди готовий. За освітою - він історик, за життєвою необхідністю - майстер на всі руки. Працював навіть шахтарем. *Ще одна трепетна школа любові сім'ї Цюп'яків - українське слово і пісня.* Вони

об'єднують родину воедино. Радісно читати дідусеву поезію:

*Люблю вас, гарні, славні діти,
Веселі зорі-павичі.*

*Із вами легко жити на світі,
Шукати істини ключі.*

ШАНУЄМО ТЕБЕ, МАТИ!

Вітаючи першу матір-героїню Національного гірничого університету, Геннадій Григорович Півняк сказав: «Жінка може мати різні досягнення у житті, бути талановитою, неповторною красунею. Але найголовніше досягнення її - це діти. Вони не заважають справжньому таланту, вони - надихають. Наша Ірина Костянтинівна - обдарована жінка, педагог, науковець, організатор. Своїми надбаннями щедро ділиться з власними дітьми й нашими студентами. Мені надзвичайно приємно, що вона працює саме у нас. Справа честі допомагати таким людям. Ірина Костянтинівна має знати, що гірничий це саме те місце, де тебе захистять, зрозуміють. Кількарічні клопотання про присвоєння звання - це вияв нашої шани до жінки-матері».

Хто близько знайомий з Іриною, ті тихо дивуються її «нераціональним» вчинкам: за першим покликом бігти комусь на допомогу, втішати, співчувати. Не скаржиться вона ніколи на якісь обставини, виручить, замінить без зайвих слів. До студентів Ірина Костянтинівна теж по-материнськи уважна. Працює з ними творчо, передає свою глибоку любов до рідного слова. Вона одна з берегинь Центру культури української мови. Архіввідповідальна за будь-яку доручену справу. У творчому союзі зі Світлою Ігнат'євою за редакцією за-кафедрою Віктора Пушкіна уклали і видали чудові збірники афоризмів Олесь Гончара: «Бережіть собори душ своїх», «Україна - моя пектораль», «Тайноцвіт». Безліч прекрасних зустрічей, виставок, щорічних Гончарівських читань організовувала разом з колегами. А ще вона любить малювати. Художньо оформила батькову книжечку для дітей «Калинина аптечка» та ще три поетичні збірки колеги, Зінаїди Кравченко-Дубової, для дітей підшефного дитбудинку. Запропонували виставити свої роботи. «Та ж не професіонал, так для душі...». Безцінне багатство у Всесвіті ця душа материнська. Щасливий той, хто торкнувся її тепла.

На світлині: мати-героїня Ірина ЦЮП'ЯК.

Віктор ЧАБАНЕНКО

ВІН КЛИЧЕ НАС У ПОЛІТ ДО ПРЕКРАСНОГО

Микола Миколаєнко. Віща Зоря: Зібрання поезій у чотирьох томах. - Дніпропетровськ: Ліра, 2009 - 2010.

Готуючи до видання антологію «Січовий Парнас», присвячену 70-річчю Запорізького державного (тепер національного) університету, я перебрав у пам'яті й за документальними джерелами імена багатьох поетів - вихованців моєї альма-матер. Ті, що навчалися у виші в другій половині минулого століття, пригадати було неважко: всі вони мої ровесники або ж мої студенти. А ось із іменами тих авторів, які навчалися тут у довоєнний період, було складніше. Допомогли спогади відомих людей старшого віку, давні публікації в періодиці, архівні матеріали. Минули місяці пошуків - і переді мною вирядувалися імена та прізвища Олексія Запорізького (псевдо Олексія Сеніка), Михайла Шломи, Яра Славутича (псевдо Григорія Жученка), Івана Манила, Олеса Жолдака, Михайла Масютка, Олеса Зоца і Миколи Миколаєнка. З незалежних від мене причин про життєвий і творчий шлях цих письменників (крім Олеса Жолдака) я майже нічого не знав. Особливо прикро було за свої аж надто скупі знання про останнього в названому ряду, про Миколу Миколаєнка, який жив і працював у сусідньому Січеславі (Дніпропетровську). Пригадувалися лише його деякі прозові та драматичні твори, зокрема повісті «На лінії вогню», «Чорна лебідка» і п'єса «Мар'яна».

Миколаєнка - поета відкрив мені його однокашник, відомий учений і письменник Яр Славутич, що мешкає тепер у Канаді. Після проголошення Незалежності України гнаний по світах Жученко-Славутич кілька разів приїздив до Запоріжжя й зупинявся в мене на квартирі. Під час прогулянок понад Дніпром і стежками Хортиці ми згадували з ним давно минулі дні та людей, котрих нам доводилося зустрічати в своєму житті. Саме тоді мій канадський гість заговорив якимось і про колишнього студента Запорізького педінституту, а тепер талановитого літератора Миколу Антоновича Миколаєнка. Після цього я почав листуватися з поетом і вже, коли укладав «Січовий Парнас», доволі добре був ознайомлений із його творчістю.

Він - патріарх українського красного письменства, людина з багатим життєвим досвідом: має-бо 90 із лишком літ (народився 5 грудня 1919 року). Ще на-

вчаючись в інституті, Миколаєнко позаурочно працював у театрі ім. Марії Заньковецької (цей театр тоді базувався в Запоріжжі) та коректором

і редактором мови в обласній газеті. Війну 1941-1945 рр. пройшов курсантом зенітно-артилерійського училища і бойовим офіцером. Повернувшись з війни інвалідом 2-ої групи. Після демобілізації був директором клубу тресту «Криворіжбуд», а згодом - завпедом і директором кількох середніх шкіл, редагував міську газету «Червоний гірник». У 1960 році переїхав до Дніпропетровська, де обіймав посади головного редактора видавництва «Промінь» (тепер «Січ») та головного редактора художніх програм обласного телебачення.

Тривалий час Миколаєнко гострив своє письменницьке перо на прозі й тільки 1956 року побачила світ його перша поетична збірка під символічною назвою «Тепловий». Її вірші були *навіяні*, очевидно, тим ідеологічним *потеплінням*, що настало після розвінчання сталінізму. Та потепління виявилось оманливим - і поет надовго (принаймні для читача) розстається із музою. Лишень коли Україна виборолала волю, талант митця заново й по-справжньому розкрився. Починаючи з 1994 року, одна за одною виходять у світ двадцять книжок Миколаєнкових поезій! Уже відчувалася потреба згорнути все те надбання до купи (особливо в зв'язку з дев'яностолітнім ювілеєм автора). І ось перед нами ошатний, сподіваний чотиритомник!

Видання добре впорядковане. Перший том відкривається аналітичною статтею кандидатів філологічних наук Ірини Цюп'як і Костянтина Дуба, а наповнюють його твори, датовані 1937-1994 роками. Переважну більшість речей, уміщених у другому томі й датованих 1995-2001 роками, становлять оригінальні вірші та поетичні переклади (тут доречно відзначити майстерність Миколи Миколаєнка як перекладача поезій Вільяма Шекспіра, Генріха Гейне, Олександра Пушкіна, Афанасія Фета, Валерія Брюсова та багатьох інших класиків світової літератури). До третього тому увійшли твори, написані протягом 2002-2006 років. До четвертого тому включені поезії 2007-2010 років, зокрема збірки «Ганнібал - біля воріт!», «А кінь - ірже...» та «Остання заграва». Крім того, в цьому ж томі надруковані біографічна довідка «Про автора» й список

публікацій Миколи Миколаєнка. Таким чином, за своїм змістом та структурою рецензований чотиритомник є водночас і популярним, і науковим виданням.

Кожен том комплекту озаглавлений однаково: «Віща Зоря». Ця назва - глибоко символічна. В свідомості поета вона семантично пов'язана із зорею Замцерлою, яка у наших далеких пращурів провіщала світанок. Недаром Миколаєнко назвав одну зі своїх ювілейних збірок саме так: «Замцерла» (2000 рік). У нього вона - провісниця щасливої, світлої Долі митця. Він молитовно звертається до неї:

**О зоре вранішня, Замцерло яснолика,
Аврори сестро, сподівання дня,
У відчай тебе укотре кливав,
Сідлаючи в далеку путь коня!
Богине досвіту, трояндового світлу,
Спокійна і упевнена в собі,
Тебе я бачив як розквітлу квітку
І Ярославну на стіні в мольбі.
Росою умивався на світанні -
Не лінувався, роботязим був...
Вклоняюся тобі у дні останні,
Спинаючи навек років табун.
Сьогодні кличу, як і досі кливав,
Хоч і розсідлую свого коня:
Побудь зі мною і на сконі дня,
О зоре вранішня, Замцерло яснолика!**

Крім Зорі - власної Долі, у співця є ще ціле сузір'я немеркнучих світлil, а серед них найяскравіші, імена яким - Україна, кохана дружина, родина, Добро, Любов, Честь, Істина. Ці імена - як зойки душі, як поклики чистого сумління, як саяливі зблиски в його метафорично-символічних віршових побудовах.

Поетична думка Миколаєнка часто стремить у пречисту небесну блакить, у глибини Всесвіту, в безмежжя Космосу. Як справжній українець, він мучиться сакраментальним петренківсько-пісенним запитанням «Чому я не сокіл, чому не літаю?». Тугою за волею, за позаземним безміром оповиті численні Миколаєнкові поезії, а особливо «Марю піднебессям», «В очі захлюпує неба синь...», «З небес плине карильйон...», «Космічні мотиви», «Галактика», «Пульсари», «У Всесвіті розумно все», «Космос був зі мною», «Космічна сила вічна», «Молитва до Неба», «Літаю в узнебессі», «Чумацький Шлях» та ін.

Із суспільно значущих мотивів поетичної творчості Миколи Миколаєнка найпотужнішим є, як видається, мотив патріотизму. Ще задовго до здобуття Україною незалежності у вірші «Прийде свято золотаво-синє», присвяченим репресованій за любов до рідного краю вчительці, поет писав:

**І за океанами-морями
Тужать українці безпритульні:
Встелено шляхи їм полянами,
Проклято навіки їх - огульно.
В чому ж їхня страдницька провинна?
В серці їм боліла Україна.**

Про автора. **Віктор ЧАБАНЕНКО** - професор Запорізького національного університету, член Національної Спілки письменників України.

**Та настане день, як воскресіння -
Музикою вибухне світання:
Прийде свято золотаво-синє -
Дочок і синів твоїх вертання.**

А вже 2004 року наш автор у поезії
«Україна моя калинова» каже:

**Вкраїно-вишиванко, ти стоїш -
Високочала! - під вітрами часу.
Із болю й віри я пишу цей вірш -
Для тебе, рідна, а не для Парнасу.**

Є тепер своя, сподівана держава,
але, на жаль, знов не все у ній гаразд:
повсюди «майорять зловісні орифла-
ми» олігархів, можновладці моляться
не національним святиням, а «тельцеві
золотому». Поет ганьбить запродавців,
нових гнобителів і перевертнів (вірші
«Слуги сатани», «Хто - в законі, хто - в
загоні», «Господарюють підлості жокеї»,
«Слуги диявола»). Та попри явну поні-
веченість наших світлих сподівань поет
беззастережно вірить, що «повік на ко-
ліна не стане Україна».

Трепетними почуттями сповнені
поетичні рядки Миколи Миколаєнка,
присвячені батькам - матері Фросині
Родіонівні й татові Антонові Юхимовичу.
Найпоказовішими в цьому плані є твори
«Мамина казка», «Батьки», «Ти ім'я моє
мовиш», «Упала зоря посеред ріки» і
«Мов зірка - ти згоріла». В пам'яті сина
образи отця й неньки живуть, уміті не-
втішною сльозою, живуть у спогадах,
поєднаних із горем і печалю.

Можна з певністю сказати, що Ми-
колаєнко відчутно збагатив українську
любовну лірику. Від юнацьких візій, від
романтичних уявлень і зачарувань дівочою
красою поет назавжди переходить
у полон реальної, єдиної, незрадливої
музи-зорі Валентини. Коли ця зоря по-
гасла, йому стало незатишно й само-
тно на цьому білому світі. А як палко і
самовіддано він її любив, боготворив!
Маємо цілий цикл віршів-мелодій його
чистої душі: «Колиска кохання», «Ми
присягли на вірність», «Бажання», «Про
тебе тільки й думаю», «Виглядай мене з
дороги», «Твої непогасні уста», «Любов
із Вічності зорить» та ін. Реквіємним
стогином осиротілого серця є жмуток
чудових поезій під назвою «Прощай,
моя голубко!»

Від Миколаєнкових поезій віє яко-
юсь особливою шляхетністю, їхня фор-
ма естетично відточена, а зміст вражає
життєствердною, філософською глиби-
ною. З повним правом митець заявляє:
**Я - шляхетного слова різьбар,
Серце теплою хвилею сплескує...**

З ідіостильовими, виразально-
зображальними особливостями поезій
М.Миколаєнка пов'язана їхня мелодій-
ність. Недаром чимало композиторів
на них писали музику, зокрема Андрій
Мунтян, Василь Сидоренко, Едуард
Ханок, Ігор Тищенко, Володимир Яр-
цев, Наталя Серебряна та ін. Поет дуже
тонко відчуває красу рідного слова,

його виразову, семантичну гнучкість й
образотворчі можливості («Живе сло-
во», «Плекаймо Слово, Мову бережим»,
«Слова забути воскресити», «Ридає
Слово», «Моє Слово», «Шукаю мудрос-
ті у Слові»). Йому органічно чужі пусті
дзеньки-бреньки, «біжутерія порожніх
слів». Перед чарами художнього слова
співець благоговіє, цьому слову він від-
даний до скону:

**Я умру за робочим столом,
Осягаючи Слова гармонію...
Під моїм нержавійним пером
Зріє тропів дзвінка гегемонія.
Коли думка покличе на герць,
Б'ють метафори та метонімії.
Розвертаються тайни серцець,
Аж дивуються фізика й хімія.
Алегорія кличе в похід,
До атаки готова гіпербола,
І літота дзвенить в небозвід,
Хоч мала, проте герцем не згербала»
І синекдоха - слідом: у путь!
Порівняння, епітет, іронія
Килим творчості радісно тчуть, -
Тож мистецтво родив, а не клонів я.
Понад ними - розкрилля душі,
Кожна літера - мудрою фрескою.
Читавам золоті бариші -
Чи сонетом, а чи гуморескою.
Я новітніх часів аманат,
Золотою вповитий порошею...
Вже планети зійшлися на парад
І мене до роботи запрошують.
(«Аманат новітньої Доби»).**

Поетичний талант криворізького
юнака визрівав, вигранювався на за-
порізькій землі, в страшні передвоєн-
ні роки. Вірші студента-філолога були
духовним спротивом нелюдській ре-
пресивній системі, вони провіщали
соціальні зміни, на які так сподівалося
тодішнє молоде покоління. Запоріжжя
з його славною історією, могутній Дні-
про, Великий Луг і предковична Хортиця
бентежили творчу уяву й патріотичну
свідомість Миколаєнка. Не перестають
вони бентежити їх і сьогодні, коли мит-
цеві повернуло вже на десятий десяток.
У цьому переконують читача такі твори
із чотиритомника: «Хай слава наша воз-
сія!», «Лине дзвін над хвилями Дніпра»,
«Острів Хортиця» (вірш, присвячений
пам'яті незабутнього Миколи Киценка),
«Дніпра велична колисання», «Закоха-
ний у Ріднокрай», «Гілея», «Щось хоче
мовити Славута» та ін. До речі, останній
твір має епіграф зі слів Василя Симо-
ненка «На цвинтарі розстріляних ілюзій
Уже немає місця для могил...».

Історична пам'ять спричинилася
до однієї, здавалось би, незначної, але
досить показової в творчій біографії
Миколаєнка деталі: починаючи з 1994
року, він указує місце написання твору,
вживаючи топонім не *Дніпропетровськ*,
а *Січеслав*.

Доля зводила Миколу Антоновича
з багатьма видатними людьми. Він мав
щастя спілкуватися з білорусами Яку-
бом Коласом, Пятрусем Бровкою, Ар-
кадзем Куляшовим, із росіянами Алек-

сандром Твардовським, Александром
Фадєєвим, Анатолієм Софроновим,
із відомими літераторами Німеччини,
Вірменії, Грузії, Туркменії та Франції.
А скільки друзів було і є в нашого по-
ета серед українських письменників!
Найтепліші спомини лишилися в нього
від зустрічей із Володимиром Сосою-
рою, Максимом Рильським, Степаном
Олійником, Михайлом Чабанівським,
Павлом Глазовим, Василем Діденком.
Його глибоко шанують колеги по перу
в усій соборній Україні, а особливо - на
Січеславщині. Зустрічі, дружні зв'язки і
співпраця з непересічними особистос-
тями благотворно позначилися на житті
й творчості поета.

Як один із найстарших і найвизна-
чніших представників *запорізької* по-
етичної школи, Микола Миколаєнко
може бути впевнений, що його тради-
ції живуть серед щедро обдарованої
студентської молоді нашого вишу. Ціла
плеяда майстрів художнього слова ви-
йшла з аудиторій Запорізького педаго-
гічного інституту, а тепер - національно-
го університету, і в кожного з них є іскра
любові, викресана їхніми попередни-
ками, зокрема й Миколаєнком. Від неї
запалахотили смолоскипи віршованого
слова Петра Ребра, Миколи Лиходіда,
Олександра Стешенка, Анатолія Реку-
брацького, Олександра Шостака, Павла
Вольвача та інших відомих на всю Укра-
шу поетів.

Всевишній відміряв Миколі Мико-
лаєнкові довгий життєвий і творчий
шлях. На переході людства в третє ти-
сячоліття поет замислюється над долею
своєї многотрудної праці, над долею
своєї добродійної спадщини. У вірші-
розміркуванні «Що жде мене?», написа-
ному 2000-го року, він говорить:

**Не відаю, чи рай, чи пекло жде мене:
Крім честі, в нас гріхів - як реп'яхів...
Що переможе: доброта богів
А чи підступна гра зловмисних демонів?
Та знаю: там, у нетрях потойбічності,
Мені відлунить кожен добротин:
Землі коханій був я добрий син,
Сповідував святі закони Вічності.**

Дорогий Учителю Миколо Антоно-
вичу, я не пророк і не суддя, але несхиб-
но вірю, напевне знаю, що Ваше Слово
і Ваша Віща Зоря не погаснуть доти,
поки житиме Україна, поки б'ється хоч
одне українське серце!

Насамкінець хочеться відзначити
мистецьке оформлення рецензованого
чотиритомника, зокрема привабливий
дизайн обкладинок (В.А.Ситник) із ви-
користанням репродукції з портрета
письменника, виконаного 1979 року
художником Йосипом Білопологим. До-
бре, що видання прикрашають числен-
ні світлинки - знімки самого поета, його
дружини, дітей, онуків, родичів, друзів
і колег. Видишся на ці образи і дума-
еш: Господи, який красивий наш народ!
Яких талановитих синів він має! Многая
літа і довічна слава одному з них - Ми-
колі Антоновичу Миколаєнкові!

Анатолій ПОПОВСЬКИЙ

У видавництві Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара вийшла в світ монографія І.С.Попової «Фундаментальні категорії метамови українського синтаксису (одиниця, зв'язок, модель)». – Д., 2009 р., в якій дослідниця, враховуючи теоретичні набутки вітчизняної науки аналізує й висвітлює три фундаментальні поняття сучасного синтаксису – синтаксичну одиницю, синтаксичний зв'язок, синтаксичну модель. Дослідження має чітку композиційну структуру, скомпоновану зі вступу, чотирьох основних розділів та висновків.

У «Вступі» (с. 4-21) висвітлюється дискусійне питання виділення в мові різних її рівнів, що функціонують як відносно самостійні підсистеми загальномовної системи і своєю мовною організацією становлять основу побудови метамови сучасної лінгвістики.

Дослідниця, коментуючи теоретичні засади мовознавців й ілюструючи аналізовані мовні явища яскравими прикладами, з'ясовує особливості механізму одиниць кожного рівня ієрархічного ланцюга рівнів мови як різних мовних одиниць й відношень між ними за такою схемою аналізу:

фонема → морфема → слово → речення.

«Кожна одиниця, зазначає - І.С. Попова, - досинтаксичного рівня: фонема, морфема, слово – чітко співвідносить план змісту із планом вираження, має своє субстанціональне вираження. Скажімо, голосні фонем, як і кожна конкретна з них, характеризуються своїми фізичними (акустичними) параметрами, відмінними від будь-якої із приголосних фонем. Морфема - **ик** – це інше, ніж, наприклад, морфема – **ами**, і морфологічна одиниця, і відповідно послідовність фонем. Слово *квіти, теплий, вечеряти, праворуч, вісім* та ін. кваліфікуються як лексичні одиниці української мови передусім завдяки характерному саме для української мови, а отже, доступному всім, хто із цією мовою знайомий, їх звуковому (матеріальному) оформленню, і тільки потім ці слова усвідомлюються як функціональні одиниці з їх лексичним значенням і певним морфологічним оформленням.» (с. 14).

У першому розділі «Проблема метамови синтаксису у вітчизняній лінгвістиці» (с. 22-88) обґрунтовується актуальність дослідження обраної теми, оскільки серед науковців не спадає хвиля дискусій, з'являються різноманітні концепції, тлумачення складних синтаксичних утворень.

У підрозділі «Дефініції основних синтаксичних категорій» (с. 22-44) на базі аналізу 347 наукових джерел (лексикографічні видання українською й російською мовами, монографії, посібники, статті) розкривається неунормованість термінологічної системи сучасного синтаксису й дефініції основних синтаксичних понять і категорій, якими є синтаксична одиниця й синтаксичний зв'язок. Подаються переконливі різночитання щодо визначення речення як синтаксичної одиниці в контексті з термінами **вислів, висловлення й фраза**, які вживаються як синоніми тер-

ДО ПРОБЛЕМАТИКИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СИНТАКСИСУ

міна речення. (с. 32-34), або аналогічно: речення – **конструкція, зворот, синтаксична конструкція; граматичний зв'язок – синтаксичні відношення, синтаксичний зв'язок; зв'язок – відношення** (с. 37-40).

Констатуючи таку неунормованість синтаксичних категорій І.С.Попова приходять до висновку: «Найперше необхідно чітко співвіднести дефініції основних синтаксичних категорій з тими реаліями, які їх супроводжують, і вияснити, чи є в множині цих реалій такі синтаксичні явища, які виходять за межі існуючих дефініцій, не покриваються ними. І якщо такі явища є, перефразувати відповідні визначення чи побудувати їх заново, досягнувши повного відображення в них усього, що генерує мова й що представлене в мовленні. Тільки після цього дефініція може бути розглянута як власне дефініція на предмет її відповідності основним вимогам до наукових визначень, про які вже йшлося: бути точною; оперувати однозначно зрозумілими й усвідомлюваними поняттями; мати достатню диференціальну здатність, - а отже, і на предмет прийнятності чи неприйнятності того чи того формулювання» (с. 44).

У підрозділі «Моделювання в синтаксисі як метамовна проблема» (с. 45-69) аналізуються особливості моделювання найбільш загальних категорій синтаксису - **словосполучення, речення, конструкція**; розглядається специфіка моделювання як у традиційному синтаксисі, так і в працях сучасних дослідників, подаються графічні способи відтворення синтаксичних зв'язків між компонентами речення («**дерево залежностей**», «**юнкційні моделі**» та ін.) з розлогіми коментарями позитивних і критичних оцінок щодо побудови тієї чи іншої моделі.

Технологія синтаксичного аналізу мовленнєвих ланцюгів висвітлюється в третьому підрозділі (с. 70-88). Тут, як і попередніх, автор, привертаючи увагу до низки дискусійних питань різних принципів членування речення представниками традиційного погляду (Ф.І.Буслаєв, О.О.Потебня, О.М.Пешковський та ін.) та сучасної когорти синтаксистів (І.Р.Вихованець, А.П.Загнітко, Н.В.Гуйванюк та ін.), виявляє ряд розбіжностей, тавтологій у технології аналізу мовленнєвих ланцюгів, орієнтованих на синтаксичні одиниці й синтаксичні відношення й пропонує свої рекомендації, які сприятимуть усталенню однозначності цих мовних явищ та подальшому опрацюванню складних синтаксичних утворень.

Другий розділ «Система синтаксичних одиниць у сучасній українській мові» (с. 89-193) складається з п'яти підрозділів. У ньому з такою ж скрупульозністю, дотримуючись тих дослідницьких принципів, як і в попередньому, аналізуються:

а) поняття синтаксичної одиниці як складника предмета синтаксису (охарактеризовано наявну систему синтаксичних одиниць у працях представників різних лінгвістичних шкіл – **словосполучення, конструкція, комунікат, конфігурація, одиниця, синтаксична одиниця**).

«У метамовному трактуванні, - узагальнює І.С.Попова, - базові синтаксичні одиниці являють собою ті поняття, на основі яких формується весь комплекс граматичних явищ, що перебувають у компетенції синтаксису й кваліфікуються як ті чи ті синтаксичні одиниці вже за якимись власне синтаксичними їх параметрами – функціональними, структурними, ієрархічними. І в цьому плані як слово (лексема чи словоформа), так і конструкція однаково значущі, як мінімум, у трьох із чотирьох основних аспектів вивчення й опису синтаксичного ладу української мови: кваліфікаційному, структурному й функціонально-змістовному. Як слово, так і конструкція є субстанціональною базою всіх синтаксичних одиниць незалежно від того, якими предметними й процедурними знаннями мотивуються принципи організації системи цих одиниць, їх дефініції, взаємовідношення й прагматичні настанови на їх преференції» (с. 102);

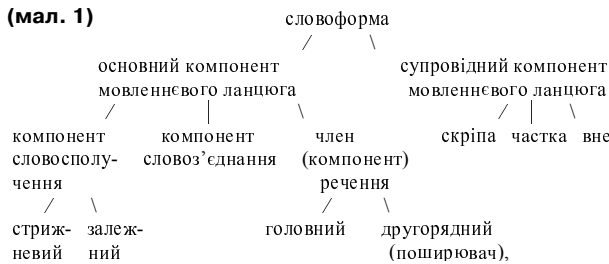
б) основні синтаксичні одиниці наявні в сучасній українській мові (**сполучення, словосполучення – словоз'єднання, речення; слово – конструкція – речення – текст**). Їх дослідниця пропонує кваліфікувати на такі синтаксичні утворення: **словоформа, словосполучення, речення, текст, надфразну єдність** і подає до кожного поняття визначення, використовуючи ілюстративний матеріал для коментування цих одиниць;

в) категоріальні параметри речення й тексту як комунікативних одиниць, які характеризуються, з одного боку, як матеріальна організація того чи того лінгвістичного явища, а з другого – як функціональне й змістове наповнення будь-якої одиниці мови чи мовлення (граматичне значення – **граматичний спосіб – граматична форма – граматична категорія – мовна категорія – лінгвістична категорія; предикативність, комунікативність, функціональність; експресив, інтерактивність, максими спілкування, перлокуція, репрезентатив; речення, висловлення, фраза, складне речення, період, текст**);

г) похідні синтаксичні одиниці сучасної української мови, чинниками яких є слово і конструкція, які кваліфікуються як базові синтаксичні одиниці, основа формування всього комплексу наступних синтаксичних утворень: (мал. 1).

а також типи простих і складних словосполучень (з послідовним, паралельним, супровідним зв'язком; предика-

(мал. 1)

тивний зв'язок, сурядність, приєднання; словоз'єднання синтаксичних зв'язків (прості, складні, безособові, комбіновані); надфразна єдність, текст.

Завершується цей розділ висвітленням аналітичних й аналітико-пошукових одиниць основних і похідних синтаксичних одиниць класичного напрямку та «одиниці, пов'язані з якимись оригінальними, новими концепціями, які ще не усталилися, вимагають певних доопрацювань, або пройшли ще стадію пошукових розробок, або неприйнятні лінгвістичною громадськістю як альтернативи традиційному синтаксису» (с. 177-178).

У третьому розділі «**Синтаксичні зв'язки слів у сучасній українській мові**» (с. 194-302) розглядаються теоретичні розробки таких понять: синтаксичний зв'язок як конструктивний компонент мовлення (синтаксичний, модальний, підрядний, предикативний, сурядний, адверсативний, аднективний, гетеронексуальний, гомоунітвний, синтаксичні відношення та ін.), з'ясовується два типи синтаксичних відношень щодо трактування поняття **система-системний**, «функціональне навантаження яких суттєво розширюється, а іноді втрачає чітку детермінованість. І відбувається це, слід думати, тому, що іменник *система* в лінгвістичному контексті, незалежно від того, чи йдеться про сукупність елементів мови, про сукупність категоріальних форм чи парадигму словозміни, як це

подано в словнику О.С.Ахманової [16, 412], практично завжди функціонує як термін з тієї чи тією, але завжди окресленою його дефініцією, у тому числі й вищенаведеною, уже зафіксованим понятійним змістом і сферою функціонування» (с. 209-210), що спонукає замислитися над питаннями впорядкування системності тих чи тих синтаксичних відношень.

Детально охарактеризована також і номенклатурна система синтаксичних зв'язків слів у сучасній українській мові [предикативний, підрядний синтаксичний зв'язок; узгодження (повне, неповне, смислове, порушене) керування (сильне, слабе, безпосереднє, опосередковане; субстантивне, ад'єктивне, адвербіальне, вербальне // дієслівне; різновиди керування – потенційне, одновалентне, двовалентне, тривалентне), прилягання (смислове, позиційне інтонаційне); сурядність, супідрядність, сурядний синтаксичний зв'язок (відкритий, закритий, предикативний, підрядний)].

Аналогічно досліджується становлення й розвиток позасистемних синтаксичних відношень, які ще до цього часу не набули в лінгвістиці необхідних узагальнень, а отже, й відповідної номенклатури. Тут увага привертається до різнотлумачення термінів: *кореляція, приєднання, пояснення, комунікат, безсполучниковий зв'язок, переорієнтація, пере розклад, варіативність, опосередкування, розчленування, розподіл, екстраполяція; сепаратизація, узагальнення, з'єднання, включення; аранжування, транспозиція, контактування, квазідомінація, зчеплення.*

Цікаві спостереження наводить дослідниця і в галузі синтаксичної синонімії, привертаючи увагу до дискусійних питань як у теоретичній, так і практичній площині моделювання цих мовних явищ, які ще не набули однозначності (с.286-302).

У завершальному розділі «**Синтаксична модель як метамовна побудова**» (с. 303-396) розглянуто теоретичні погляди щодо об'єктів моделювання в українському синтаксисі, графічно відтворено на основі дібраних ілюстрацій моделі основних синтаксичних одиниць докомунікативного рівня й належно прокоментовано їх прості та складні багатокомпонентні словосполучення. За таким же принципом опрацьовано й модель речення та моделі великих синтаксичних структур.

У «Висновках» узагальнено результати досліджуваної роботи, які не викликають буд-яких заперечень.

Авторка вельми ретельно підійшла до висвітлення трьох основних понять сучасного синтаксису - *синтаксична одиниця, синтаксичний зв'язок, синтаксична модель* - й довела не тільки неоднозначність тлумачень указаних категорій наявних майже в усіх синтаксичних концепціях останнього часу, але й накреслила перспективи подальших пошуків шляхів чіткого й несуперечливого формулювання їх як у теоретичному, так і в практичному плані.

Монографія І.С.Попової «Фундаментальні категорії метамови українського синтаксису (одиниця, зв'язок, модель)» - важливе джерело для дослідження складних малоопрацьованих проблем сучасного синтаксису, цінний посібник для вивчення фундаментальних категорій метамови українського синтаксису. Вона стане надійною основою для подальших синтаксичних студій широкого кола лінгвістів, які виявляють інтерес до проблем синтаксису як розділу граматики.

МОВНИЙ БУКЕТ СПІЛКУВАННЯ

У Національному гірничому університеті відбулася **Восьма міжнародна студентська конференція під назвою «Євромови - 2010: інновації та розвиток»**. Ця визначна подія була присвячена Європейському дню мов. Заглибимось в історію: відзначення Європейського дня мов у 2001 році проголосила Рада Європи з метою заохочення вивчення мов у навчальних закладах та за їх межами. Саме гірничий університет має в своєму розпорядженні потужну базу для вивчення іноземних мов: на кафедрі перекладу студентів навчають до чотирьох європейських мов.

Перший проректор НГУ П.І. Пілов зазначив під час своєї вітальної промови, що вивчення мов - це справа не тільки філологів та перекладачів, а й технічних спеціалістів. На його думку, кожний випускник ВНЗ, незалежно від свого фаху, повинен володіти хоча б однією іноземною мовою. Про підготовку майбутніх фахівців у сфері перекладу розповів О.Б. Іванов, директор Інституту електроенергетики НГУ. Усі були згодні з тим, що участь у конференції - це крок до подолання нових наукових вершин та особистого розвитку. Гостя конференції Л.О. Бекрешева, викладач кафедри

іноземних мов Східноукраїнського національного університету імені В. Даля (м. Луганськ) підкреслила: «Конференція - це наче штурм для мозку, тому що кожна доповідь дає можливість збагатити свої знання та почерпнути корисну інформацію».

Студенти кафедри перекладу привітали учасників англійською, німецькою, французькою та іспанською мовами, після чого відбулось урочисте нагородження юних талановитих перекладачів, переможців конкурсу поетичного перекладу з іноземних мов.

Свої доповіді у різних секціях студенти присвятили філоло-

гічним дослідженням іноземних мов і як засобу ділової і наукової комунікації, комп'ютерним наукам та інформаційним технологіям (англійська мова), теорії та практиці перекладу, інноваційним технологіям у науці та техніці (німецька мова) і літгвокультурологічним проблемам у контексті науково-технічного перекладу. Виступи були дуже вдалим, добре підготовленими, а головне - цікавими. Учасники конференції та керівники секцій взяли активну участь в обговоренні доповідей.

Після закінчення роботи секцій завідувача кафедрою перекладу професор Т. Ю. Веденська провела

презентацію на тему: «Таємниця невербального спілкування», запам'ятала зустріч з Марі Кармен, студенткою, яка приїхала на навчання до НГУ із Перу.

Проведення даної конференції допомогло студентам усвідомити мовне багатство країн Європейського Союзу, побачити, наскільки важливо вивчати іноземні мови, адже сьогодні це необхідно для задоволення економічних, соціальних та культурних потреб. А найголовніше те, що мови надзвичайно важливі для особистого розвитку людини.

Тетяна РАДЧЕНКО, Анна БАЦЕНКОВА, студентки НГУ.

• ОСВІТА РІДНОГО КРАЮ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

ІМЕННІ СТИПЕНДІЇ - КРАЩИМ СТУДЕНТАМ

За ініціативи Олександра Вілкула найближчим часом при облдержадміністрації почне роботу Молодіжна рада. Також губернатор дав доручення керівникам міст області вирішити питання безкоштовного відвідування дитячих садків, дітей зі студентських родин та відзначив кращих студентів області іменними губернаторськими стипендіями.

Під час урочистого прийому з нагоди Міжнародного дня студента голова обласної ради Євген Удод, заступник голови облдержадміністрації Марія Пустова та міський голова Дніпропетровська Іван Куліченко вручили кращим учням та студентам професійно-технічних та вищих навчальних закладів Дніпропетровської області сертифікати на отримання іменних стипендій.

Губернаторські стипендії в регіоні щомісячно отримують 175 студентів. Їх розмір становить: для учнів профтехучилищ – 600 гривень, для студентів технікумів та коледжів – 800 гривень, для студентів вузів – 1000 гривень.

Марія Пустова від імені голови облдержадміністрації запросила студентів до спільної ефективної роботи. А також розповіла про ініціативу Олександра Вілкула про створення Молодіжної Ради при облдержадміністрації, до

якої увійдуть студенти вищих навчальних закладів області.

«Молодіжна рада при облдержадміністрації – це інструмент, за допомогою якого молоді люди зможуть втілити в життя свої новаторські ініціативи, спрямовані на розвиток регіону. Це також створить нові можливості для комунікації між владою та молоддю. Разом ми маємо вести ефективну регіональну державну політику. Для цього молодим людям буде запропоновано стажування на базі обласної державної адміністрації, будуть проводитись «літні школи» на базі Дніпропетровського інституту державного управління», - зазначає Олександр Вілкул.

Також губернатор виступив з ініціативою створити

сайт Молодіжної ради і організувати на цьому сайті студентський блог, де б молодь писала про питання, що її турбують. У цьому блозі студенти зможуть ділитися як своїми успіхами, розробками, планами, так і проблемами. Там будуть проводитись регулярні анкетування, за результатами яких влада знатиме реальні потреби студентів, та зосередиться на їх вирішенні.

Крім того, незабаром на сайт облдержадміністрації буде додано блог про молодіжне життя. Там буде розділ з порадами, як шукати роботу, як поводитися з працедавцями, з колегами на першому робочому місці та інша корисна інформація.

На Дніпропетровщині створюються необхідні умови

для ефективної самореалізації студентів. В області діють спеціальні обласні програми та конкурси для обдарованої молоді, і їх фінансування у 2010 році значно збільшено. Так, зокрема, на обласний конкурс «Молоді вчені Дніпропетровщини» виділено 650 тисяч гривень, що в 4 рази більше, ніж у минулому році. Також активно реалізуються програми «Краща рада молодих вчених» та «Кращий молодий вчений».

Завдяки цим конкурсам підтримуються новаторські пропозиції молоді, які в подальшому ефективно реалізуються на практиці. Такий підхід допомагає вирішити актуальні питання з урахуванням наукового підходу. Цього року серед проектів молодих учених активно представлені роботи по матеріалознавству, новим джерелам енергії, біохімії, утилізації твердих побутових відходів та інші.

Також губернатор дав доручення міським головам Дніпропетровська, Кривого Рогу, Дніпродзержинська, Жовтих Вод, Нікополя та Новомосковська вирішити питання безкоштовного відвідування дитячих садків, дітей зі студентських родин. Загалом в області нараховується понад 650 студентських родин, в яких виховується майже 300 дітей.

Інформаційний прес-сектор ГУОН ОДА.

ГОЛОВНЕ – ПРАВИЛЬНО ОБРАТИ МАЙБУТНЮ ПРОФЕСІЮ

Традиційно наприкінці жовтня у приміщенні Національного центру аерокосмічної освіти молоді України проходить виставка «Сучасна освіта Дніпропетровщини», яка презентує досягнення регіональної системи освіти та провідних освітніх закладів області у підготовці висококваліфікованих спеціалістів сучасних професій.

Майже 10 років поспіль більше 6 тисяч випускників закладів освіти з усіх міст та районів області завдяки ініціативі головного управління освіти і науки облдержадміністрації мають чудову можливість ознайомитись з переліком професій, які мають попит на ринку праці, обра-

ти свій подальший життєвий шлях і професійно визначитись в сучасному суспільстві.

В області за останні два роки намітилась тенденція росту кількості випускників, як 9-х, так й 11-х класів, що продовжують навчання у професійно-технічних та вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації, обираючи для себе все нові форми здобуття знань.

Організаторів та учасників виставки було нагороджено Почесними дипломами головного управління освіти і науки облдержадміністрації.

Наталія ДЕВ'ЯТКО.

27 жовтня 2010 року в обласній державній адміністрації під головуванням голови Дніпропетровської облдержадміністрації О.Ю.Вілкула відбулася нарада з питання обговорення проекту “Новий Дніпропетровщині – новий стандарт освіти” за участю керівників органів виконавчої влади, навчальних закладів, педагогічної громади усіх ланок освіти – від дошкільної та позашкільної до вищої.

Відкриваючи захід, Олександр Юрійович у зверненні до освітян відмітив: “Нині завдання системи освіти і науки Дніпропетровщини, кожного освітяни-

на, науковця – зробити все можливе для стабілізації ситуації в суспільстві, переходу від дискусій до конструктивної, ефективної праці заради головного – майбутнього нашої країни, нашої молоді. Адже саме освіта є могутнім чинником у зміцненні й утвердженні авторитету області не тільки у межах України, а як повноправного члена європейської спільноти”. В умовах зростаючої міжнародної конкуренції шанс на успіх мають лише ті держави, які здатні забезпечити ефективну реалізацію людського потенціалу.

Тому, саме за ініціативою голови облдержадміністрації на Дніпропетровщині розроблено регіональний проект “Новий Дніпропетровщині – новий стандарт освіти”. У Програмі сконцентровано зусилля обласної влади, органів управління освітою на вирішенні ключових питань організації освітньої діяльності, які передбачають матеріальне, фінансове та інформаційне забезпечення функціо-

НОВИЙ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ – НОВИЙ СТАНДАРТ ОСВІТИ

нування регіональної системи освіти.

Програма розподілена на три блоки по кожній ланці освіти: підсумки роботи у 2010 році; стратегічні плани на 2011-2012 роки та довгострокова стратегія на 2013-2015 роки.

Програма сприятиме своєму суспільному призначенню – вихованню та навчанню дитини, підготовці до входження нашої молоді у гуманітарний контекст світової цивілізації. Реалізуючись як взаємодія учня та вчителя, батьків і суспільства в цілому, освіта Дніпропетровщини утверджуватиме молодого громадянина не лише як носія пізнавальних здобутків попередніх поколінь, а й як активного, самодостатнього учасника суспільного розвитку.

Учасники наради одногласно підтримали ініціативу голови облдержадміністрації О.Ю.Вілкула та зазначили, що презентована обласною владою Програма, на відміну від традиційної моделі освіти, закладе нову платформу всебічного розвитку людської особистості як рівновеликої цінності.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА. □

Україна, золота, чарівна сторона!

Рідна земля, квітами, травами завітана.

Скільки поетичних слів придумали люди, щоб виявити любов до свого краю, де народилися і живуть!

Щасливі ми, що народилися і живемо на такій чудовій, мальовничій землі – у нашій славній Україні.

Тут жили наші предки (діди, прадіди), живуть наші батьки, тут корінь українського народу, що сягає сивої давнини. І де б ми не були, скрізь відчуваємо поклик рідної землі, хвилюємось аж до сліз, почувши рідне слово.

Калина під вікном рідної оселі, тополя на околиці рідного села, терпкий запах чебрецю – це наш духовний світ, це ті морально-етичні принципи, з якими наші учні виростають у самостійне життя.

Колектив Добронадівської загальноосвітньої школи приділяє велику увагу туристсько-краєзнавчій роботі з учнями. В процесі навчання, зокрема на уроках довкілля, географії, історії і в позакласній роботі, вчителі виховують у дітей любов до природи, бережне ставлення до неї, любов до історичного минулого свого краю. Цьому сприяє також робота гуртка “Орієнтир”.

Учнями школи взято участь в конкурсах та акціях “Шляхами подвигу та слави”, “Україна вишивана”, “Звичаї, обряди, традиції мого краю”, “Вічний вогонь пам’яті”, “Мое село”, “Історія міст і сіл України”, де наші учні були неод-

разово переможцями.

Так, наприклад, Лариса Волошина – в акції “Шляхами подвигу та слави”, Вікторія Тиндик – в експедиції “Звичаї, обряди, традиції мого краю”, “Історія міст і сіл України”, а разом із Ганною Кузьміною взяла участь в експедиції “Україна вишивана”. Учнівський та педагогічний колектив школи отримав відзнаку за кращу організацію туристсько-краєзнавчої та екскурсійної роботи, актив краєзнавчого музею – в районному огляді-конкурсі діяльності музеїв, присвяченому 65-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні, Олтиной Ергашова стала лауреатом конкурсу фотографій в номінації “Ми і природа”, а Наталія Дубочинська перемогла у двох обласних конкурсах “Безсмертний подвиг українського народу” та “Розповіді про подвиг”.

Особливо пишаться учнівський та педагогічний колективи Вікторією, яка була нагороджена грамотою за участь у міжнародному конкурсі “Мое село”.

Діти ведуть спостереження за тваринами і рослинами нашого краю. Взимку, під час уроків серед природи підгодовують наших пернатих друзів, які своїм співом зігрівають серця жителів нашого села. Влітку, під час екскурсій, учні збирають лікарські рослини, проводять роботу по їх збереженню.

Але крім спілкування з природою, діти люблять дізнаватися нове про давні традиції та багату історію краю.

Наш край славиться тим, що колись давно тут була розташована пасіка гетьмана Івана Сірка. Село Грушівка (сучасна Іллінка) дуже гарне, майже в кожному дворі росте багато груш. Навесні вони розцвітають білими квітами, а чудові їх пахощі розносяться навесні по всій окрузі. Восени кожне дерево прикрашається стиглими, червонобокими, налитими сонцем грушами. Це було чудове місце для бджолярства, тому чимало людей тримало тут пасіки.

Недарма наше село прикрашало своєю красою українського гетьмана. У нього тут була розташована садиба,

де він відпочивав від далеких і нелегких походів, збирався з думками й займався улюбленою справою – пасікою. Тут, хоч і на короткий час, він міг забути про турботи та насолоджувався гармонією зі своєю рідною землею.

Діти із задоволенням здійснюють екскурсії на берег Каховського водосховища, де до 500-річчя виникнення українського козацтва споруджено пам’ятник видатному діячу українського народу, кошовому отаману Війська Запорізького Івану Сірку.

Стоїть на постаменті мармурова глина, до якої прикріплена плита з надписом: “Тут, на річці Грушівка, на своєму зимівнику, у 1680 році помер кошовий отаман Іван Дмитрович Сірко”. Вгорі над написом прикріплені шабля та булава – невід’ємні атрибути козацтва. А над шаблею та булавою вирізьблений символ християнства – хрест.

Розповідаючи про життя та подвиги видатного діяча запорізького козацтва, ми виховуємо у дітей гордість за те, що вони живуть на славній козацькій землі, потребу знати історію рідної землі, – тому, що тільки тоді, коли ти пізнаєш своє коріння і свою історію, ти можеш пізнати й себе.

В. ТИНДИК, вчитель Добронадівської ЗОШ I-III ступенів, Дніпропетровщина. □

ВЧИМО ЛЮБИТИ І ЗНАТИ СВОЙ РІДНИЙ КРАЙ

РОЗПОЧАВСЯ ХІ МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІМЕНІ ПЕТРА ЯЦИКА

9 листопада 2010 року в День української писемності та мови у Дніпропетровську у Палаці студентів Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара відбулось урочисте відкриття Конкурсу.

Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика спрямований на утвердження в Україні державного статусу української мови і має на меті виявляти не лише мовну грамотність учнів середніх загальноосвітніх закладів, професійно-технічних училищ, студентів вищих навчальних закладів I – II, III – IV рівнів акредитації, а й їхні творчі здібності, формувати національний громадянський світогляд.

Особливістю проведення цього річного Конкурсу є те, що він проводиться безпосередньо Лігою українських меценатів за погодженням із Міністерством освіти і науки України.

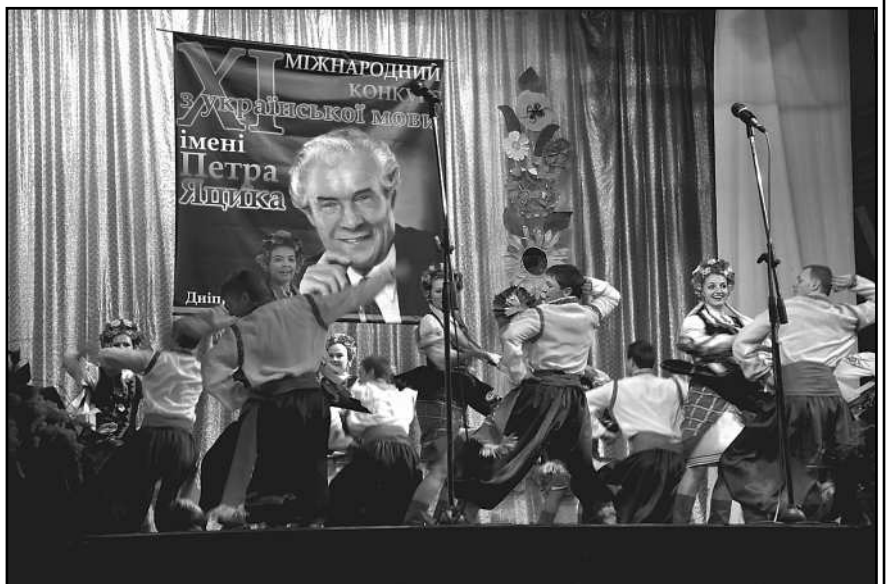
У Дніпропетровську урочистому відкриттю Конкурсу сприяли Дніпропетровська обласна державна адміністрація, головне управління освіти і науки.

Відкриття Конкурсу проводив Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, комунальний заклад «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», управління освіти та науки Дніпропетровської міської ради, міжнародна громадська організація «Інститут україніки».

У різні роки у фінальних етапах Конкурсу захищали честь області й виборювали призові місця учні й студенти міст Дніпропетровська, Дніпродзержинська, Кривого Рогу, Новомосковська, Павлограда, Дніпропетровського, Васильківського, Нікопольського, Новомосковського, Петриківського, Царичанського, Покровського районів.

В урочистостях з нагоди відкриття ХІ Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика взяли участь шкільна і студентська молодь, вчені, викладачі, педагогічні працівники області.

**Інформаційний
прес-сектор ГУОН ОДА.**

**СЛОВА
МУДРОСТІ**

• *Кожне наше слово повинно нести в собі добро, справедливість, красу - в цьому суть наших етичних повчань. У цій справі немає дрібниць. Одне ваше слово може зруйнувати в дитині віру у вас як у вихователя, збентежити дитячу душу.*
• *Слово - це якнайважливіший педагогічний інструмент, його нічим не зміниш. Кожен учитель початкових класів - насамперед - словесник.*

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ.

85-РІЧЧЯ ЮННАТІВСЬКОГО РУХУ

В одному залі зібралися юннати ХХІ століття та юннати минулих років, ветерани юннатівського руху, педагоги позашкільних закладів і шкіл – всі, кому небайдужа природа та екологічна безпека України і світу.

Першими наставниками юннатів на теренах Дніпропетровської області можна вважати Акінфієва Івана Яковича, який був фундатором шкільної експериментальної справи та професора Дніпропетровського державного університету – Стаховського Василя Васильовича, під керівництвом якого у 20-х роках минулого століття при Державному університеті був створений зоологічний музей, на базі якого і розпочали свою роботу перші гуртки юних зоологів Дніпропетровщини.

Початок 30-х років був пе-

започаткував трудовий рух, що виріс у Всесоюзну трудову акцію „Озернята“. Саме з цієї акції розпочинається сторінка учнівських гектарів, які закріплюються за школами області і наприкінці 80-х років в області працює понад 1000 юннатівських гуртків, за якими було закріплено 8090 га землі. Міцнішає зв'язок учнів з ученими вищих навчальних закладів та наукових установ. Розпочинає свою роботу наукове товариство учнів – „Мала Тімірязівка“, яка в свою чергу в 1993 році була реорганізована в хіміко-біологічне відділення Малої академії наук України.

Зміни, що відбулися в екологічному стані України у 70-80 роках минулого століття, Чорнобильське лихо, спонукали на розвиток дитячий природоохоронний та екологічний рух сьо-

24 листопада у Дніпропетровському міському палаці дітей та юнацтва відбувся обласний зліт юних натуралістів з нагоди 85-річчя юннатівського руху на Дніпропетровщині.

за традиційними напрямками: загально-біологічним, екологічним, сільськогосподарським, прикладним натуралістичної творчості.

Всього в поточному навчальному році в закладах освіти діють 862 гуртки, в них додаткову освіту з біології та екології отримують понад 15 тисяч дітей.

Протягом останніх 5 років обласним еколого-натуралістичним центром були укладені договори про співпрацю з Дніпропетровським національним університетом, Дніпропетровським державним аграрним університетом, Дніпропетровською державною медичною академією та Українським державним хіміко-технологічним університетом.

На базі цих вищих навчальних закладів створено 14 секцій хіміко-біологічного факультету ДВ МАН України. Слухачі МАН залучаються до виконання робіт за науковими проблемами, з яких працюють кафедри цих закладів.

Завдяки співпраці з вищими навчальними закладами юннати старшого шкільного віку під керівництвом вчених залучаються до виконання науково-дослідницьких робіт, стають переможцями у всеукраїнських та міжнародних конкурсах «Мій рідний край – моя земля», «Юний се-

закладів Дніпропетровщини за останні роки стали переможцями та призерами 9 всеукраїнських та міжнародних конкурсів, зокрема Міжнародного конкурсу Intel ISEF, фінал якого щорічно проходить в Сполучених Штатах Америки. В 2010 році призером цього конкурсу став Токарев Олександр, слухач хіміко-біологічного факультету ДВ МАН України.

Виходячи з того, що екологічна освіта – першочерговий фактор безпеки навколишнього природного середовища, у 2010 році позашкільні натуралістичні заклади Дніпропетровщини розпочали спільну роботу по впровадженню загальноєвропейського освітнього проекту ОБСЕ „Зелений пакет“, який має за основну мету поліпшення освіченості дітей та молоді та включення їх до загального планування міждержавних природоохоронних заходів.

Учасники і гості зльоту могли ознайомитися з виставками учнівських робіт та методичних матеріалів за напрямками «Природоохоронна робота та екологія», «Квітництво та озеленення». «Дослідницька робота в галузі сільського та лісового господарства». Найкращі педагогічні працівники закладів освіти області три-

ріодом масового створення дитячих станцій. Офіційною датою створення Дніпропетровської обласної дитячої технічної та сільськогосподарської станції вважається 1932 рік – тобто рік заснування Дніпропетровської області. У 1952 році станція була реорганізована у два позашкільних заклади: станцію юних техніків і станцію юних натуралістів.

У 50-60-х роках минулого століття головними напрямками роботи юннатів Дніпропетровщини було створення учнівських виробничих бригад та гуртків сільськогосподарського напрямку.

У ці роки при Мишуринізькій СШ Верхньодніпровського району було створено дитячу ланку, якою керував наш земляк Марко Озерний – майстер високих врожаїв кукурудзи, Герой соціалістичної праці, який

годення. Актуальності набули учнівські експедиції по вивченні природи рідного краю та заповідних територій, моніторингу чинників антропогенного впливу на навколишнє середовище, збереження зникаючих видів флори та фауни Придніпров'я.

На даний час в Дніпропетровській області збережена та працює потужна система з 16 еколого-натуралістичних позашкільних закладів. Область займає II місце в Україні за мережею районних та міських станцій юних натуралістів, еколого-натуралістичних центрів.

У позашкільних еколого-натуралістичних закладах області в поточному році діють 470 об'єднань. Вони охоплюють гуртковою роботою майже 7 тисяч дітей всіх вікових рівнів.

У натуралістичних закладах області гуртки працюють

лекціонер», «Конкурс досягнень юних зоологів-тваринників», «Природа людини та виробничо-екологія», «Intel-Еко», «Енергія і середовище», «Екософт» тощо.

Вихованці еколого-натуралістичних позашкільних

мали нагороди обласного та державного рівня, а переможці акцій та конкурсів еколого-натуралістичного спрямування були нагороджені поїздками до Чернівців та Львова.

Наталія ДЕВ'ЯТКО. □

ФІНАЛЬНА ГРА КВК «ПЛАНЕТА ПРОФЕСІЙ»

10 листопада 2010 року в рамках Всеукраїнського конкурсу веселих і кмітливих за сприяння Дніпропетровської обласної державної адміністрації, Дніпропетровської обласної служби зайнятості, головного управління освіти і науки облдержадміністрації та навчально-методичного центру профтехосвіти у Дніпропетровській області проведено фінальну гру Клубу веселих і кмітливих «Планета професій». У грі взяли участь команди Вищого професійного училища

№55 і Дніпропетровського навчально-виробничого центру підготовки та перепідготовки робітників машинобудівної галузі та зв'язку – переможці першого етапу гри.

На заході було представлено виставку технічної та прикладної творчості, реалізованих робіт, рекламної продукції, банерів, відеофільмів за професіями.

Захід відвідало близько 660 учнів загальноосвітніх середніх шкіл, вони ознайомилися із навчальними закладами, переліком професій, соціальними гарантіями під час навчання та працевлаштування, творчістю учнів ПТНЗ, можливостями подальшого навчання у вищих

навчальних закладах та з перспективами працевлаштування на підприємствах міста та області.

Фінальну гру КВК відкрила директор Дніпропетровського обласного центру зайнятості Вікторія Петрівна Кузнецова і побажала командам і глядачам творчої наснаги та успіху.

Переможцем фінальної гри КВК за підсумками журі стала команда Вищого професійного училища №55. Привітала команди і вручила їм нагороди та цінні подарунки заступник голови Дніпропетровської обласної державної адміністрації Марія Іванівна Пустова.

С. ГОЛОВЧЕНКО. □

НА ПОРЯДКУ ДЕННОМУ - ПОЗАШКІЛЬНА ОСВІТА

Як зазначив Олександр Вілкул, у 2010 році фінансування позашкільних закладів обласного підпорядкування збільшено на 50 % і складає близько 14 млн грн. З місцевих бюджетів на утримання позашкільних закладів було виділено ще 53 млн грн. Завдяки збільшенню обсягів фінансування було поліпшено умови перебування дітей у закладах, проведено низку дитячих конкурсів та фестивалів.

«Дієвим засобом профілактики правопорушень, протидії негативним проявам у дитячому середовищі завжди була позашкільна освіта. Існуюча на Дніпропетровщині мережа позашкільних навчальних закладів створює умови для творчого, інтелектуального, духовного та фізичного розвитку дітей та учнівської молоді», - зазначив губернатор Олександр Вілкул.

За мережею позашкільної освіти Дніпропетровська

Голова облдержадміністрації Олександр Вілкул провів засідання колегії облдержадміністрації, під час якого, зокрема, були розглянуті питання розвитку та вдосконалення позашкільної освіти в регіоні в 2008-2010 роках.

область посідає перше місце в Україні. Нею охоплено 113 тис. дітей шкільного віку (32% від загальної чисельності.)

«Ми серйозно зацікавлені у виявленні та подальшому розвитку обдарованих і талановитих дітей», - підкреслив губернатор.

Переможцям обласного конкурсу «Обдаровані діти – надія України» в 29 номінаціях щороку вручається одноразова премія обласної державної адміністрації. Цієї нагороди удостоєно понад 500 юних обдарувань.

В 2010 році з обласного бюджету передбачено 712 тис грн на виплату стипендій 265 переможцям обласного етапу конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт Дніпропетровського відділення Малої академії наук України.

Гордістю Дніпропетровщини є 14 стипендіатів Президента України.

«Позашкільна освіта – це система неперервної освіти, яка забезпечує розвиток здібностей дітей шкільного віку, задоволення їхніх інтересів, духовних потреб на шляху обрання майбутньої професії. Завдяки підтримці голови облдержадміністрації Олександра Вілкула фінансування обласних позашкільних навчальних закладів значно збільшено і забезпечує їх діяльність на належному рівні», - зазначила заступник начальника головного управління освіти і науки Наталія Овчаренко.

Всього в Дніпропетровській області функціонує 117 позашкільних закладів освіти, де налічується 5 263 гуртки, групи та інші твор-

чі об'єднання. Їх відвідують 81 тис 970 учнів, що складає 22,1 % учнів загальноосвітніх навчальних закладів області. Близько 83 %, або 68 тис 35 дітей, взяли участь у районних, міських, обласних, всеукраїнських та міжнародних конкурсах, фестивалях, змаганнях, з них 17 % - 3 тис 453 дитини вибороли призові місця в обласних та всеукраїнських конкурсах.

Окремим завданням, яке Олександр Вілкул поставив керівникам міст та районів стало залучення молоді до занять фізичною культурою та спортом.

В цьому році обласною владою відкрито 100 спортивних майданчиків. Започатковано Програму навчання плаванню школярів на відкритій воді. Розпочалось будівництво льодового палацу на житловому масиві Красний камінь у м. Дніпропетровську. У найближчих планах – спорудження найбільшого в Україні аквапарку.

Інформаційний прес-сектор ГУОН ОДА.

ПРЕЗЕНТОВАНО ЗБІРНИК

Заходи на Дніпропетровщині з нагоди відзначення 70-річчя від дня створення державної системи «Трудові резерви».

Як вже повідомлялося, професійно-технічна освіта (ПТО) відсвяткувала 70-річчя створення державної системи «Трудові резерви». До цієї дати профтехівці підійшли із значними досягненнями.

На базі Дніпропетровського Вищого професійного училища будівництва відбулася зустріч керівництва головного управління освіти і науки облдержадміністрації з освітянами та ветеранами профтехосвітньої ланки.

На заході було презентовано збірник «Лідери профтехосвіти Дніпропетровщини», на сторінках якого висвітлюються досягнення лідерів Дніпропетровщини у ствердженні та осучасненні системи ПТО, а також біографічні дані найбільш шанованих педагогів.

Інформаційний прес-сектор ГУОН ОДА.

На світлинах: під час презентування збірки; знімок на пам'ять.

• НАШОГО ЦВІТУ - ПО ВСЬОМУ СВІТУ

НЕВГАМОВНІСТЬ ЛЮДСЬКОЇ ДУШІ....

Колишньому редактору газети "Львівський залізничник" Анатолію Гороховському сповнилося 90 років.

Той осінній день, про який дали піде мова, надовго залишиться в моїй пам'яті. Почався він в багатомільйонному Чикаго, в якому на той час панувала тепла, лагідна погода. Все свідчило про те, що я перебуваю у місті, володаркою якого є оспіване поетами бабине літо. Налюбувавшись чудовою погодою, я попрямувала на околицю міста, щоб привітати давнього знайомого, відомого українського журналіста Анатолія Гороховського з його 90-річним ювілеєм. Діставшись до будинку іменинника, натиснула на гудзик дзвінка. Двері відкрив пан Анатолій. Я сердечно привітала його із знаменною датою і міцно потиснула його правицю - руку, якою написані тисячі газетних та журнальних статей, видано шість об'ємних книг його творів.

У цю мить мені пригадалось святкування у Львові 60-річчя дорожньої газети. Було це в лютому 2000-го року. Запам'ятався натхненний виступ Георгія Миколайовича Кірпи - тодішнього начальника залізниць, який незабаром став міністром транспорту та зв'язку України. Ось, що він сказав про багаторічного редактора газети "Львівський залізничник" Анатолія Генриховича Гороховського, якого він особисто запросив з Америки на це свято:

- Впродовж багатьох років мені пощастило спілкуватися з Анатолієм Гороховським, талановитим журналістом, здібним організатором творчого колективу. Я хочу навести тільки одну цифру, яка переконливо свідчить про творчий вклад редактора в доробок редакції. Під його керівництвом та безпосередньою участю було надруковано понад сім тисяч номерів газети, присвячених діяльності сталевих магістралей.

З того незабутнього дня минуло 10 років. І знову у Львові відзначали "Львівський залізничник", на цей раз її столітній ювілей. В архіві був знайдений примірник спорідненої газети, виданої в 1910 році. Отже газеті не 70, а 100 літ!

Добрим словом учасники свята згадали Анатолія Ген-

риховича, він також отримав теплі привітання від Генерального директора Укрзалізниці Михайла Костюка, від начальника залізниці та голови дорпрофсожу. Тепер слова привіту Анатолій Генрихович читав по інтернету та слухав по телефону. Був вдома.

У дім імениника я була запрошена до святкового столу, за яким вже гомоніли численні гості. Після традиційної першої чарки, випитої за здоров'я і благополуччя пана Анатолія, я запропонувала здійснити уявну екскурсію по його життєвій і творчій біографії. Мою вигадку підтримали присутні, а гідом-провідником по цій «подорожі» ми попросили бути імениника.

- Я щиро вдячний вам, дорогі друзі,- сказав господар дому,- однак хотів би перекласти цю роль на плечі вельмишановної пані Оксани - редактора моєї останньої книжки "Роки, відлиті в газетних рядках", в якій йдеться про життєвий і творчий шлях її автора. Отже, вам, пані Оксано, як кажуть і «карти в руки».

Я не стала відмовлятися і почала подорож з першого повоєнного року. Саме тоді наш ювіляр закінчив з відзнакою Харківський університет, після чого розпочав трудову діяльність на ниві журналістики на Львівщині в районній газеті "Селянська правда". Разом з редакційним посвєченням молодий газетяр отримав пістолет і дві сотні патронів. В той час в Західній Україні було неспокоїно, по-суті тривала громадянська війна. Життя журналістів перебувало під постійною загрозою. Слава Богу, цю зброю він ніколи не використовував, адже найкраща зброя для журналіста - це Слово, шановний ювіляр справжній майстер пера! Коли район реорганізували Анатолій Гороховський очолив одну з перших на Львівщині багатотиражну газету на Львівському заводі автотранспорту. Минуло два роки. За той час на Високому Замку, в мальовничому куточку Львова, був споруджений телецентр і першим Головним редактором громадсько-політичних передач став Анатолій Гороховський. Зауважу, що під його керівництвом впродовж

трьох років працював випускник Київського університету Вячеслав Чорновіл. У своїх спогадах відомий громадський діяч добрим словом згадує свого наставника в справах телебачення...

В кінці 50-х років відновився випуск газети "Львівський залізничник". Редактором міжобласного видання було призначено нашого ювіляра, який впродовж майже чверті віку очолював редакційний колектив.

- А тепер, коли мова зайшла про газету, то мені належить дещо сказати про неї та про її редактора, - вступив в розмову Едуард Шейн - гість, і колишній кореспондент "Львівського залізничника".- Вісім років віддано цьому часопису, в якому я опанував журналістську справу, став досвідченим репортером, брав активну участь у видданні листівок, присвячених будівництву других колій та електрифікації магістралей. Слід нагадати гостям, що нашої газеті належала першість серед подібних видань країни. У всесоюзному конкурсі на кращу організацію масової роботи "Львівський залізничник" зайняв перше місце, газета нагороджена Грамотою Верховної Ради України. Редакція створила університет робітничих кореспондентів, в якому навчалися понад сто залізничників.

Варто навести ще один важливий показник, який свідчить про велику популярність видання серед працівників магістралей. Йдеться про тираж газети, який становив 42 тисячі примірників. І знову такі найбільшій серед всіх залізничних видань колишнього Радянського Союзу. Газета друкувалась тільки українською мовою, це також одна із заслуг її Головного Редактора.

Окрім всього, дорожня газета стала справжньою

кузнею письменників, поетів, драматургів, видатних фотомайстрів. Біля 15 моїх колег стали членами Національної Співки письменників України.

Едуард Шейн продовжував свою розповідь:

- Душею і організатором всіх цінних починань був наш редактор Анатолій Генрихович Гороховський, його багаторічна творча праця гідно відзначена. Наш ювіляр нагороджений орденом "Знак пошани", знак "Почесний залізничник", йому присвоєно звання - Заслужений працівник культури України!

- Знайомство з імениником досягнуло 1987 року, - зауважила я, - далі роль гідів виконуватиме Олена - донька Анатолія Генриховича, вона з відзнакою закінчила факультет журналістики Львівського університету. Слухаємо вас, шановна пані Олено.

- В житті мого батька 1987 рік займає особливе місце. Саме тоді він став пенсіонером і не знав, що далі робити, адже звик зранку і до вечора займатись корисними справами. Та недовго довелося йому нудьгувати, ректор Львівського університету Володимир Петрович Чугайов запропонував йому зайняти посаду викладача на факультеті журналістики. І він з великим бажанням погодився, адже за плечима був великий досвід газетярства. Впродовж чотирьох років батько навчав студентів, керував їх дипломними проектами, одночасно виконував обов'язки редактора факультетської газети, яка служила своєрідною лабораторією, в якій студенти опановували необхідний досвід практичної роботи по випуску друкованих видань. Я добре знаю, що вихованці батька високо цінили його викладацькі здібності.

І знову естафета переходить до мене. Пора настала повідомити, що подорож підходить до завершення, залишається ще тільки розповісти про події, які сталися в житті ювіляра за час з 1991 року по нинішній день. Прошу Анатолія Генриховича прокоментувати цей період в його біографії.

Господар дому підвівся з крісла, на хвилю задумався і впевненим голосом заговорив:

- Давно минулий 1991 рік займає особливе місце в моєму досить важкому житті. Не буду про все згадувати, пошлюсь лише на окремі, найбільш пам'ятні події. Мені довелося відчувати прикрощі голodomору 1932-1933 років, всі нещастя, які принесла минала війна, втрату батька. Післявоєнні роки не принесли полег-

шення, мені довелося утримувати родину, яка складалася з важкої хворої матері та двох малолітніх сестер. Моя зарплата в редакції складала 90 карбованців, а буханка хліба на базарі коштувала 35 карбованців. Важко, навіть дуже важко жилося.

При зустрічах з читачами мене неодноразово запитували чому я залишив рідний Львів, в якому прожив 45 років, і подався за кордон? На це закономірне питання я відповідав однозначно. Справа в тому, що моя дружина, яка впродовж 30 років працювала лікарем в залізничному противотуберкульозному диспансері, сама захворіла цукровим діабетом. Потребувала інсулін, якого в ту пору не можна було дістати. Її стан з кожним днем погіршувався, лікарі радили емігрувати в ту країну, в якій можна було б дістати потрібні ліки. Врешті-решт в кінці 1991 року я і родина опинилися в американському Чикаго.

В багатомільйонному місті, в якому мешкала одна з найбільших в країні українська громада, не було національного видання. З властивою мені енергією я взявся за видання україномовної газети. Подолавши великі труднощі, на початку 1996 року читачі отримали перший номер часопису, який я назвав "Час і події". І понині часопис виходить, його читають не тільки в місті, а і в усіх Сполучених Штатах, в яких живуть українці. Першою серед українських видань Нового світу газета була нагороджена орденом православної церкви Київського патріархату.

- Я горда тим, що мій батько був причетним до "Львівського залізничника", - сказала Раїса Левіна і продовжила: він верстав перші номери дорожньої газети. Я знала вас, Анатолій Генрихович, як журналіста, а виявляється, що ви ще письменник. Просила б вас сказати кілька слів про свої книги.

- Письменником я себе не вважаю, - визнав іменинник, - хоча написав шість документальних книжок, які видавалися у Львові та Чикаго. Коротко познайомлю з кожним моїм твором. Перша книжка побачила світ у 1991 році, вона присвячена історії Львівської залізниці і видана десятитисячним тиражем.

Наступна книжка під назвою "Віч-на-віч з Америкою" розповідає про українську діаспору Сполучених Штатів. Вступне слово до цього видання написав Генеральний консул України в Чикаго Борис Миколайович Базилевський.

Ще два твори, а саме "Життя - це боротьба" та "Я щасливий, що немає мені спо-

кою", це по-суті мої біографічні книжки.

Окремо варто сказати про книжку під назвою "Крізь тернії - до зірок", яку я присвятив першій у світі українській жінці, яка на американському космічному кораблі здійснила політ навколо Землі і двічі виходила у відкритий космос. Вступне слово до цього твору написав Леонід Каденюк, перший космонавт України, Герой України, генерал-майор.

А тепер про книгу, яка була надрукована в Чикаго кілька місяців тому. Цей твір, обсягом в 400 сторінок, я писав довго, адже треба було знайти потрібні документи, згадати події, які стосуються історії газети "Львівський залізничник". Цьому виданню я віддав кожний третій рік мого довгого життя..

"Роки, відлиті в газетних рядках" - саме під такою назвою побачила світ ця книжка, в якій розказано про газетарів, які вірою і правдою служили рідній магістралі, названо імена перших редакторів, вміщено нариси про відомих людей країни, з якими мені довелося зустрічатися.

Окрім того, впродовж багатьох років я виконував обов'язки власного кореспондента Львівських газет "Високий замок" та "Експрес" в Сполучених Штатах Америки, друкувався в найстарішій україномовній газеті "Свобода", яка видається в Нью-Йорку та в журналах "Дзвін" і "Верховина".

- Наша довга і досить цікава подорож в біографію і творчу діяльність українського журналіста закінчується, - зауважила я. Мені залишається від себе і всіх присутніх за святковим столом, а також від редколегії літературного журналу «Верховина», співавтором якого також є і наш невтомний Ювіляр - Анатолій Генрихович Гороховський, побажати йому міцного здоров'я, нових творчих звершень на журналістській та письменницькій нивах. Дозволю собі навести кілька рядків з мого вірша, присвяченого Анатолію Генриховичу з нагоди його 90-ліття.

**Журналіст - це не тільки професія,
Це поклик серця, талант,
Невгамовність людської душі.**

**Журналіст - значить правда і честь.
Журналіст - завжди**

**перший
Кожний день, кожну мить
Він на вахті життя стоїть.**

**Розмову-подорож провела
- Оксана МАКОВЕЦЬ,
редактор журналу
"Верховина"
(Вірджинія, США).**

ВМІТИ ДОМОВЛЯТИСЯ!..

**Як інженери, туристи й мешканці невідомої країни
Дербії поспілкувалися у гірничому.**

Саме такі ролі вперше приміряли на себе першкурсники кафедри економіки підприємства під час гри «Культура спілкування у бізнесі», яку в листопаді провів Центр розвитку підприємництва «Бізнес-Інкубатор НГУ»!

Відомо, що у повсякденному житті, і особливо у бізнесі, треба вміти домовлятися між собою, укладати угоди та дотримуватися зобов'язань. На цьому тримається корпоративна культура. Цього й навчалися наші студенти,

контактувати у команді, знаходити спільну мову, прислухатися до думки інших, разом ухвалювати рішення і яскраво їх презентувати! А деякі студенти (вони потім нам скромно зізналися) навіть відчували собі дотепер приховані риси командного лідерства! І це чудово!

Перед фінальною частиною бізнес-гри було зроблено невеличку перерву на каву. Мабуть, хтось скаже, що такі дрібниці не варті нашої уваги, але якщо ви знали, шановні

потрапивши у цікаву ситуацію. Уявіть, як одного разу туристи-мандрівники (наші геологи) потрапили до невідомої країни Дербії, де виявили величезні запаси нафти. Та ось яка халепа! Дербія зовсім відрізана від світу й терміново необхідно залучати інженерів (з нашого факультету будівництва) до встановлення мосту! Кожна команда керується своїми умовами й правилами. Але перед ними стоїть важливе завдання - знайти спільне рішення й побудувати міст!

Щирою бажали успіху своїм студентам у цій складній справі молоді викладачі кафедри економіки підприємства на чолі з завідувачим професором П.І. Пономаренком, присутні на заході. З перших хвилин позитивно вплинуло на аудиторну атмосферу єднання поколінь студентів! Адже тренером і розробником гри виступила студентка факультету менеджменту Ольга Гаврилишина.

Неймовірно цікаво було спостерігати за цим дійством! Спочатку студентів поділили на команди досить нестандартним чином: вони самі за допомогою заданих жестів знаходили один одного. Потім треба було ретельно вивчити культуру, побажання та вимоги кожної команди, вірно визначити й сформулювати свої економічні інтереси і врешті-решт знайти компроміс!

Наші гравці сперечалися, хвилювалися, розчаровувалися та раділи, навчаючись

читачі, наскільки важливий цей виховний момент! У діловій атмосфері студенти намагалися культурно пригостити один одного, слідували, щоб кожен скуштував найсмачніше... І хочеться відмітити, що в аудиторії в цей час витав не тільки аромат кави й шоколаду, але й дух студентської єдності, солідарності молодих викладачів та просто цікавих особистостей.

Кульмінацією гри стала побудова того самого мосту з підручних матеріалів, який символізував знайдений компроміс між всіма командами та вирішення поставленого завдання! І саме в цей час стало зрозуміло, що всі учасники гри не є супротивниками, або конкурентами, вони - колектив, який робить спільну справу!

Такі заходи зі студентами І курсу також сприяють згуртованості у групах, поліпшенню міжособистісних стосунків та стосунків між студентами й викладачами кафедри, збільшенню проявів дружньої підтримки, розумінню того, що студентські роки, особливо у стінах нашого університету, стануть найкращими у їхньому житті!

**Юлія РОЖКО, заступник
директора БІ НГУ.**

P.S. Дата проведення цього цікавого заходу якраз випала на 17 листопада - Міжнародний день студента! Отже, можна вважати, це було справжнє свято!

Нінель ЗАВЕРТАЛЮК

Письменники, художники, шанувальники поетичного слова зібралися у Виставочному залі Дніпропетровської організації Спілки художників України в Дніпропетровську на презентацію книг лауреата премії А. Малишка В. Коржа «Чиста сила» (К.: Український письменник, 2010. - 590 с.), нещодавно відзначеної міжнародною мистецько-літературною премією ім. Гр. Сковороди, і «Чисті криниці» (Д.: Герда, 2010. 840 с.) Ф. Клименка, широко відомого народного художника України, автора художньо-публіцистичного твору «Голодомор» (2007) та збірки поезій «Жива скорбот» (2008). «Чиста сила» - вибране з поетичного доробку кінця 50-х рр. XX ст. - початку XXI ст. поета, який, за словами передмови до цього видання Дм. Павличка, «давно і безпідставно зарахований до плеяди сучасних українських найцікавіших і найщиріших поетів». «Чисті криниці» - книга поезії і прози Ф. Клименка від 60-х рр. минулого століття до 2009 року включно, де, як зауважує В. Корж у передмові, висловлено «суто своє ставлення до землі, до людей, які живуть і трудяться на ній».

Спільне представлення читачам названих книг, звичайно, зумовлене не тим, що В. Корж написав передмову до «Чистих криниць», а в ній є вірш-присвята йому, а передусім єдністю «погляду» обох письменників на світ і Слово, що має «з правдою йти, а не з журбою», з добром (Ф. Клименко), духовного начала, тривоги за сучасне і майбутнє України, змісту означення «чисте» («поезії чиста сила», «чиста правда», «чисті криниці»). Та й образ криниці в обох поетів пов'язаний із «живою водою» і зберігає свій первіс-

ний символічний зміст - як втілення чистоти життя, помислів, єдності небесного і земного, духовного і світлого. В образах «чистої сили» і «чистих криниць» в їхній творчості закодовано національні чинники - Україна та українське слово. Та кожен з авторів презентованих книг самобутній як особистість і як митець.

Розмірковуючи у вірші «Дума про нашу долю», із так званої «шухлядної поезії» (перша публікація, до речі, була в журналі «Бористен» у середині 90-х рр. XX ст.), про незнищенність

в неволі», «Заспіваймо про волю», «Здобули / Довгождану ми волю» та інших, ведучи мову «про здобуту волю», поет актуалізує тему

ПОЕЗІЇ ЧИСТА СИЛА

«материнської», «нашої рідної мови», В. Корж вводить незвичний образ-дію: не лише «говоримо», але й «мовчимо українською мовою» - як вияв протистояння тоталітаризму. Мітами останнього названо реалії трагічної історії народу («тюрма», «ярмо», «Голодомор», «нива охімізована», «Чорнобильська примара людей»). Розгортаючи мотив взаємозалежності волі народу й мови, яка «визволяє нас з яничарських оман», поет застерігає сучасників: «Будьмо пильні, щоб і мову, / духу нашого основу, / мов красуню чорноброву <...> / на торги не повели». Продовжуючи цю тему у вірші «Велике мовчання», поет акцентує ідею протесту — уже не просто мовчання, а «велике мовчання», за яким боротьба і нескореність, репрезентовані в постаті і слові Кобзаря («В поетів великих - велике мовчання, / воно невід'ємне од праведно мовлених слів: «Схаменіться! Будьте люде, бо лихо вам буде...»).

Мотив протистояння реалізовано і у віршах однойменного циклу Ф. Клименка. У поезіях «Свобода

соціального катастрофізму в умовах суперечностей сучасної дійсності, висуваючи в активну позицію дієслово на позначення антисвободи і антитворення («На шматочки ще рвуть Україну», «розкрадають»). Органічним у цьому аспекті постає звернення Поета до громадян України: «Ти, друже мій, у власній хаті / Хоч крихту хисту доклади», як і утвердження власної позиції («Я не хочу, щоб гули гармати, / Я не хочу закликів до крові. / Хочу я, щоб у наших хатах / Всі були щасливі і здорові»).

Аналогічне ставлення до світу зафіксоване в «Діалозі з кометою» В. Коржа: «Я не кличу лиха в свою хату, / тільки хай воно минає і сусіда». Діалог поруч з баладою, думою, поемою - улюблена форма його вірша. В. Корж веде діалог з Космосом, Людиною, солов'ями, зимою, осінню, з вічним вогнем, що у сукупності і являють «неозорий світ», із співчуттям сучасності і прозрінням у майбутнє. У цьому світовому безмежжі у нього рідний край - Україна, її життя і життя роду, Поет і Слово.

У Ф. Клименка від «чистих криниць» стеляться «стежки-доріжки» (багатогранний символ життєвих шляхів людини та українського народу) до рідного краю, до світу дитинства, світу його батьків, рідних, рідної хати і саду. Цими «стежками-доріжками» проходять долі людські (сирітство, вдовині сльози - як наслідки війни, юність і зрілість). «Стежки-доріжки» ведуть і до світу України, що постає в живих образах (дівчини, калини, верби, тополі). Загалом поезія і проза Ф. Клименка наближені до народно-поетичної творчості за характером ритмомелодики, вжитими ремінісценціями. Поет, дійсно, пише про те, що відчуває, щиро. І це хвилює, його «простота» - ознака життєвості. Його поезія - поезія художника, в якій органічно поєднано слово, колір і лінію. До того ж «родзинкою» книги Ф. Клименка є його власні ілюстрації (графіка), настроєві, символічні, філософські, що органічно пов'язані із думкою тексту.

Дві цікаві, неординарні книги представляли доктор філологічних наук, професор Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, доктор технічних наук, професор. У розмові про нові видання творів Ф. Клименка і В. Коржа взяли участь Леся Степовичка, голова Дніпропетровської обласної організації НСПУ, поети О. Ратнер і Р. Маменко, голова Дніпропетровської організації НСХУ В. Мірошніченко, художники П. Куценко, А. Жежер та інші. Пісні на слова поетів В. Коржа і Ф. Клименка виконав автор музики до них, композитор І. Тищенко.

Ірина СОБОЛЬ

СПІВРОБІТНИЦТВО З ФОНДОМ "Civilian Resuarch Development Foundation"

**Досвід.
Досягнення.
Перспективи.**

У Національному гірничо-му університеті 11 листопада відбулася зустріч керівництва університету з делегацією Фонду цивільних досліджень і розвитку (CRDF, США), а саме головним менеджером Мерелін Пайфер, зовнішнім експертом фонду Полем Річардом (професором Колумбійського університету США), помічником головного менеджера Елізабет Шуп, менеджером Київського представництва CRDF Оленою Денбовецькою і координатором проєктів CRDF в Україні Тетяною Нарчинською. Це не перший приїзд представників Фонду, зокрема, його головного менеджера Мерелін Пайфер. У червні 2007 року Фондом на базі навчально-освітнього центру (НОЦ, директор О.О. Сдвижкова, д.т.н, професор) було затверджено проєкт НГУ «Стійкість геотехнічних систем: процеси, явища, ризики», який представив НОЦ. І хоча фінансування такого проєкту передбачалося з трьох джерел - кошти фонду CRDF, кошти МОН України та власні кошти університету, - найвідчутнішою була допомога саме з боку американського фонду.

Ректор НГУ Геннадій Півняк розповів гостям про зміни, які відбулися в університеті за безпосередньої участі CRDF. Найголовнішим спільним досягненням ректор назвав надання університетові статусу дослідницького. Від цього значною мірою залежить подальший розвиток науки, об'єднання наукових і освітніх програм, залучення для цього обдарованої молоді, створення інноваційних проєктів. У межах єдиного науково-дослідного проєкту «Стійкість геотехнічних систем: процеси, явища, ризики» сьогодні об'єдналися фахівці чотирьох факультетів: гірничо-

го, геологорозвідувального, геотехнологій, електроенергетики. Залучено десять кафедр за напрямками "Гірничі справи", "Геологія", "Геофізика", "Будівництво" "Енергетика". Їх діяльність спрямована на об'єднання підготовки висококваліфікованих фахівців та вирішення фундаментальних і прикладних завдань з використання сировинних й енергетичних ресурсів. Фундаментальна основа проєкту була

Результати наукової роботи поступово впроваджуються в навчальний процес. Оновлюються дисципліни, пов'язані з тематикою НОЦ у тому числі: механіка гірничих порід, механіка ґрунтів, статистика у гірничому виробництві, фізика гірничих порід, фізика Землі, енергозбереження, геолого-технічні системи, обробка та дешифрування аерокосмічних зображень та інші. Деякі з них абсолютно нові, частина допо-

обов'язковою умовою для його успішності. Вона полягає у формуванні базових наукових знань в галузі функціонування фізично і природно збалансованих систем з геологічними і технічними складовими. Проєкт спрямований на дослідження і обґрунтування сталого функціонування таких систем на всіх рівнях: від мікрорівня мінеральної речовини до макrorівня, тобто рівня планетарного масштабу. Завдяки Фонду, зауважував неодноразово академік НАН України Г.Г.Півняк, в університеті з'явилися наукові лабораторії, унікальне обладнання, що допомогло науковцям провести кілька типів конкурсів серед молодих вчених, аспірантів, студентів, захопити більше 100 учасників.

внені новими модулями. Результати досліджень ввійшли до посібників, монографій. Готуються до видання ще кілька підручників, у тому числі спільно з фахівцями інших установ. Заступник директора НОЦ із зовнішніх зв'язків Дмитро Рудаков презентував діяльність НОЦ англійською мовою. Він розповів про участь у міжнародних науково-практичних конференціях та стажування у провідних науково-освітніх установах - США, Німеччині, Угорщині, Польщі, Болгарії, Молдові, Росії та інших. На слайді було показано фрагменти виступів делегації НГУ на конференції в Угорщині, на всесвітньому гірничому конгресі в Кракові, на конференції в Денвері (США). Доречно по-

відомлено, що Гірничі школа Колорадо запрошує на стажування аспірантів-геофізиків. Доповідач зазначив також присутнім, що учасники проєкту власними силами знаходять можливості міжнародного співробітництва. Німецький фонд ДААД надав аспірантам гранти на участь у конференції у Фрайберзі (Німеччина), а фахівці брали участь у семінарах НАТО в Молдові, Болгарії, Єревані.

Спільно з німецькими фахівцями також проведено окремі конференції: міжнародний колоквиум імені проф. Протодяконова «Проблеми геомеханіки, руйнування та міцності гірських порід», відбулася щорічна міжнародна конференція «Форум гірників» та інші.

Як знак визнання сумлінної роботи учасниками проєкту «Стійкість геотехнічних систем: процеси, явища, ризики», головний менеджер CRDF Мерелін Пайфер передала ректору НГУ Г.Г.Півняку сертифікат фонду CRDF. Вона наголосила, що причетні до проєкту науковці доклали чималих зусиль для вирішення поставлених завдань.

Представники делегації фонду CRDF мали нагоду впродовж дня побувати у наукових лабораторіях НОЦ, зустрітися з молодими вченими - учасниками проєкту. Побували гості в Українсько-Американському лінгвістичному центрі і Українсько-Американському лицей.

Інформаційно-аналітичний центр НГУ.

На світліні: головний менеджер фонду CRDF Мерелін ПАЙФЕР вручає сертифікат ректору НГУ Геннадію ПІВНЯКУ.

Фото Володимира КОРИННОГО.

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ...

Головним управлінням освіти і науки облдержадміністрації спільно з Національною металургійною академією України та Придніпровським науковим центром НАН та МОН України у приміщенні Національної металургійної академії України проведено Міжнародний науково-практичний семінар «Комерціалізація інтелектуальної власності. Наукове співробітництво з міжнародних програм».

Метою заходу було підвищення ефективності використання об'єктів права інтелектуальної власності, їх захисту, сприяння вирішенню завдань підрозділів з питань інтелектуальної власності, обміну досвідом щодо сучасних методів управління інтелектуаль-

ною власністю та співробітництва з міжнародних програм.

У заході прийняли участь керівництво головного управління освіти і науки облдержадміністрації та Дніпропетровської міської ради, Аташе з університетського та наукового співробітництва Посольства Франції в Україні, представники департаменту з захисту інтелектуальної власності Microsoft в Україні, координатор міжнародної Європейської інноваційної науково-практичної програми «EUREKA» в Україні, координатор проєктів міжнародного співробітництва з ЄС у сфері науки і технологій, представники вищих навчальних закладів та підприємств області.

Прес-сектор ГУОН ОДА.

• ХРИСТИЯНСЬКА СТОРІНКА

Провідники рубрики: почесний доктор теології Леонід ЯКОБЧУК та журналіст Лев ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ

АПОКРИФИ: ПЕРША КНИГА МАККАВЕЇВ

Сьогодні ми продовжимо знайомство з апокрифами, тобто текстами, які не увійшли в канон Біблії. Ми вже розглянули книги Товита і Юдити, а тепер прошу перейти до двох книг Маккавеїв. Назва походить від імені Юди Маккавея, який уславився у збройній визвольній боротьбі юдеїв проти потужної агресивної держави Селевкідів, яка постала у Малій Азії після того, як у 323 році до Христа помер Олександр Македонський. В Україні теж щороку поминають Маккавеїв, коли влітку відзначають церковне свято, встановлене на їхню честь. Тільки подекуди це свято називають святом Макковія, не знаючи, що йдеться про історичну особу, а не про мак.

Книга складається з двох частин. У першій йдеться про важку боротьбу ізраїльтян за національну незалежність, коли окупанти намагалися винародовити їх і перетворити на язичників-греків. В другій книзі мова йде про національно-релігійні почуття, окремі догмати віри.

Книга розповідає, як захворів і відчув наближення смерті великий завойовник Олександр Македонський. Він покликав до себе усіх старшин і розділив між ними завойовані землі. Після цього він ще 12 років жив, але усе ж помер. Серед спадкоємців царя був Антіох Епіфан, якому досталася Мала Азія. Його прихильники заправили в Ізраїлі язичництво за грецьким звичаєм. Антіох же пішов походом на Єгипет і здобув його, а після цього рушив на Ізраїль і приборкав його. Земля здригнулася від різни, храм був дощенту пограбований, а сам Антіох з багатого здобиччю повернувся у свою землю. Два роки минули в горі і сльозах. Через два роки цар послав в Юдею головного збирача податків з великим військом і знову почався грабунки і насильство. Жінок з дітьми забрали в полон. Місто зруйнували. Також був царський наказ покинути усім віру батьків і вклонитися поганським божкам.

Треба сказати, що багато юдеїв послухалися наказу і відійшли від Бога. Скрізь поставили жертівники для божків. Святі книги рвали і палили. Карателі вбивали усіх, хто пильнував церковні традиції. Жінок, які чинили над немовлятами церковний обряд, вбивали, прив'язавши їм на шию малюків. Страшні часи настали в Юдеї.

Жив тоді священник Мататія з роду Хасмонеїв, який мав п'ятьох синів. Він був змушений піти з Єрусалиму і оселитися в місті Модіні. Одним з синів і був Юда на прізвисько Маккавей або Макабі, у перекладі Молот. Мататія і сини його гірко плакали з приводу нещастя. Аж прибув до міста загін вояків, щоб змусити юдеїв принести жертву чужим богам. Начальник загону зажадав від Мататії, щоб він став іншим за приклад і першим приніс жертву. За це він пообіцяв велику нагороду. Але Мататія відмовився і сказав: «Хай Бог боронить, щоб ми покинули Закон і установи! Слів царських ми слухати не будемо, щоб відступити від нашої віри».

Добрий приклад для інших городян!

Приклад добрий, але люди різні. Один з них пішов до жертівника, щоб вшанувати чужинського бога. Скупів гнівом Мататія і ножем заколов віровідступника. І начальника теж вбив. А сам з синами пішов в гори. Люди з міста злякалися і теж повтікали в пустелю, сховалися в печерах. Вороже військо блокувало в суботу печери і запропонувало людям піддатися. Мовляв, вам нічого не буде. Та хіба ж могли юдеї в суботу боронитися? Це ж одна з 10 заповідей - нічого не робити в суботу!

Вони й не боронилися. Військо спокійно увійшло в печери і забило тисячу беззахисних жінок і дітей. Коли про це почув Мататія з синами, то спершу заплакав, а потім вирішив, що в разі наступної атаки в суботу вони будуть

боронитися. Мудро вирішив, бо інакше нікого з народу не залишилося б, усіх вороги перемогли б.

Так і сказав Мататія: "Кожен, хто піде на нас війною в день суботній, проти такого будемо воювати, щоб не вмерти всім, як умерли брати наші в печерах". До них приєдналися й інші, хто хотів чинити опір загарбникам. Так виникло військо. Спершу вони з своїми грішниками-відступниками розібралися, а потім пішли руйнувати язичницькі жертівники.

Але Мататія був старий, вже мав 146 років, і помер. Перед смертю він виголосив настановчу промову, у якій заповів берегти віру і оголосив Юду Маккавея своїм наступником.

Не так просто було йому, бо повстав він проти потужної сили. І та сила рушила проти юдеїв. Спершу цар Аполоній пішов у похід, але військо Маккавея розбило його і цар загинув. Тоді інший цар Серон зібрав ще більше військо і прийшов в Юдею. Коли вояки Маккавея побачили таке велике військо, то засумнівалися, чи встоять проти нього. Але Юда Маккавей сказав їм такі слова: "Легко й малому війську захопити в руки велике, для неба все одно - врятувати кількома чи багатьма, бо Перемога на війні не в безмежнім війську, а в силі, що походить з неба. Вони йдуть на нас, повні зухвальства і беззаконня, щоб вигубити нас з жінками нашими і дітьми, а ми воюємо за життя наше. Сам Бог їх знищить перед нами, тож ви їх не бійтесь".

І Бог знищив, понад 800 ворожих вояків полягло в бою, решта втікала щосили. Але слава про це дійшла до Антіоха і він розлютився та й найняв за великі кошти премогутнє військо. Правда, грошей йому забракло, тому вирішив цар спершу іти походом у Персію і там зібрати податки з населення. Половина війська пішла з царем, а друга половина рушила на Юдею на чолі з полководцем Лісієм.

У тому війську було 40 тисяч піхоти і 7 тисяч кінноти. Вони стали табором біля міста Емауса і почали готуватися до битви. Але Юда вдарив в той час, коли чуже військо вийшло з табору в похід, розгромив табір і мав велику здобич. Він був не тільки добрим полководцем, а й досвідченим політиком. Він уклав угоду з Римом, який саме набирив сили у світі.

Ця угода з роками обернулася бідною для Ізраїля, тому що Рим прийшов у землю союзників і став у ній володарювати. Але це сталося пізніше. А в часи Маккавея численні поразки його ворогів стали причиною смерті царя Антіоха. Врешті і вороги оговталися і вирішили дозволити юдеям вклонятися Єдиному Богу. Але мир тривав недого. Знову почалися криваві війни і в одному з боїв загинув сам Юда Маккавей.

Було це біля Єрусалиму. У Юди було 3 тисячі вояків, а проти нього йшло 20 тисяч піхоти і 2 тисячі кінноти. Перед такою силою багато вояків Юди відмовилися від бою і з ним залишилося лише 800. Вони почали битву і стали перемагати ворога, потіснили один з флангів ворожого війська, але вороже військо уцілілим флагом вдарило в тил наступаючого Юди. Він загинув і увесь Ізраїль тужив за своїм героєм.

Правителем Юдеї став брат Юди Маккавея Симон, який теж уславився не тільки перемогами, й укладенням міцного союзу з потужними державами Римом і Спартою, які узяли Юдею під захист. На жаль, Птолемея, який правив в Єрихонській долині, запросив Симона на учту і підступно вбив його. Перша Книга Маккавеїв на цьому не закінчується, але ми дізналися про Юду Маккавея і його подвиги. Коли наступного літа настане свято Маккавеїв, ми будемо знати їхню історію.

Коли ви будете читати цю книгу, то зауважте, що Юда і його воїни завжди звертали в молитві до Бога, завжди вірили Вишій силі. Варто пам'ятати, що не числом перемагають у житті, а вірою. Амінь.

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму "Відвертість", яка виходить в ефір щоп'ятниці о 21.15, на першій програмі Українського радіо.

Нещодавно на ім'я нашого постійного автора, учасника підпільних змагань на теренах Західної України Антона Грещука (псевдо - Орлик), котрий мешкає в Павлограді, надійшла приємна звістка: за заслуги в національно-визвольній боротьбі, в утвердженні та розбудові Української держави та з нагоди 100-річчя з дня народження головного провідника ОУН Степана Бандери його нагороджено Почесною ювілейною відзнакою. Грамоту підписано головою Івано-Франківської обласної держадміністрації Миколою Палійчуком та головою Івано-Франківської обласної ради Ігорем Олійником.

Ми щиро вітаємо шановного Антона Івановича Грещука і продовжуємо публікувати його спогади про ті буремні, незабутні і пам'ятні роки.

Антін ГРЕЩУК

(Продовження)

Я, Орлик, залишився один на один із хворим на сухоти Запорожцем. Не таюся: було надто дуже-дуже сумно і тривожно.

Осінь 1951 року була слякотною, із снігом, який, тільки випавши, сразу ж і танув.

31 грудня ми із Запорожцем задумали десь пошукати тимчасове перебування в усамітнених людей похилого віку, релігійних, не зрадливих. Майже під самим вершечком гори у напрямку до розсекреченої з надією неповної кривки ми звернули увагу на невеличку хатину із стайнею поряд із коровою, біля якої ще поралась літня господиня, яка назвала себе Христею. Привітавшись, ми попросилися на кілька днів перебути на соломі у хліві коло корови. Але аж 6-го січня перед Різдвом, бо до того дня Запорожцеві обіцяли придбати необхідні йому ліки. Повернулися назад 5-го січня ввечері, зайшли із відома газдині в стайню коров'ячу теплу, відразу вляглися і заснули. 6-го січня ледь стало світати, як Христя розбудила нас, повідомивши, що навпроти на дорозі у карпатську Гуту зупинилися три вантажних критих машини, із яких вийшли і пішли в гори солдати. Нашвидкоруч дала нам по вереті, якими, накрившись, ми також на пряму направились до своєї кривки-хати. Петляючи поміж чисельними яблінського села забудовами, серед яких відділялась убогістю хатина Христі – людини доброї, душевної, української патріотки.

Старались чимшвидше подолати вершечок гори і зануритися в нетрі лісу, в якому лежав по коліна сніг, залишаючи за собою великий видимий слід до нашої кривки, в якій хворий Запорожець швидко заснув міцно. На мінімальній чутності працювало радіо «Родіна», з динаміка якого милозвучний жіночий голос сповістив: «Говорить Київ – 9 годин 15 хвилин. Передаємо українські народні

3 БЛАГОСЛОВІННЯМ РІЗДВА

пісні.» Їх ми дуже любили слухати, але було не до пісень. Поміж густих чагарників і дерев запримітив кілька пар солдатів. Рвучко розбуджую запобіжника словами: «Вставай! Більшовики!» І знімаю із запобіжника автомат не інакше, як учинив велику помилку, бо у затворі вже лежав раніше засланий патрон. Швидко відходимо між зарослими кущами. Спусковий язичок гачка за щось зачепився і мій карабін стріляє. У нашому напрямку відізвались автоматні черги. На голови посипався сніг із гілок. Із голови миттєво зникла мазепинка. Швидко, хоч й з великими труднощами, вибігаємо на саму дорогу в лісі і по ній повільніше йдемо до першого розгалуження. На одному із них по людському сліду повільно піднімаємось вгору крутої з невідомою назвою гори із перепочинками. Цього вимагав хворобливий стан Запорожця. З надмірними його зусиллями крок за кроком ледь долаємо страдницький шлях боротьби за життя. На одній зупинці короткого перепочинку у роздумах мовчанки Запорожець зворушливо і не очікуючи для мене промовив: «Орлику! Я безнадійно хворий! На подальше життя, боротьбу - малоздатний». Мов сповідався переді мною притиснем, задихаючись від поспішної ходьби-втечі та нервового збудження, голосом. Я мовчав якісь хвилини, бо думками не знаходив розумної відповіді. Що сказати? Чим і якими словами розрадити побратима від щемних, пекучих в його душі і серці думок. Сиділи ми поруч пліч-о-пліч, кожний із своєю зброєю в руках.

Раптом Запорожець свій НПШ тикає у мої руки, промовляючи: «Орлику! Прошу тебе – візьми його, а я беру твій карабін-кріс, якого мені, маючи нагана, особисто хватить! А тобі, здоровому, для боротьби нинішньої більш по-

трібний автомат! Так вимагає ситуація, що склалась зараз у нас із тобою», - розважливо вмовляв, переконував мене Запорожець. «Але ж завчасно здаватися і піднімати вверх руки теж не кращий вихід. Адже присягались боротись до загибуні! Здобути УССД або не бути! Розуміється, кожний із нас зі своєю зброєю!...» Чим дещо заспокоїв свого друга, легше стало на душі розтривожений, збентежений. І ми, перепочивши за розмовою, добрались до вершечка досить довгої крутої гори. Не без боязні за нами погоні. В обідню пору нас наздогнали вже на рівнині порожні сани. Із парною запряжених баских коней, якими управляв середнього молоджавого віку чоловік. Зупинили, пояснили свою ситуацію і попросили (чим швидше!) подальше відвезти нас. Гладкі коні мчали як вітер.

У межах не повної години ми опинилися на краю границі села Ясінь... Були вкрай голодні, що запримітив по наших обличчях наш візник. Як виявилось згодом, симпатичний визвольного руху запропонував: «Повірте, я патріот України. Вмію тримати язик за зубами. У межах години привезу вам щось із харчів, чим хата моя багата. Ви тільки відійдіть кудись подалі так, щоб здалеку мене побачили і не боялись.

В період обіцяного часу з'явився наш приятель, якого ми чекали з хвилюванням і осторогою. Життя на картоплі хлібина, кусень сала і цибулина стали для нас, як дарунок, дуже смачними. Здогадливий друг і сам куштував привезене, додавши: «Куштую, щоб не боялись, щоб отруєне.» На прощання, міцно потискуючи долоні наших рук, промовив: «Хай Бог Всевишній вам допомагає у ваших повстанських справах. Слава Україні!».

Швидко заходило сонце, ховаючись за покритою лісом горою. Із кожною хвилиною небо все більш інтенсивно у святвечір перед Різдвом Христовим засівалось яскравими зорями. Ми піднімалися тихою ходою, споглядаючи довкруги на всяк випадок, щоб не потрапити у ворожу засідку-пастку на верхів'ї гори нам невідомої. На її вершечку із невеликої гуцульської хатини, загородженої навкруги смерековими та ялиновими великими гілками, стелився дим, що ніс із собою духмяний до Святвечора аромат 12-ти страв. На краю обійстя з оборота її господар (по-гуцульськи в тих краях газда) набирав сіна для своєї маржини (худоби). Нас він не помітив за покvapливою працею. Привітали із Святвечором. Зніжковівши від нашого несподіваного вітання, доброзичливо запросив у хату на вечерю різдвяну, святкову. Бажано, заманливо та дуже небезпечно! Відмовилися, бо знали, що такі окремішні у горах верховинських домівки в основному постійно знаходились під скритим наглядом-засідками гарнізонними емдебістськими бойками оперативних груп. Відповіли: «Дякуємо! Запрошення радо приймаємо, але гостювати будемо тільки на подвір'ї!». А чому – пояснили, щоб не гнвити добродішну гідність гуцульську. Наш співрозмовник згодився. Так краще, подальше від біди, яка останнім часом гуляє у нашому бідному краю своїм смертельним свавіллям.

Через лічені хвилини виніс для нас передсвяткову до Різдва Христового вечерю - мисочку солодкої пшенич-

ної розвареної і заправленої розтертим у макітрі маком святкової куті. Другу мисочку з голубцями, начиненими рисогрибами, засмаженими на соняшниковій олії, яка для цього куточка горян-гуцулів - чимала розкіш! Така трапеза-меню у Свят-вечір перед Різвом у гуцулів по можливості повсюдна й обов'язкова. Гуцули виділяються великою шанобливою гостинністю. Тим паче нехай випадкових як ми, але добродійних гостей. Доречно якими, за висловом співбесідника, опинились несподівано і ми вдвох із Запожцем, в якого помітно піднявся заспокійливий настрій для подальшого нелегкого підпільного небезпечного життя. Бо повечеряли на славу про добродійну людину, яка своєю чуйністю виявилось у розмові була ще і ще чималим патріотом допомоги визвольному в ті часи руху звільнення України від ворогів-окупантів німецьких і комуністсько-більшовицьких кривавих.

Прощались із добродійною людиною після опівночі міцним потиском дружньо взаємно своїх рук вже святошним вітанням: "Христос родився! Славимо його!" І по-повстанськи: "Слава Україні! Героям слава!"

Покинувши господаря, по небесних зорях орієнтуючись, прямували у напрямку села Гута. По нетрях загустілого чагарника, закутаного сніговою ковдрою, прийшлося долати досить важко.

Зморились дуже! У крутому лісовому густому крутому міжгір'ї набрали на «арсенал» - купу покриту крижаним снігом дров-гіляк добряче просохлих. Це було для нас щасливою знахідкою, ми розпалили дві ватри з відстанню між ними такою, щоб можна було б лягти для короткого сну відпочинку. А щоб земля на цій ділянці пошвидше прогрілась, звільняючись від промерзлого до землі снігу та хоч трішки підогрілась, нарізали плоских ялинових гілок і ними застелили свою тимчасову постіль, холоднувату, але пахучу, оздоровчу. Тільки торкнувшись теплих гілок, заснули міцним сном. Проспали пару годин, бо дуже раннім досвітком різдвяний мороз дав про себе знати. Швидко закидали (замаскували) снігом ще дихаючу землю із ледь жевріючим вогнищем, і - в подальшу дорогу, щоб затемна дійти до наміченої мети - хати с. Гути поблизу лісу. Завче-

ним паролем - стуком у лівий куток вікна два-по-два і третій на останок сильніший, розбудили мешканців хати, які поспіхом закривали назване вікно від світла. Через хвилини відчинились кімнатні у сніні двері.

Господарям наш несподіваний візит, тим більше - в таку ранню пору та й у величезне Різдво Христове; з втомленого і недоспаного вигляду не важко було здогадатись, що прийшли не із добра... Але привітались, здогадавшись: "Христос родився!" Із затримкою тривожною відповіли: "Славте, його!" Жіноча половина швидко доповнювала, що мала перед Різдвяну свят-вечерю і ми із Запожцем сіли вже за сніданок у честь Різдва Христового 1952 року. Серед добрих, душевно співчуваючих людей-друзів - Подвійне свято!!! Воно промайнуло, за висловом гуцулів, мов, у батіг тріснув. Та і затримуватись було не у наших планах. Поскільки нічого не знали про Явора і Вишню, до яких на пошук - зв'язку направились уже ввечері у село Кричку, де жила цивільна дружина Явора, добиратись до наміченої мети. Шлях був дуже небезпечним від постійного переслідування пошуків гарнізонниками підпільників-повстанців. А тому йшли пізно темної ночі, посеред якої і досягли бажаної мети опівночі. Після облавного дня вранці загинув повстанець села Крички «Тур», при спробі виходу із села.

Палійчук Михайло, до якого ми зайшли, задумався, як бути із нами двома. Нарешті, звернувся до Запорожця: «Я знаю, що ви тутешній із навколишніх сіл, тому вам легше прихиститись серед своїх односельчан. А от зовсім молодому Орлику куди діватись? Тому його, як сина, беру на свою опіку, для якої вже дещо придумав, допоки на землю падає рясний снігопад». Яку? Не сказав. Тільки раннім досвітком сказав мені збиратись на вихід біля стайні до саней із запряженим у них коня. До цього вже побувавши на дворі, поінформував свою дружину, що у селі тихо, пси мовчать, не гавкають повсюдно по селі, як було вчора до загибелі Тура. Кмітливим Палійчуком сани були накриті дугообразно соломою осядано та свіжим паруючим гноєм. Квапилися, щоб до настання світлого дня встигнути зробити ще

одну ходку. Я лежав у середині цієї, назву циганської "халабуды" і командував, де закривати діри, в які проникало денне світло. Робив це шатро подібно до циганського поквалливо протягом дня під падаючим нерясним снігом. Із настанням повного січневого дня повсюди поля заповнили маса санників по вивозу на свої ділянки особистого поля гною для майбутнього врожаю.

Другого дня у селі зпо-заранку многоголоссям собачим заметушилися собаки, зустрічаючи непрошених гостей. На декілька хвилин при темноті довелося виповзти на світ Божий та власноруч залатати щілини. Тут, думається, доречним сказати, що такий масовий вивіз гною у безкоштовних селах Прикарпаття традиційний іздавна підпід серпневим колосистим жнивям, що треба вчасно і без затримки зробити. А господарі, у яких немає коней, запрошують на громадську приятельську толоку нерідко із частуванням та "гульками". Та у селі Кричка того дня танцювала із двометровими металевими піками загостреними чекістська "толока" - облава повсюдно, не оминаючи навіть заметеної снігом на узбіччя села якоїсь покинутої на зиму копиці сіна.

Але, на превелике щастя, нікого не вполювали, про що слідуючого дня із задоволенням повідомив мені добродій "спаситель!", разом подаючи непомітно теплу картоплю із свіжим кислим молоком. Смакота, за яку щиро-щиро, розуміється подякував! Опісля таке відбувалось через день-два і більше залежно від погоди. Та ні одного дня не було, щоб я був без якогось скромного їстівного. У санні снігові дні вивозів мізерні сани гною, бо запас вичерпався. Кожен раз приїжджав із харчами. За вийнятком хліба, якого із привозом у село було неважно.

Одного морозного дня орієнтовно (годинник зламався) по замерзлій землі почув тривожний масовий тупіт й людський гомін в межах 20-30 метрів від мого «постою». Добряче похвилювало! Під вечір того дня Палійчук пояснив мені, що по санній дорозі, якою селяни вивозять дрова для опалення своїх хатин, на облаву-проціску лісу швидко темпо пробігав гарнізон, бо було морозно, холодно.

28 днів пробув, точніше пролежав у цьому домовино-

подібному сховищі!!! Нелегко, сумно було, але, на щастя, велике вистояв!!! При батарейному ліхтарику маленькому читав газети районну «Зоря», здається, та "Прикарпатська правда", яка попадалась до рук брата-Михайла випадково. Та маючи при собі підпільну літературу, не раз перечитав її до пам'яті. Покидав свій, прихисток-постій з допомогою, мене тримали попід руки, бо на власних ногах не держався. Наприкінці січня 1952 року, якого числа не пам'ятаю, темного вечера, мене, до своєї хати супроводжуючи, майже заніс Михайло Палійчук. Три дні у теплій кімнаті приходив до норми, при якій зміг ледве стояти та ходити по кімнаті.

Через кілька днів до Палійчука за мною прийшли Явір із Вишнею і повідомили сумну новину, що загинув по-геройськи, як повстанець, Запорожець, мій вірний Друг. Із розповідей очевидців селян: "Захоплений у бігу-втечі облавниками емгебістськими, добіг до вузької колійки залізничної і зі неї прийняв бій, відстрілюючись. Не підняв рук, здаючись! Спалював всі документарні речі зв'язку і відомості про їх осіб та гроші, що мав при собі. Застре-лився!!!

Ще розповіли, що емгебісти послали по ближніх селах свою оперативну профілактичну роботу, як збройну так і залякувану агітаційну, вербуючи на свою сторону проти визвольного руху малосвідомих селян сексотами-донощиками. Існування боротьби підпільників унеможливувалося. Доводилося думати на деякий час, щоб пережити лише, про життя. Про яке, як ніколи, досі треба думати, радитись. А поки що ми втрюх подякували Михайлові Палійчукові за великий патріотичний вчинок у моєму збереженні. Заразом, згадавши про Запорожця, пом'янувши, промовили: "Дорогий незабутній наш друже Іване Запорожець, хай земля твоя-наша, за яку пожертвував життям, легким пухом!!!" І похристиянськи до небес перехрестились і, обмінявшись із Палійчуком міцним потиском рук, зі словами: «Бувайте здорові! Слава Україні!» - пішли у незвідану небезпечну дорогу...

Тетяна
ПОРТНОВА

НОВІ ВІТЧИЗНЯНІ ДОСЛІДЖЕННЯ, ПРИСВЯЧЕНІ БОГДАНУ ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ

Богдан Хмельницький цілком заслужено належить до когорти найвідоміших і найпопулярніших фігур української історії. У суспільній уяві він фактично перетворився на один з національних символів, що асоціюється насамперед з успішним державним будівництвом, збройними перемогами, міжнародним визнанням - усім, що дає привід для національної гордості. Не випадково гетьман посів 5-е місце в рейтингу загальнонаціональної програми «Великі українці», а його «адвокат» Дмитро Корчинський наступним чином обгрунтовував його право на обрання: «В історії України було багато страдників, мучеників і борців, а переможець - тільки один: Богдан Хмельницький».

Хоча наукова література традиційно стриманіша на апологетику, добі Хмельниччини ніколи не бракувало і наукової уваги - від хроністів-сучасників подій до новітньої історіографії. В рамках даного короткого огляду хотілося б зупинитися на кількох дослідженнях, які розглядають нові аспекти діяльності гетьмана.

Богдан Хмельницький як полководець. Хоча хист Б. Хмельницького як військового лідера в українській історіографії ніколи не ставився під сумнів, спеціальних досліджень, зокрема через практичну відсутність в Україні воєнно-історичних студій, тривалий час не було. Вперше системне дослідження воєнного мистецтва Богдана Хмельницького та розробку його воєнної доктрини здійснив у низці монографій дніпропетровський історик, а в минулому професійний військовий, І.С. Стороженко [1,2].

Повстання 1648 р. польська влада спочатку була готова сприймати як черговий козацький виступ, приречений на поразку. Що ж зробило можливим перемогти козацтва над польською армією на Жовтих Водах, під Корсунем, Пилявцями, Зборівом? Як Б. Хмельницькому вдалося сформувати потужні збройні сили, побудовані на засадах тогочасного рівня військової науки і озброєння? На думку І.С. Стороженка, головною запорукою успіхів Б. Хмельницького у Визвольній війні стало вміння поєднання традиційних козацьких, народних способів

збройної боротьби з досягненнями сучасної західно-європейської воєнної науки і воєнного мистецтва.

І.С. Стороженко виокремлює три визначальні чинники перемог Війська Запорозького. По-перше, він розвинув і ввів до української історіографії тезу польського історика В. Маєвського про виняткове значення ліквідація оперативно-стратегічної та оперативно-тактичної переваги польської кавалерії за рахунок залучення татарської кінноти до складу козацької армії [3, с. 115]. До середини XVII ст. українське козацтво традиційно мало першокласну піхоту і обози, але користувалося нечисленною кіннотою. Власне перевага кінного польського війська над козацькими арміями була однією з головних причин поразок козацьких повстань 1591-1638 рр. Б. Хмельницький врахував попередній негативний досвід. Поєднання «доброї кінноти» (татари) і «доброї піхоти» (козаки) змогло нейтралізувати важку кавалерію поляків. А оскільки поляки після переходу реєстрових козацьких полків на бік Хмельницького не мали піхоти, рівноцінної козацькій, а польська кіннота поступалася татарській у маневреності, то поєднання на полі бою козацької піхоти з легкою татарською кіннотою обернулося для польської армії катастрофічними поразками. Цей важливий висновок також дозволяє дещо переглянути уявлення про роль українсько-кримсько-татарського союзу 1648 р., який доволі часто розглядали як виключно хиб-

ний та шкідливий, визначити вирішальну роль кримсько-татарського війська у перших козацьких перемогах.

Другим чинником перемог І.С. Стороженко називає застосування Богданом Хмельницьким концепції виснаження (вмотування) ворога як основного напрямку боротьби з Річчю Посполитою. Вона реалізовувалася через маневрове блокування напередодні та під час битви основних комунікацій на території ворога (переправ, шляхів сполучення, фортець) та залучення до боротьби проти нього широких мас населення. До зустрічі польського війська з регулярним українським козацьким військом та на шляхах просування ворожого війська до району битви зі складу селянсько-повстанських формувань створювалися загороджувальні загони, які перші приймали удари ворожої армії. Практикувалися і партизанські методи боротьби: знищення переправ, пасовиськ, продуктів харчування. Варто звернути увагу, що обрана Б. Хмельницьким концепція збройної боротьби проти Речі

Посполитої була настільки ефективною, що зазнала запозичень з боку іноземних полководців (навіть безпосереднього противника - наприклад, при використанні тактики виснажувальної боротьби і масового залучення селян польським воєначальником Стефаном Чарнецьким проти військ шведського короля Карла X у 50-і рр. XVII ст.).

І нарешті як третій чинник успішності повстання Богдана Хмельницького І.С. Стороженко виділяє масовий ентузіазм та піднесення населення, його масове покращення і залучення до збройної боротьби, яке дослідник дещо нетрадиційно для української історіографії пояснює за допомогою теорії етногенезу М. Гумільова. На думку І.С. Стороженка, саме козацтво як найпасіонарніший складник українського етносу, що перебувало в zenіті своєї активності, передало «пасіонарний імпульс» мешканцям обох берегів Дніпра, сприяючи їх активізації та пробудженню етнічних почуттів.

Важливим висновком дослідження І.С. Стороженка є і теза про особливу роль вій-

скових структур у складанні українських державних інституцій. Якщо у сусідніх народів армії створювалися державними структурами для вирішення завдань їх зовнішньої політики, то в Україні XVII ст. навпаки: військові структури не тільки виступали ініціатором побудови державної системи, а й стали базою для її створення [4, с. 39].

Богдан Хмельницький як економічний лідер.

Книжка американської дослідниці Л. Гвоздик-Пріцак «Економічна і політична візія Богдана Хмельницького та її реалізація в державі Військо Запорозьке» натовість присвячена мирним сюжетам загальному руйнівного десятиріччя Хмельниччини - реконструкції економічної політики Війська Запорозького. Книжка фактично намагається підтвердити вірність оцінки економічної політики Б. Хмельницького, висловленої польським істориком XIX ст. Людвіком Кубалею: «Територія його влади майже звідусіль мала відкриті границі. Не розпоряджав він, як Кромвель, вишколеною інтелігенцією і засобами старої і сильної держави: війна, фінанси, державне господарство, адміністрація, зносили з сусідніми державами - все треба було створити і все лягало на його плечі... А коли його військо не вмирало з голоду, коли мав зброю, гармати, амуніцію, добрих шпигів і надійних агентів, коли не бракувало йому ніколи грошей - то се його персональна заслуга, котрої йому можна було позаздрити, і то не тільки у нас, у Польщі» [5, с. 92].

Л. Гвоздик-Пріцак підкреслює, що Богдан Хмельницький сам керував господарсько-фінансовою політикою Війська Запорозького. Оскільки в тогочасних джерелах нема згадок про посаду генерального підскарбія, можна припустити, що гетьман сам приймав усі важливі фінансові рішення. І відповідно про ефективність його рішень свідчить здатність утримувати армію складом від 60 до 100 тисяч вояків (при цьому немає відомостей про випадки несплати ним коштів за службу), забезпечувати її зброєю, провіантом, вправно платити татарам за послуги кінноти, утримувати дипломатичну службу тощо.

Дослідниця наголошує, що хоча дев'ять років гетьманування Богдана Хмельницького, переважно заповнені веденням військових дій, були здавалось би несприятливим для торгівлі і опіки над нею, менше з тим, гетьман знаходив час опікуватися інтересами купецтва. Як приклад вона наводить Універсал 1654 р. - своєрідну інструкцію у справі збирання податків для Військового скарбу з іноземних купців. Згідно цьому розпорядженню, купець, що сплатив належну суму податку до Військового скарбу, звільнявся від усіх місцевих митних інстанцій та поборів. Л. Гвоздик-Пріцак підкреслює, що розуміючи роль українських територій як транзитних для торгівлі між Західною Європою та Сходом, Б. Хмельницький таким чином забезпечував підтримку міжнародних торговельних зв'язків.

Сприяти міжнародній торгівлі мусила і укладена у 1648 р. морська конвенція між Османською імперією і Військом Запорозьким, у якій українська сторона виступила спів-гарантом безпеки на Чорному морі. Український бік зобов'язувався забезпечити стримування «свавільних людей від нападів на морі», натомість українські купці здобували права і привілеї на безмитну торгівлю на Чорному морі і право утримувати на його узбережжі неоподатковані склади. Угода відкривала б українським купцям усі торговельні центри і порти, включно з васальними державами Османської імперії, втім, їй не судилося стати життєздатною. Загалом дослідниця оцінює Б. Хмельницького як меркантиліста із чітким планом мати доступ до торгівлі, тобто до торговельних шляхів як до Чорного, так і Балтійського морів (першим кроком просування до якого була біларуська військова кампанія, розпочата у 1654 р.).

Найцікавішою, хоча і вкрай неоднозначною за результатами є спроба Л. Гвоздик-Пріцак реконструювати потенційний бюджет держави Б. Хмельницького, розміри його видатків і доходів. Головним ускладненням, з яким у цьому питанні стикалися і інші історики, залишається брак достовірних джерел. Дослідниця намагається спросту-

вати тезу, що під час війни обсяги зборів податків з населення скоротилися порівняно з попередніми роками. Вона також категорично не погоджується з міркуванням І. Крип'якевича, що одним з ймовірних мотивів союзу Б. Хмельницького з Московією могла стати відсутність належних коштів для оплати армії. На думку Л. Гвоздик-Пріцак, достатнє наповнення бюджету за забезпечення потреб Війська Запорозького здійснювалося переважно за рахунок поборів з земельного фонду, доходів від промислів та торгівлі, та податків. Адже всі податки і данини, що раніше відраховувалися польській владі, надходили тепер до Військового скарбу. І Б. Хмельницький зміг вправно адаптувати польську скарбову систему до потреб своєї новоствореної держави.

Подібна реконструкція бюджету Б. Хмельницького не могла не викликати заперечень. Деяку непевність висловила і сама авторка, відмічаючи, що визначити місце військової здобичі Б. Хмельницького у загальному обсязі бюджетних надходжень неможливо, бо вона не відбита у джерелах. Водночас неврахування цього чи не найважливішого складника фінансування видається не дуже обґрунтованим. За слушним зауваженням В. Горобця, в роки війни головним

джерелом поповнення Військового скарбу була саме військова здобич і трофеї, а не податки та мито [6, с. 198]. Особливо зважаючи на те, що збір прямих податків, які мусили платити міщани і селяни, бо козаки були фактично вільними від оподаткування, був вкрай ускладнений зламом звичної соціальної структури і явищем масового покозачення.

Загальною ж настановою сучасної української історіографії Хмельниччини, нарівні з розкриттям раніше маловивчених сюжетів, залишається заклик уникати спокуси переносити на події минулого сучасні соціальні і політичні уявлення [Див., напр.: 7]. На відміну від шкільних підручників з властивими їм мандрівними кліше про «видатну роль козацтва у боротьбі за незалежну Українську державу», у текстах більшості фахових істориків наголошується, що коректно охарактеризувати події і особистості XVII-го століття (з його відмінними від сучасних уявленнями про природу держави, стосунки влади-підпорядкування, належну соціальну ієрархію і навіть вартість людського життя) у сучасних категоріях національної держави, соціальної справедливості та політичної доцільності навряд чи є можливим.

ПОСИЛАННЯ:

1. **Стороженко І.С.** Богдан Хмельницький і воєнне мистецтво у Визвольній війні українського народу середини XVII ст. Книга перша: Воєнні дії 1648-1652 рр. - Дніпропетровськ, 1996.
2. **Стороженко І.С.** Богдан Хмельницький і Запорозька Січ кінця XVI - середини XVII століть: генезис, еволюція та реформування організаційної структури Січі. - Дніпродзержинськ, 2007.
3. **Маевски В.** Польское военное искусство второй половины XVII века // История военного дела в Польше. Избранные вопросы. - Варшава, 1970. - с. 111-131.
4. **Стороженко І.С.** Богдан Хмельницький і воєнне мистецтво у Визвольній війні українського народу середини XVII ст. Книга перша: Воєнні дії 1648-1652 рр. - Дніпропетровськ, 1996.
5. **Гвоздик-Пріцак Л.** Економічна і політична візія Богдана Хмельницького та її реалізація в державі Військо Запорозьке. - К, 1999.
6. **Горобець В.** Війна - невідома й відома: [Рец. на: Генадзь Сагановіч. Невідома війна: 1653-1667. - Мінськ, 1995; **Лариса Гвоздик-Пріцак.** Економічна і політична візія Богдана Хмельницького та її реалізація в державі Військо Запорозьке. - К, 1999.] // Український гуманітарний огляд. - 2000. - № 3. - с. 177-200.
7. **Яковенко Н.** В кольорах пролетарської революції [Рец. на: **В.А. Смолій, В.С. Степанков** Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 рр.) - К., 1999.] // Український гуманітарний огляд. - 2000. - № 3. - с. 58-78.

Раїса
ХЕЙЛИК
(США)

МІСТ ЧЕРЕЗ ОКЕАНИ

Частина шоста

(Продовження. Початок в
№№ 5-9.)

В грудні Різдво було радистію і прославлялося цілим містом, на протязі цих свят велике діяння в Парку Карабобо, де збиралися всі підлітки, що мали пару ковзанів, парк був дуже приязним для ковзанця, бо мав довгі цементові хідники, це була стара традиція для молоді на Різдвяні свята бути присутнім в найбільшому місці розваги - ковзанця, веселитися поки співають перші півні, а на другий вечір повторяти те саме. Була гарна розвага.

суелі свята мали веселий тон з самого початку.

В домі Президента Шальбо прекрасне Різдвяне дерево стояло у кутку прихожії зали, не так як в нас вдома, де дерево було декороване білою ватою на уяву снігу, позолоченими горіхами та маленькими свічками на кінці гілочок, тут дерево було високе, з гарними блискучими прикрасами, глобуси та вишукані зірочки. Під деревом лежало декілька пакунків, обгорнутих кольоровим розкішним папером і з пишними червоними бантами.

На Різдвяний вечір після вечері, пані Лусія і Президент

мініатюрними меблями. Здивована цими незнайомими маленькими приладдям, я глянула на Президента, а він легенько усміхнувся, розуміючи мій загадковий погляд, сказав: «Це є типовий американський ляльковий дім, якщо бажаєш я допоможу тобі його скласти, а ти тоді устаткуєш меблі та решту по твоєму смаку». Моя щира усмішка підказувала моє задоволення його дарунком, я ще раз щиро подякувала за ці несподівані розкішні дарунки.

Президент Шальбо дозволяв мені робити шкільні уроки в його приватному бюро. Часто він працював біля свого письмового столу, а я - збоку над

вона чемно усміхалася і мене направляла читати мої твори Президентів, він сидів, уважно дивився його сумними очима на мене, тоді, з натяком усмішки вітав мене з моїми творами.

Майже цілий рік я прожила в домі Президента Шальбо. Одного дня, коли пані Лусія пропонувала послати мене на виховання до Сполучених Штатів Америки, бо я показувала скоріше впитування інформації, а формальне виховання дуже важне, моя мама і вітчим не хотіли про те чути, мама, після втрати її двох дітей, не бажала ще одну втратити, отож рішено, що я вертаюсь додому з умовою, що кінці тижнів буду проводити в резиденції Президента, а решта тижня вдома.

На світлинах з особистого архіву автора: типові roller skates 50-их років минулого сторіччя, котрі були популярними у Венесуелі; «Золота бабка» - Різдвяний подарунок дружини президента Венесуели автору мемуарів (виріб виготовлено із золота в значенні вісімнадцяти каратів).

На святкування Різдвяного тижня по вулицях столиці лунали традиційні Вілянсікос (Villancicos) або Гайтас (Gaitas), тубільне виконання класичних колядок, маленькі групи співаків у супроводженні традиційними венесуельськими музичними інструментами - це чотириструнна гітара під назвою кватро (cuatro) трохи менша за стандартну класичну гітару і пару мараків (maracas) це висушена кругла тиква наповнена горохом і заткнена короткою паличкою десь десять сантиметрів. Музика була щаслива і піднімала настрій, люд зупинявся і слухав. Всі ці святкування були цілком відмінні від свят вдома. В нас робився наголос на релігійну сторону свята, піст, церковні служби, тихий вдумливий тон вечора. Свята Вечеря. Лиш в день Різдва Христового і після було дозволено веселитися. У Вене-

Шальбо кажуть мені відкрити мої дарунки. Вони дивилися, а я відчинила спершу маленьку коробочку від пані Лусії, там був мініатюрний керамічний сундучок зі золотом зашпінкою, розмальований синіми гірляндами, а всередині красувалася золота бабка із розкритими філігранними крилами, готова до лету. Я всміхнулася відраді, глянула на пані Лусію з подякою. В слідуючій коробці була фігура великого юнака, керамічне обличчя, дуже сині блимаючі очі, коротке кучеряве волосся блондина, а постать бархатно м'яка. Третій дарунок був від Президента Шальбо, на коробці - картина великого двохповерхового будинку з білої цегли, великі вікна, довкола зелені симетрично підстрижені кущі, а навколо чепурна зелена трава. Всередині були металеві стіни, дах, підлога та інші менші ящички, наповнені різноманітними

шкільними вправами. Мені подобалось його бюро з запахом розкішно обтягнутих шкірою книжок, складених на полицях, м'яке плюшової шкіри крісло, гладенький як шовк стіл і чарівна тишина довкола. Я мала привілей вживати його приватне бюро за моїм бажанням. Часами сяду в крісло, заплющу очі і починаю фантазувати, які оповідання буду писати, які картини буду творити, тоді, з азартом починала писати про ті крилаті змії, замки на високих горах серед океану, звірі з людськими характеристиками, не зважаючи, що я мало була ознайомлена з такими темами я чулася керівником мого ілюзійного світу, де творила безкінечні мости до далеких планет та легко летіла у далекі простори.

Часами цю нескінченну писанину я читала пані Лусії, вона уважно слухала і питала, як це скінчиться, а я відповідала, що ще не знаю, тоді

Так і сталося, кінці тижнів я проводила в резиденції президента, будучи з ними приватно, офіційно чи в інших соціальних дійствах, а тоді додому і в школу. Переконавши всіх, що нема потреби мене возити, з часом мені дозволено випробувати моє нове знання публічної транспортної системи. Автобусна система в Каракасі була досить відповідна, з мого дому я йшла до головного перехрестя на Лідісе, беру автобус, що йде до центру в Сіленцію, звідти беру інший автобус до Чапельїн, околиця Каракаса, де резиденція Президента і пані Шальбо вже недалеко, тоді йду через міст до покрученої глиняної стежини з травою вище мене по обох боках, а неподалік вже головна вулиця до резиденції президента, а ще далі ця вулиця вела до славного Кантрі Клуб Каракаса, де багаті та славні збиралися.

Ця стежинка пізніше гра-ла фатальну трагічну роль в історії Венесуели... Побачивши дім Президента, моє серце тьохкало з очікуванням несподіванок.

Протягом одного з тих візитів я зустріла Еленіту, доньку подружжя Шальбо. Вона приїхала зі школи в Сполучених Штатах на короткі однотижневі вакації. Як ми зустрілись, ми обмірюючи, дивились одна на другу з цікавістю, ревнощами і застереженням. Еленіта мала обличчя батька, сірі очі і блондинове волосся, в її молодому віці вона вже мала ауру витонченості. Бажання батьків Еленіти було, щоб ми не лиш познайомились, а й заприятелювали, але ми сиділи і поглядали одна на другу, потім відвертали очі в бік в пошуках іншої уваги, з зупинками ми питались одна одну про книжки, музику та інші цікавості, але було тяжко провадити плинну розмову, будучи яких 4 роки старша її нудило і не бажала шукати більш деталей про мене. Ми це обоє відчували, там була різниця віку, інтересів і цікавої спільної теми то навіть продовжувати розмову. Той кінець тижня, хоч ми й старалися показати, що ми при-ятелюємо, було тяжко для нас обох і це перший раз, що мені хотілося йти додому.

Моє навчання не мало великих несподіванок, бо я намагалася показати моїм бенефакторам, що я можу вивчити все, що є накинута на мій розум. Я вела перед в багатьох предметах, а коли йшлося про фізичне виховання, я дуже любила бігати, бо коли бігла, я відчувала вітер під моїми ногами, прямо плівла в повітрі, а коли мали офіційні шкільні перегони, то коли хлопці біжать за мною - не доженуть мене до лінії фінішу, вони дратували мене, щоб сповільнити мій рух, але я не брала це під увагу, для мене було важне перемогти їх, бо це давало мені задоволення, що неможливо опи-сати.

Літо 1950 року я провела в резиденції Президента, а тоді, коли почалися уроки на початку осені, я повернулася додому. Наше життя почало входити в русло нормальності. Мій вітчим винайняв кімнату і відкрив майстерню на метушливій вулиці Альта Віста, де поселились більшість емігрантів зі Східної Європи, збудувавши свої дома, церк-ви та майстерні.

Полюбила мою вчи-тельку п'ятої класи, панна Мартінез, дуже делікатно тоненька красуня з чорним волоссям і великими очима, можу сказати, я була її улю-бленою студенткою, черех її керівництво в мене народи-лась любов до граматики та історії, панна Мартінез часто позичала цікаві книжки сві-тової літератури, як також біографії славних письмен-ників, скульпторів, компози-торів та інших світової слави людей, про котрих я читала з великим інтересом.

11-го листопада 1950, як звичайно, я поїхала до моїх бенефакторів, але з якоїсь причини в той день Прези-дента не було вдома. Він по-вернувся в неділю вечером, мені повідомили, і я, на при-великий жаль, його не побачила.

В понеділок 13-го листо-пада, повертаючись зі школи, в повітрі висіла якась незвич-но тяжка атмосфера. Радіо подавало короткі інформації з довгими інтервалами з музи-кою, я не брала це під увагу, нам, молодим, радіо служило для слухання музики. Тоді ве-чером програма, яку я слуха-ла, була перервана з офіцій-ним повідомленням, що був атентат на життя Президента Шальбо. Відразу я повідоми-ла про це мамі, вона дивилась на мене уважно, але без сло-ва. На другий ранок всі раді-останції грали сумну класич-ну музику. Звичайно, по радіо класичну сумну музику гра-лось лиш на Святий Тиждень перед Паскою. Цього ранку я пішла до школи, де нам пові-домили, що уроки скасовано. Школа закрита. На прилавках появилися газети, на першій сторінці великі чорні літери повідомляли, що президент Шальбо загинув. Я дивилась на ті великі чорні літери, не цілком розуміючи їх значення, я лиш стояла там, як вкопана, не в силі рухнутись і на правду не бажуючи зрозуміти їх зна-чення.

Повернувшись до хати, я просила маму пустити мене до резиденції Президента і після довгого благання вона дозволила. Довго їхалось до Чапель'їн, але дійшовши до моста перед високими травами, мені не дозволено було йти далі, без пояснен-ня міліція мені порекомен-дувала йти додому. Люди в автобусі, на вулицях чи в магазинах виглядали як сірі пусті фігури, говорили при-нишкливим тоном, а декотрі плакали.

ДЕЯКІ ФАКТИ ТРАГЕДІЇ 13 ЛИСТОПАДА 1950 РОКУ

Коли 8:30 ранку в понеді-лок 13 листопада Президент Шальбо лишив свою рези-денцію, Кінта Лаїс, зі своїм лиш одним персональним охоронцем, Карлос Бакалао Лара, лейтенант морської піхоти. Президент Карлос Дельгадо Шальбо ніколи не хотів великого ескорту охоро-ни, як офіційно приписано, він не відчував небезпеки. А того ранку вартовий не звернув увагу, що якийсь автомобіль проїздив кілька раз мимо резиденції.

Ідучи проспектом якраз біля перехрестя з стежиною високих трав, засіло 5 авт, щоб перехватити авто Прези-дента. Сталася метушня, почувся вистріл, президент був поранений, вони силою зтя-гли його в своє авто, заїхали до пустого будинку в другій частині урбанізації, де вони старалися зтягнути Прези-дента у пустий будинок, він сильно відбивався, вони вистрелили в спину Прези-дента, він впав, вдарившись шокою об сходи. Маючи про-блему зтягнути Президента всередину, кримінальні зло-чинці випустили 5 пострілів, вбиваючи Президента і його персонального охоронця, ли-шаючи їх на сходах. Почувши постріли, прибула поліція на місце подій і побачила лиш одне авто кримінальників.

Вулиці Каракаса, з на-ціональними прапорами на пів машин, були заповнені масою людей. Сумні облич-чя, розгублено шукаючи очі, принишкла інтонація голосів, всі з пошаною стояли в кіль-ка рядів, чекаючи новин. Кожне дерево біля Капітолію, офі-ційний будинок уряду, було притулком для людей, багато сміливців вилазило на самі їх верхівки, щоб краще побачи-ти події.

Деяка молодь підійма-лась на електричні стовпи, щоб краще оглядати церемо-ніальні події. Натопв незвич-но дотримувалась тиші. Ми також були серед натовпу, поблизу металевої огорожі, що обгортала урядовий бу-динок Капітолію. Підтримана батьками, але соромливо невпевнена, таки посувалася потроху вперед, нарешті, добралась до головних воріт і тут мене затримали два мо-лоді кадети, кажучи, що вхід заборонено. Знову я пхалась вперед, але знову була за-тримана. Неочікувано голос

вирвався з мого горла і я з силою вигукнула «Він мій дядько!». Здивовано вони подивились на мене, тоді впустили через великі мета-леві двері входу.

Каплиця Федерального Будинку Капітолію була за-повнена військовими в уні-формі, жінки в чорних сукнях сиділи в рядах біля стіни, чоловіки в чорних вбраннях повільно рухались по кори-дорах, а я йшла до центру, учувши погляд всіх, віддаль здавалась безкінечною.

В центрі каплиці Капіто-лію з декором барокко, бу-рякового бархату занавіси, портрети з золотом покриті величезні рамки, довкруги безкінечна кількість канде-лябрів, а в центрі, під охо-роною військових кадетів, на трьох сходах катафалку лежала покрита склом труна з тілом Президента.

Я поволі піднялась на ті три ступені, наблизилась до склом накритої труни і глянула всередину. Там був він, його схрещені руки на розкішному біло-кремовому однострої, його сумні сірі очі закриті, спокійний вигляд на його раненому обличчі, Карлос Дельгадо Шальбо, мій дорогий дядя, мій Прези-дент. Я нагнулась і по-цілувала покришку зі скла. Довший час, дивлячись на його ранене лице, я стояла з дивним почуттям болі, пус-тоти і скорботи, обгорнутий у сірі хмари світ віддалявся в далечінь. Ніщо не здавалось реальним. Не пам'ятаю, хто і як мене звідти вивів.

Державна похоронна процесія посувалася поволі, кадети з військової школи, військовики, всі марширу-вали перед катафалком з тілом Президента, покритим національним прапором, ве-лика лінія чорних лімузинів, наладованих з незлічними вінками квітів, а маса при-сутніх стояла в тихій пошані. Ніколи Каракас перед тим не бачив стільки люду. І ніколи перед тим не було в історії Венесуели вбивства Президента.

Президент Кар-лос Дельгадо Шальбо впав, як і багато років тому Роман Шальбо, його батько, смертель-но поранений, завитий національним прапо-ром, якого він ніс в руці як символ волі.

Далі буде

WROCLAW - MIEJSCE SPOTKAN

Згідно з Договором про співробітництво між Вроцлавським технічним університетом (Польща) і Національним гірничим університетом група наших студентів під керівництвом доцента кафедри електричних машин Дмитра Ципленкова пройшла літню практику у Вроцлаві. Студенти електротехнічного факультету НГУ Євген Ленша (гр. ЕМ-07), Максим Ткач (гр. ЕПГ-07), Марина Грібальова (гр. ЕПМ-07), Анна Іванова (гр. ЕПМ-07), Євгенія Леншова (гр. АУ-08), Анна Семененко (гр. ЕПМ-08) під час відвідування Вроцлавського технічного університету провели робочі зустрічі з керівництвом електротехнічного та гірничого факультетів. Вони ознайомилися з провідними лабораторіями: техніки високих напруг, електропривода, електричних машин, автоматизації виробничих процесів, гірничого транспорту. У Польщі наші студенти також відвідали відкритий буровугільний кар'єр у м. Богатинь, дві гідроелектростанції на річці Квіса, міднорудну та соляну шахту під назвою Zakład Górnictwa „Polkowice-Sieroszowice”, завод надпотужних електричних генераторів Alstom. Також були проведені робочі зустрічі для налагоджування зв'язків між викладачами і студентами Вроцлавського технічного університету та Національного гірничого університету і з представниками асоціації інженерів-електриків Польщі.

Вроцлав - місце зустрічі, якому зрадити не можна!!! Саме таким воно постає у наших спогадах. Місто вже не вперше відкриває свою красу українській молоді... На щастя, йому є що показати!

Мальовничий Вроцлав - найбільше місто й столиця Нижньої Сілезії. Розташований він на ріці Одрі і її притоках, більше 100 мостів з'єднують береги рік і дванадцять островів у центрі міста. На одному з них, острові Тумському, більше 1000 років тому воно й було засноване. За часи історії Вроцлав встиг побувати у складі Чеського королівства, Польщі, Австро-Угорщини, Пруссії й Німеччини. Сліди тих часів залишилися в міській забудові, де дивовижно поєднуються стилі різних епох та культур. Кожна будівля, чи то готична Ратуша у центрі міста, чи звичайнісінький будинок на околиці - це витвір мистецтва зі своєю історією. Вроцлав - місто зелених насаджень, мостів, вищих навчальних закладів і культурних установ, і,

звичайно, молоді.

Одним з провідних і найстаріших навчальних закладів є Вроцлавська Політехніка, яка складається з 12 навчальних корпусів, 6 гуртожитків у центрі міста, 32 000 студентів, що навчаються на 12 факультетах, 2000 викладачів. Заручившись підтримкою такого навчального закладу, ми упродовж двох тижнів подорожували промисловими центрами Польщі. За цей час відвідали дві діючі ГЕС, розташовані на річці Квіса. Варто відзначити вік цих пам'яток: вони побудовані з різницею у 19 років, остання - у 1924. Важко уявити, яких величезних зусиль варто було докласти керівництву ГЕС, аби зберегти їх у первісному вигляді. Більше того, генератори, що знаходяться у машинних за-

будинках, від екскаваторів тягнуться, здається, нескінченні конвеєрні стрічки (основна транспортна система, якою переміщується вугілля). Проте кінець стрічки таки мають: поруч із кар'єром розташована потужна ТЕС, що забезпечує електричною енергією містечко Богатинь та його околиці.

Підняте на-гора вугілля відразу ж спалюється на вказаній ТЕС, що дозволяє зберегти більшу частину його теплотвірної можливості. Досить серйозно тут ставляться до проблеми рекультивації відпрацьованих територій: упроваджуються дизайн-проекти, технічні й організаційні положення, заходи, спрямовані на відновлення природних об'єктів, флори й фауни, екологічного балансу зони відвалів.

лах, однолітки ГЕС: всі як один знаходяться у робочому стані, проте працюють на забезпечення електроенергією власних потреб. Сьогодні обидві ГЕС - гідрологічні музеї з дуже цікавими експонатами, яких у світі одиниці. Цікаво, що зовні обидві ГЕС не схожі ні на музей, ні на електростанцію. Від звичайнісінького приватного будинку їх відрізняє лише більша кількість підведених ліній електропередач, бо на початку ХХ століття ще не були розроблені архітектурні стандарти для електростанцій. Ось такі будиночки з таємницею!

Далі нашу групу очікувало не менш цікаве знайомство із центрами видобутку корисних копалин Вроцлавського воєводства: спершу ми відвідали кар'єр, що спеціалізується на видобутку бурого вугілля, далі - міднорудну та соляну шахту. Кар'єр вражає своїм розмахом: за глибиною він схожий на невеличке море. У ньому працюють роторні екскаватори висотою з п'ятиповерховий

Міднорудна та соляна шахта під назвою Zakład Górnictwa „Polkowice-Sieroszowice” - є унікальним об'єктом видової промисловості Вроцлавського воєводства. По-перше, вона була створена шляхом об'єднання двох незалежних шахт (Polkowice та Sieroszowice, відповідно). По-друге, тут поєднані два незалежних горизонти - соляний, на глибині приблизно 900 метрів, та міднорудний глибиною 1000 метрів. По-третє, шахта по праву називається передовиком із впровадження нових розробок гірничої техніки та технологій розробки родовищ.

З погляду людини, яка вперше спускалася у шахту, можу поділитися незабутніми враженнями щодо спуску та перебування на глибині близько 1000 метрів під землею. Система обліку відвідувачів шахти та первинний інструктаж з ТБ навіюють острах і невгамовне бажання відмовитися від спуску. А стрімкий спуск під землю із швидкістю приблизно

10 м/с залишає неймовірні враження. Після переміщення підземним транспортом шахти (автомобілі, що рухаються зі швидкістю 70 км/год) навряд чи комусь спаде на думку ще хоч раз відвідати парк атракціонів. Надскладні умови праці ще раз переконують у справедливості шанобливого ставлення до шахтарів. Відвідини соляної шахти відчутно полегшують стан дихальної системи, а відтак - і настрій в цілому. Після повернення на поверхню відчувається глибока втома, проте пізніше, години зо дві потому, ми ладні були віддати багато того аби повторити все це знову.

Наостанок ми відвідали завод надвеликих генераторів ALSTOM у Вроцлаві. Підприємство має давню історію розвитку, а основою самого заводу стала потужна промислова компанія ABB. ALSTOM займається виготовленням надвеликих електричних машин. Насправді завод має все необхідне для цього обладнання: новітні системи обробки та створення ізоляційних покриттів, моделювання і встановлення сконструйованих деталей, перевантаження поставлених із-за кордону деталей та багато іншого. Проте у зв'язку з економічною невіправданістю даної промислової діяльності завод займається лише частково виготовленням роторів для електричних генераторів та безпосередньо зборкою електричних машин. При цьому статори, а подекуди й інші необхідні для конструювання деталі, постачають з інших дружніх підприємств. Габарити генераторів вражають, захоплюють також автоматизовані системи, що беруть участь у їх виготовленні.

Тож наша навчальна практика промайнула весело й пізнавально. Варто відзначити, що у Вроцлаві мешкають навдивовижу щирі та добрі люди, які зовсім не у рамках покладених на них обов'язків, а за покликом серця ладні зробити чимало, аби допомогти тобі знайти шлях чи купити зворотні квитки, поради і ідеально чи розповісти історію виникнення он тієї забудови чи парку. Щире українське вам за це спасибі, вроцлавці!!! Низький уклін твоїй красі, Вроцлаве! Ніколи не забудемо тих щасливих двох тижнів, проведених у Нижній Сілезії!

Анна ІВАНОВА,
студентка гр. ЕПМ-07.

На світліні: **студенти НГУ в кар'єрі Богатиня.**

НА КОНКУРС ТВОРЧОЇ МОЛОДІ ІВАНА ТА МАРУСИ ГНИПІВ

Олена БАРДИШ,
СШ №46, 10 клас, Дніпропетровськ

РОКСОЛАНИ

Блакитні, мов безкрає небо очі
І стан гнучкий, стрункий, дівочий,
Волосся, немов сонечка проміння -
Усе сплелось у дивнім цім створінні.
Своїм веселим сміхом чарувала
І, щоб не плакати, пісеньок співала,
Його ненавиділа, але все ж кохала,
Усю себе йому лиш дарувала.
В його очах вона щораз тонула
І сум від серця трохи відступав,

І вона про дім свій рідний не забула,
Що до останку на повернення чекав.
Ця дівчина, усміхнена й слухняна,
В історію ввійде як Роксолана,

Що рідний край татарам не віддала
І як могла його порятувала.
Як соловейко у злочинній зграї
Провела власне буття.
Вона кохала, вірила, втрачала,
За Україну віддала своє життя
І тільки згодом втрату усвідомив
Увесь хрещений християнський світ,

Бо зникла та, що тілом закривала їх
Від катів, що несли море бід.

Микола ДУПЛЯК

РОЗКІШНЕ ЛІТЕРАТУРНО- ХУДОЖНЄ ВИДАННЯ

Саме під такою назвою в 2008 р. у Львові вийшло офсетним друком розкішне літературно-художнє видання альбомного формату під редакцією А. Р. Кекляка. З ним із приємністю і самі знайомимось, і бажаємо познайомити вибагливу читачку публіку. Книга вийшла в гарному мистецькому оформленні в твердій обкладинці на 152 сторінках друку. В публікації, до якої увійшло вісімдесят кольорових світлин мистецьких творів художника Ігоря Гавришкевича, розкрито основні поняття життя і творчості мистця — заслуженого діяча мистецтв України та директора Музею-заповідника "Личаківський цвинтар", що охоплює період становлення української державності.

Ігор Гавришкевич - художник та інтелектуал, громадський та політичний діяч, адміністратор. Він належить до покоління мистців, яке формувалося на зламі двох річних політичних систем - імперського тоталітаризму та національної державності. Формування особистості мистця відбулося у площині високих моральних цінностей, що знайшло вираз у динамічній хронології його життя і творчості. На мистецьку творчість художника, безперечно, мали вплив домашньо-побутові обставини, історичні реалії, етнонаціональні, історіософичні, світоглядні та ліричні аспірації, що визначали його погляд на явища історії та події історії і духовності.

Упорядкований матеріал до цієї книги зведено до трьох основних понять: Джерело, Дух, Воля. Вони й дали назву цій публікації. Вони, до речі, розкривають сукупність того, чим сповнене життя і творчість автора книги — Ігоря Гавришкевича.

Як відмічає у вступному слові кандидат мистецтвознавства Роман Яців, характерною рисою малярства Ігоря Гавришкевича є репрезентативність. Свої висновки Р. Яців ілюструє вісім-

дітей в сім'ї Степана і Ксенії Гавришкевичів. Тривкий вплив на формування і творчість юного мистця мало, безперечно, свідоме родинне середовище, до якого повертається його увага і його емоційна пам'ять, як до життєздатного джерела. Інтелегентні і практичні та дбайливі батьки були для нього все гарним прикладом.

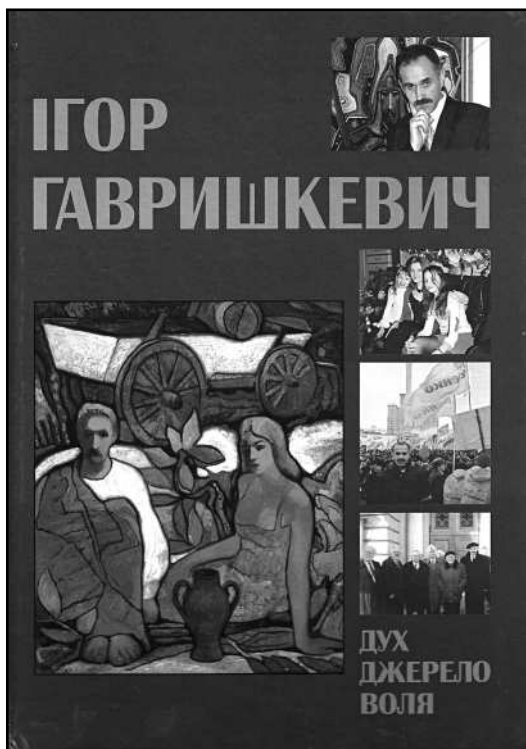
"Для моєї матері найвпливовішим у житті були моральні якості людини, які мають бути нерозривно пов'язані з

любов'ю, шануванням традицій, родини та рідного краю", — наголошує він. Питання моральних цінностей були настільки для нього важливими, що вони безвідступно "давали нам настанови з нашого дитинства і до кінця життя", — зізнається автор.

Ще в дитинстві Ігор багато малював, потім вступив до Івано-Франківського Янівського Художнього Училища з бажанням здобути фах скульптора. Опісля продовжував навчання у Львівському Державному Інституті Прикладного та Декоративного Мистецтва. Військову службу відбував в Азербайджані, а згодом їздив на заробітки на Сибір.

Від початку горбачовської лібералізації політичного життя в радянській імперії, Ігор знайшов своє місце в національно-відроджувальних процесах. Зміст цієї праці полягав у поступовому відновлюванні усієї мережі символів, що творять сакральну авру Нації. Над відродженням національних цінностей працював у "Товаристві Лева" і в статусі депутата Миської Ради Львова, а також як мистець-інтелектуал. Свої міркування з того часу художник висловлює такими словами: "Бути українцем лише за одним народженням замало. Треба відчувати, пережити свою причетність до рідного".

Ігор Гавришкевич. "Дух. Джерело. Воля".
Львів, 2008

надцятьма чорно-білими світлинами з життя і творчості мистця. На його думку, малярський досвід мистця можна вважати самодостатнім.

Ігор народився 13 березня 1955 р. в селі Липовець Яворівського району на Львівщині. Він був сьомим з дев'яти

Мистець, безперечно, відчув свою присутність, знайшов своє місце в історичні дні державотворення. "Цілом випадково сталося так, що національний прапор, який вперше після проголошення 1-го листопада 1918 року ЗУНР, знову мав замайорити над міською ратушею Львова 3-го квітня 1990 року, саме мені, в числі інших, довелося вносити до залі Львівської Міської Ради".

На бурхливому тлі політичних подій та національного відродження цвіте талант мистця і збагачується його мистецька творчість. Картину "Народження волі" творив у тривожні вечори 1991 року. "На цьому полотні Україна є в образі Мадонни, що встає з барикад у благородному пориві та перемагає чудовисько як символ неволі", — так автор втілює, на думку Яцева, символічність осмислення цієї драматичної теми.

Безпосередня участь у творенні сучасного образу суверенної України - держави з глибоким історичним корінням - визначала щораз то ширший тематичний діапазон мистецтва І. Гавришкевича. В історично-реконструктивних композиціях слід назвати такі картини, як: "Дума про Берестечко", "Літописець", "Іконописець", "Пробудження душі", "Пам'яті Василя Стуса", "Карпатська мелодія", "Плач гуцула", "Провидець", "Шевченко. Молитва" та інші. Роздуми мистця сягали різних пластів історичної пам'яті та подій сучасності. З року в рік виразнішав духовий хребет його громадсько-творчої постави, — підсумовує Яців.

Об'єктом зацікавлення минулого України стали такі історичні картини, як: "На козацькій чайці", "Князі київські - Всеволод і Святослав", "Князь Аскольд", "Пращури", "Замріяні у вічне (Під Хотиним)" та інші.

Коли в 1997 році Ігор Гавришкевич став директором Музею-заповідника "Личаківський цвинтар", йому довелося вирішувати складні організаційні питання, що стосувалися, зокрема, польських військових поховань, упорядкування меморіальних зон української військової слави. Його заслугою стало те, що поряд з комплексом польських військових поховань, постав Меморіал Воїнам Української Галицької Армії, одним з авторів якого став сам Ігор Гавришкевич. Завдяки йому, м. ін. почала здійснюватися програма відновлення надмогильних пам'ятників визначних українців.

На той час у творчості Гавришкевича спостерігаємо нові пошуки, збагачується його мистецький доробок.

У його творчій практиці найбільш збалансованого рівня досягли співвідношення релігійно-світоглядної сфери та мови живопису. Мистецька творчість Гавришкевича сповнена нових емоцій і нових пошуків. Як пише Роман Яців, зовсім по-новому "висвітлюється" тема Тараса Шевченка в портреті "Думи мої" та в епічному пейзажі "Нічне саяво на Шевченковій кручі". Натюрморти з квітами, метафоричні пейзажі та нові історіософські виклики знаходимо в полотнах "Між Сяном і Доном", "Меч пращурів" та в інших картинах.

Безперечно, рецензована публікація заслуговує на окрему фахову оцінку мистецтвознавця. Це завдання автор цієї статті залишає йому.

Книжку доповнює цікавий біографічний додаток Ігоря Гавришкевича "Від юності до зрілості", ілюстрований шістнадцятьма чорно-білими світлинами. У ньому дуже цікаво змальовано початки відродження державності України на терені Львова та важкої праці "Товариства Лева", в якій автор брав активну участь. Це немов коротка історія цього Товариства та слово пошани для цієї елітної і патріотичної української молоді, що в ньому активно працювала.

В іншому додатку Ігор Гавришкевич веде читача в минуле України щоб переконливо відповісти на поставлене питання: "Звідки взявся вислів "Де два українці, там три гетьмани". На поданих прикладах стверджує, що "розбрат" ніколи не виникав сам по собі, його завжди нам вміло організовували. У підсумках говорить: "Отже, так званих гетьманів було стільки, скільки їх було насильно впроваджено антиукраїнськими політичними силами". А далі: "Будь-які організовані дії української спільноти завжди викликали в її ворогів бажання розділювати і володарювати. І саме звідти був підкинутий термін "Де два українці, там три гетьмани".

Останнім додатком до книжки є коротка розвідка І. Гавришкевича "Личаківський некрополь", на якому спочиває понад триста тисяч осіб. Це знову історичний екскурс, у якому підкреслюються події відродження і вільної Української Держави, і нашого національного некрополю у Львові. Розвідка ілюстрована одинадцятьма чорно-білими світлинами.

Названий матеріал читається легко. Він поданий коротко, переконливо, зрозуміло і ... оптимістично. Його варто прочитати та рекомендувати іншим. Книжка, безперечно, збагачує мистецькі надбання нашого національного культурного фонду.

Євген БАДІН

ТЕАТР

Пам'ятаєте, як раніше збиралися до театру? Як на свято. Найкраща одяг і взуття - для театру. І душа людська ніде не була так готова до катарсису, як при відвідуванні театру.

В листопаді цього року я побував на спектаклі в київському театрі "Сузір'я". Це ангажементний театр, створений в 1988 році. З часу заснування і досьогодні театр очолює народний артист України Олексій Кужельний. В виставах театру приймали участь Ада Роговцева, Богдан Ступка, Раїса Недашківська, Микола Рушковський. В репертуарі "Сузір'я" класичні й сучасні п'єси, що йдуть українською та російською мовами. Розташований театр неподалік від Золотих воріт на вулиці Ярославів вал. В театрі окрім основної сцени є й друга - мікросцена. Саме сюди я й потрапив на спектакль. До речі, ціна театральних квитків цілком демократична: 40 гривень за квиток.

Спектакль називався "Депі Північне" сучасного російського вже доволі відомого драматурга Василя Сігарєва. Його п'єси "Фантомні болі", "Комедія вампірів", "Лерка" ставляться в багатьох театрах Росії. Спектакль новий: в квітні 2010 року відбулася прем'єра. П'єса "Депі Північне" мала підзаголовок, який вказував на її незвичний жанр: "метагіперреалістичний трагістьоб-транс".

Для багатьох людей драматургія - це три основні жанри, які ведуться ще з Стародавньої Греції: драма, трагедія і комедія. А тут "трагістьоб-транс" та ще й "метагіперреалістичний". Спробуй розплутати, це щось на зразок: сім мішків гречаної вовни. Термін гіперреалізм взагалі вживається тільки до творів живопису та скульптури, а термін стьоб - хисткий(саме слово прийшло з сленгу хіпі), і не має чітко встановленого значення, тобто стьобом можна назвати багато чого: іронію з бурлеском, іронію з буфонадою, іронію з чорним гумором, іронію з парадоксальною пародією.

Але облишимо термінологію. Нехай над нею театрознавці ламають списи.

Мікросцена театру знаходиться в підвальному приміщенні з низькою тиснуchoю на психіку стелею. Немає тобі ні ложі, ні вікна, ні оркестрової ями, ні елементарної вентиляції, та й стільців тут розміщуєтьсядесь всього з 20 штук. Як сказав в вступному слові представник театру: це одна з найменших театральних сцен Європи. Довіримося йому, бо європейські мікросцени якось не доводилося перевертати.

Актори грають буквально в двох-трьох метрах від глядачів. Декорації не гіперреалістичні, а просто реалістичні: старий стіл з двома такими ж подертими стільцями, ліжко, ніжками якому слугують пластиківі

• НА ПЕРЕХРЕСТІ ДУМОК

І МАТ

ящики з-під пива, старенький радіоприймач, порожня горілчана пляшка, освітлювальна переносна лампа. Це сторожка в трамвайному депо. Трійко акторів: Гліб (заслужений актор України Андрій Мостренко), Оля (Ганна Кузіна), Діма (Дмитро Гаврилов). Зразу хотілося б відмітити чудову гру актора А.Мостренка, яка певною мірою й рятуює цей спектакль. В діях акторів Кузіної та Гаврилова часто проглядається рука режисера Павла Юрова, а самі актори є старанними виконавцями (без власного перевтілення) його задумок. Особливістю п'єси є те, що одна й та ж сама ситуація з майже з тими ж самими словами програвється двічі-тричі. В одному варіанті - герої ліричні з чистими любовними почуттями, в другому - займаються без всяких почуттів майже звірячим сексом (може в цьому стьоб?). Всі типові сексуальні рухи актори натурально відтворюють на сцені. Раніше український театр такого не дозволяв собі. Але все змінюється, а сексуальні сцени завжди викликають цікавість, хоч в театрі, хоч в кіно, тобто глядача завжди на них впливати можна. Але й це ще не все.

В одному з епізодів звучить самий справжній мат і неодноразово. Так написано в п'єсі, і так звучить зі сцени. Скільки себе пам'ятаю, мат асоціювався завжди з безкультурними людьми, які не можуть добрати для вираження своїх почуттів інших слів. Але в театрі, для якого писали Шекспір, Корнель, Мольєр, Чехов, Куліш, в цьому театрі звучить мат? Для чого? Щоб не тільки на секс, але й на мат вловити глядача? Телебачення і те цютливіше: замість матюків дає в ефір характерні писки. Радіо теж спокійненько обходиться без чорних слів. Яка така необхідність у вживанні їх у театрі?

Взагалі ненормована лексика чомусь ввійшла в сучасну літературу. Хоч інколи, але в своїх творах її вживає багато сучасних українських літераторів: Ю.Андрухович, О.Забужко, С.Жадан, Ю.Іздрик та інші. В Києві всі знають Леся Подерв'янського, художника і письменника. Чим же він так уславився? Може це нарешті майбутній лауреат Нобелівської премії від України? Ні. Це найматюкливіший драматург (надрапав уже понад 50 п'єс) сьогодення. А уявіть собі, що п'єси Подерв'янського почнуть ставити всі професійні і аматорські театри України? Тоді залишиться тільки матюки ввести до шкільного букваря і гайда.

Але один з кращих українських поетів і прозаїків сьогодинського часу - Сергій Жадан останнім часом повністю відмовився від ненормативної лексики. Значить, можна без цього "цінного" пласту мови обійтися в літературних творах?

Центр естетичного розвитку Національного гірничого університету завжди відкриває своїм відвідувачам дорогу до пізнання літератури, музики, живопису, театрального мистецтва... Та якою б не була тема, тут вона набуває особливого колориту. Адже вже стає крилатим твердження про те, що люди технічного спрямування здатні дуже чутливо сприймати світ. У виставці графіки та акварелі художника Валерія Самохвалова, що відкрилася в Центрі наприкінці жовтня до його 70-річчя, цей світ був сповнений теплим почуттям любові.

В експозиції представлені полотна різних періодів написання. Їх ще можна побачити в художніх музеях та приватних колекціях 28 країн світу, вони також експонуються в Посольстві Великобританії в Україні.

Напевно, для кожного митця важливою є атмосфера не лише під час створення картини, а й представ-

продовжують вражати своєю чуттєвістю на картинах художника.

Мистецтвознавець також відзначила, що побачити оригінали робіт визнаних майстрів у своєму вузі мають нагоду студенти далеко не кожного навчального закладу. Молодь гірничого університету це дуже цінує. Тим більше, присутні не просто познайомились з красою світобачення Валерія Володимировича, а й з його близькими людьми.

Наталія АНДРЮЩЕНКО

ЛІНІЇ ЛЮБОВІ ХУДОЖНИКА ВАЛЕРІЯ САМОХВАЛОВА

Дружина, діти з онуком прийшли підтримати Валерія Самохвалова, який вдома, пишучи картини, любить слухати музику Баха і має ще багато своїх упереджень. В першу чергу, він вважає, що кожен хоч раз у житті має побувати в Ермітажі, побачити на власні очі полотна видатних художників. «Без цього не-

можливо жити, - звернувся митець до присутніх на відкритті виставки. - Ермітаж - натхнення на все життя. Мене ще десятиріччя відвіз до цього величного музею батько, а я, у свою чергу, також возив до Санкт-Петербурга своїх дітей. Ви повинні побачити картини Рембрандта, навіть якщо не маєте художнього дару». Валерій Володимирович також акцентував на тому, яким дорогоцінним стає час, перебуваючи в Дніпропетровському художньому музеї.

У своєму привітному слові завідувача кафедри філософії НГУ, професор Юлія Шабанова говорила про вміння Валерія Володимировича бачити і передавати через людську суть духовну красу, що звеличує нас. Лінія під пензлем художника перетворюється в музику. За словами Юлії Олександрівни, вона дуже komponує з творами композитора Олександра Скрибіна.

Професійну точку зору висловила й заступник директора Дніпропетровського художнього музею Людмила Тверська. Вона розповіла студентам гірничого університету, що перед тим, як лінія в творчості Валерія Самохвалова «завзвучала», він 25 років працював над нею, не зраджуючи обраному стилю. Також він не змінював і теми своїх робіт. Змалювання через образ жінки почуття ніжності, кохання

можливо жити, - звернувся митець до присутніх на відкритті виставки. - Ермітаж - натхнення на все життя. Мене ще десятиріччя відвіз до цього величного музею батько, а я, у свою чергу, також возив до Санкт-Петербурга своїх дітей. Ви повинні побачити картини Рембрандта, навіть якщо не маєте художнього дару». Валерій Володимирович також акцентував на тому, яким дорогоцінним стає час, перебуваючи в Дніпропетровському художньому музеї.

Про себе ж митець не сказав жодного слова, лише з теплою і щирістю представляв своїх друзів. Серед них були наші видатні сучасники - художник Федір Клименко та поет Семен Заславський. Їх творчість належить вічності. Тож по-справжньому щасливу годину прожили присутні на відкритті виставки. Авжеж про незвичайність події не давала забути символічність ліній на полотнах Валерія Самохвалова.

На світліні: завідувача кафедри філософії НГУ, професор **Юлія ШАБАНОВА** звертається до присутніх на імпрезі.

Фото Володимира КОРІННОГО.

• ЮВІЛЯРУ - НА ПАМ'ЯТЬ

Олександра СКОРА

* * *

Я прийшла до себе,
постукала –
Ніхто не відповів.
Постукала голосніше –
знову мовчання.
Невже мене немає?
Господи!
Але ж я була!
Обережно
прочинила стулки,
І на мене повіяло
людським теплом,
затишком.
Почулося рівне дихання.
Слава Богу!
Я просто спала.

* * *

Заснув, напевне, мій дзвонар і вже
Нема кому дзвонити до вечірні.
Не встигну помолитись. Запряже
Візник останніх коней, не весільних.

І спорожніє храм, де три зими
Жила я в згоді й щасті, мов царівна.
Скорбота обів'є коханий лик,
І склонить муза перед ним коліно.

Але не згасла ще моя зоря!
Останні коні ще не б'ють копитом.
І можна розбудити дзвонаря
Й свічу спасіння в храмі запалити.

* * *

Стомився день, пішов відпочивати.
А вечір знов журбу з саквів дістав,
Мов пастушок сопілку. Та чи варто
Мені вслухатись в тихий плач октав?

Напевне, так. Бо може спорожніти
Вістар душі без смутку і жалю.
Я відчиню його, поставлю квіти,
Лампадку поминальну запалю

І помолюсь за тих, кого немає
Вже з нами. За коханих, дорогих...
Та й відпочину теж, поки засяє
Новий світанок в барвах золотих.

* * *

Сонцята золотисті і пругкі
За хатою – достигли абрикоси.
Неначе помах білої руки,
Хмаринка попливла у високості.

Квітчастий липень, літечка зеніт.
Лілеї при дорозі, мов на чатах.
Спішать стрункі ромашки до воріт –
Тебе з роботи будуть зустрічати.

Ти йдеш, на службі полишивши ніч,
Несеш духмяність росяного ранку...
І стелить килимок тобі до ніг
Барвисті квіти – щастя вишиванку.

* * *

Я спрагло п'ю солодку тишу сну.
А на душі так просторо і чисто.
І, як в дитинстві, хочеться майнути
Далеко в поле, за байдуже місто.

Там коле ноги скошена стерня,
Йде черета по низині розлогій.

* * *

Мої сніги, моя дзвінка зима!
Дорогоцінний перстень з сердоліком,
Тонкий кришталь янтарного вина...
Нам пий його – не випити й довіку.

І вже не ляже тінню на сніги
Моя зажура, як вечірній морок.
Мій князю любий, ми перемогли
Своїм коханням все лихе й недобре.

Так провидіння, так любов сама
Зєднали нас віднині і довіку.
Оці сніги, оця п'янка зима –
Дарунок долі, перстень з сердоліком.

* * *

Життєвого досвіду стигле колосся
Щедрими сходами слів пророста.
А я розділю із тобою осінь.
І стане вона золота-золота.

Твої поезії сонячні зливи
Дзвінки й розмаїті, як юна весна.
А я розділю із тобою зиму
І срібною-срібною буде вона.

Й прийде визнання, як святе причастя,
І вічності сяйво тобі спалахне...
А я розділю із тобою щастя –
Солодке-солодке – на двох одне.

* * *

Барвінкові китички
у мого смутку,
Рожеві пелюстки
у моєї радості.

І коли барвінковий сум
скрапуватиме ніжністю
на рожеві
пелюстки радості,
у смарагдових долоньках
залеліє запашна
тендітна квіточка.
То – моє кохання.

Візьми її
і зігрій
біля свого серця,
щоб ні білий холод,
ні чорна жура
не згубили її.

А коли
мене не стане,
вона нагадає тобі
про мій
барвінковий смуток,
мою рожеву радість,
і про моє
ніжне кохання
в смарагдових
долоньках
нашого щастя.

"МОЯ ДУША - МІЙ НЕОЗОРІЙ СВІТ"

* * *

Візьме вечір мене за плечі
Й поведе у степ неозорий,
Де хатинка зіллям заклечана,
Й чебрецями пропахли зорі.

Знов я стану дівчам маненьким,
Буду пасти ягнят понад балкою.
Сонце ніжно мені всміхнеться
Й подарує безліч веснянок.

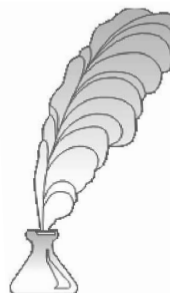
А квітки наплетуть віночків
Й скажуть:

«Де це ти так забарилась?
Ми вже видивили всі очі,
Ти нам кожної ночі снилась.

Нам твого бракувало сміху,
І пісень, і веселих танків.
Тут без тебе ніякої втіхи.
Залишайся...». Та прийде ранок

Й тихо скаже: «Ну що, бабусю?
Дав Бог день. Пора, прокидайся».
І я знову схилюсь повернуся,
До буденних турбот, до праці.

Де живуть кохані, рідненькі,
Де я ще комусь та потрібна.
Й серце радісно стрепенеться:
Я живу в цім прекраснім світі.

МОЛИТВА

Сонце моє
Гасне в холодних обіймах довгої ночі.
Морок встає –
Світлу надію в туман огорнути хоче.
Та не згаса
В серці гарячий промінчик Слова Живого,
І в Небеса
Лине до Бога.

Господи мій!
Вічна Твердиня моя Ти і Охорона.
Світлом своїм
Путь нам вкажи до Небес, до Життя Нового.
До ніг я кладу
Тобі беззаконня свої, всі гріхи і падіння.
Вірю – знайду
Радість Спасіння.

Любові Христа
Вдячність уклінна і наша молитва щоденна.
Над нами вита
Дух Твій святий і наповнює душі страждени.
Знаємо ми
Щастя любові, терпіння й прощення таїни.
Боже, храни
Мою Україну.

Сонце моє
Вийде назавжди з цупких і холодних обіймів.
Бачу – встає
Світла зоря на священній моїй Україні.
Хай не згаса
В серці гарячий промінчик Слова Живого,
І в Небеса
Лине до Бога.

Володимир
БІЛІНСЬКИЙ
(Продовження. Початок
у попередніх номерах)

КРАЇНА МОКСЕЛЬ-МОСКОВІЯ

НАШІ ПЕРЕДРУКИ

5

Вдруге: Солженіцин (продовження, 1998 рік)
Написавши главу "Солженіцин" десь у році 1994-м, не сподівався, що доведеться доповнювати її. Я вірив, повернувшись в Росію, Солженіцин, який володіє й розумом і можливістю аналітично мислити, згодом заспокоїться і зрозуміє абсолютну неминучість краху Російської імперії. Хотілося сподіватися, що Нобелівський лауреат чесно й неупереджено поставиться до розвалу імперії на "шматки", як він сам пише. Тим паче, що "споконвічна земля" москвитів — Московія — залишилася цілою у складі Російської Федерації.

Однак виявилось, що час не заспокоїв і не виликував цю людину, а ще дужче озлобив стосовно окремих народів, які посміли відкинути "ласку старшого брата". Його численні інтерв'ю, бесіди, прямі телефонні лінії витримані в дусі відвертої ненависті до України, Чечні, Грузії й, почасти, до Казахстану.

За останні роки особисто мені, який не шукав зустрічей із писаниною Солженіцина, потрапили на очі такі його почвання людству:

— "Сестра моєї роботи і мати моїх дітей..." (газета "Комсомольская правда", 31 грудня 1994 року, с. 1-2).

— "Жовте колесо" (газета "Аргументи і факти", № 2 і № 3 за січень 1995 року).

— "Розмови з Олександром Солженіциним" (газета "Комсомольская правда", 23 квітня 1996 року, с. 3-4).

— "Слов'янська трагедія" (газета "Труд", 29 травня 1998 року, с. 5).

З кожним наступним виступом маститий письменник поводився все більш відверто шовіністично. Особливо велику ненависть відчуває ця людина до національно мислячих українців, які не піддалися зросійщенню за багато десятиліть. Дістається всім, навіть державним діячам України. Тут Солженіцин опускається до елементарного хуліганства. Йому нічого не варто обізвати людей, які займають державні посади в Україні, "нахабними ошуканцями, безсовісними людьми, зрадниками, націоналістами" та інше. Начебто ці люди повинні служити не україн-

ському народові, а Російській імперії. Старий московський шовіністичний синдром із часів Петра I (Мазепа), Леніна (Петлюра), Сталіна (Бандера)...

Солженіцин з інтерв'ю в інтерв'ю, зі статті в статтю з настійною послідовністю висуває територіальні претензії до суміжних держав і народів. Усі його претензії цілковито бездоказові й голосливі, лише спираються на "формулу Жириновського", мовляв, російський солдат уже "мив свої чоботи" в тих землях.

Солженіцин не та людина, яка не знає історичних істин. Він їх знає. Але приймає лише ті, які стоять на сторожі Російської імперії. Знає, що існуюча історія імперії наскрізь брехлива, вигадана і "зроблена" російськими державниками за останні 200 років, щоб виправдати захоплення чужих земель і підтвердити так зване право Москви на "збирання землі російської".

Будучи затятим прихильником "великої й неподільної", він розуміє, що є речі, втративши які, Росія вже ніколи відродиться в імперію не зуміє. Ось чому він так люто "підспівує" бодай союзу чотирьох: Росії, Білорусії, України і Казахстану. В цій ідеї криється секрет: зберегти ядро імперії, а інші "шматки" згодом приростуть.

Він тепер зізнається: "я переконаний супротивник "панславізму": це завжди був для Росії замах не під силу". Бачите, він не засуджує саму ідею підкорення Росією слов'ян, а констатує лише — не берімося за непосильне, бо надірвемося.

Знаючи, як повільно і важко, але невідворотно відбувається становлення нових незалежних держав, які розірвали пута імперії, Солженіцин як махровий шовініст вдається до словесної диверсії, щоб підірвати стабільність цих держав, стравити одних з другими, виграти час.

Варто й нині остерігатися "державників" типу Солженіцина. Їм уже вкотре ввижається "велика і неподільна". Такі ось солженіцини та лужкові все будуть робити для створення як не нової, то бодай старої "в'язниці народів".

Повернімося до конкретних домагань Солженіцина. Однак не будемо схожими на Олександра Ісайовича, який напірає тільки на совість і бездоказові "істини".

Отже, в газеті "Комсомольская правда" від 23 квітня 1996 року відтворена телефонна розмова Олександра Ісайовича з читачами газети під заголовком "Розмови з Олександром Солженіциним". Що цікаво: із викладу розмови в газеті, жодна людина, яка телефонувала, не задала Солженіцину питання про його ставлення до України. Відповіді на питання підходили до кінця, час розмови з читачами закінчувався, і тоді пан Солженіцин, побачивши, що питання не дочекається, за власним бажанням узявся лити бруд на, здавалося б, дружню державу.

Однак варто зауважити, що цього разу пролунала нова думка, запозичена лауреатом у Катерини II. Відбулося імперсько-шовіністичне єднання імператриці з письменником. Віруючій російській людині кінця XX століття цілком згодилися шовіністичні думки "розпусної баби" кінця XVIII століття. Що значить — "імперська потреба"!

Послухаймо Олександра Ісайовича:

"Відколота Галичина, яку Олександр I просто не подбав повернути в Росію (Галичина ніколи Російській імперії не належала — таке Солженіцинське словоблудство! — В.Б.), Австрія віддала б її охоче — там протягом півтора сторіччя насаджувався (ким насаджувався — Солженіцин скромно мовчить. — В.Б.) антимосковський, антиросійський характер. Він сьогодні володіє українськими шовіністами (так голосливо письменник перекладає свою хворобу на інших. — В.Б.), які тероризують і заглушили українське населення (яка "отческая" турбота про українців! — В.Б.), провели доволі фальшивий український референдум 1991 року".

Бачите, як відверто дисидент викладає свої думки: ось якби задушили росіяни Галичину на початку XIX століття, ніхто б не посмів заважати Росії зросійшити решту "малоросів". Бо ж оці незросійщені українці — галичани — взяли та й провели "фальшивий референдум". Мовляв, "затероризували" всіх українців від Харкова до Львова і від Сімферополя до Києва.

Сподіваюся, читачі відчувають усю глибину Солженіцинської ненависті до українців і української держа-

ви. Думка про існування української держави доводить Солженіцина до нестями. Йому начхати на волевиявлення народу України, до речі, й російськомовного в тому числі. Солженіцинський шовіністичний дух не приймає результатів народного волевиявлення, які йдуть на шкоду Російській імперії, навіть у тому випадку, якщо за Українську державність голосує більше 90% тих, хто має право голосу.

Нагадаю панові Солженіцину справжнього автора вкраденої ним думки: "Увійшов із поштою після Пушкіна. Казали (Катерина II казала. — В.Б.), що "... згодом потрібно вимінити в Імператора (Австро-Угорської імперії. — В.Б.) Галичину: вона йому не до речі, а потрібна прибавка до Угорщини за володіння Турецького" [23, с. 286].

Тут подані слова, сказані особисто Катериною II 4 травня 1793 року і записані її статс-секретарем. Пан Солженіцин повторив думку стару-престару, думку злодійської династії Романових, яка принесла на землю України рабство в XVIII столітті.

Солженіцин не став дорікати Катерині в невиконанні власної стратегічної мети. Нобелівський лауреат мислить глибше — претензію висловив Олександр I. Мовляв, бабуня поставила велике завдання: знищити український народ, зросійшити, назавжди привчити, що він "молодший брат" "великоросів", а Олександр I після перемоги у війні з Наполеоном мав таку можливість — заарканити Галичину, та пропустив нагоду. Як тут не поскаржитися на дурня імператора.

Послухаймо далі "великого мислителя", про що він повідав читачам "Комсомольської правди": "Але ось вони отримали державу яку. Справжньої України там — одна четверта частина. А три чверті ніколи Україною й не були. Новоросія — Херсонська, Одеська області — ніколи Україною не були. Мелітопольщина, Луганська, Донецька області ніколи Україною не були. А Крим — і говорити нема чого. Все це вони прихопили..." [51, с. 3-4].

Не буду дорікати Олександр I Ісайовичу в брутальності. Цей тон стосовно України в нього повсякденний. Але ось офіцерові-артилеристові непристойно не знати елемен-

тарної арифметики. Площа разом узятих областей: Донецької, Луганської, Херсонської, Миколаївської, Одеської й Криму — не становить трьох чвертей території України, навіть однієї третини не становить.

Тут пан Солженіцин елементарно лукавить! Він свідомо бовкнув, сподіваючись, що його ніхто перевіряти не стане. Адже Нобелівському лауреатові належить вірити на слово.

Та думка Солженіцина значно далекодільніша. За необхідності вирішив послатися на територію, приєднану до Московії 1654 року. А той факт, що український народ і українська земля в ті часи були розірвані між трьох імперій, — він просто замовчує. Звичайний прийом цієї людини.

Однак, слід гадати, у пана Солженіцина не витає думка про приналежність усієї Правобережної України до "споконвічних російських земель", тобто до Московії. Гадаю, йому відомо, що на Поділлі та Брацлавщині, на Київщині та Волині, в Галичині та Буковині, на Тернопільщині та Черкащині ніколи "великороси" не жили. Хоча від цієї людини можна чекати чого завгодно. Ось запустив же він отакі відсебенки, так звану "Мелітопольщину".

Читаючи Солженіцина, все гадав, навіщо ж він, перелічуючи існуючі нині області України, раптом "заспівав півнем" — Мелітопольщина. Лише коли глянув на карту, тоді стало зрозуміло, — я аж розреготався, наскільки людина опустила до дрібної дешевини. Мелітополь-бо в Запорізькій області! І як не силкувався пан Солженіцин, але навіть він не посмів в один ряд із Донецькою областю поставити — Запорізьку. Отоді й вигадав нову землю в Україні — Мелітопольську.

Але і тут Солженіцин пошився в дурні, як і в своїх міркуваннях про Донецьку, Луганську та інші області, які нібито ніколи українському народу не належали. Це лише вигадана російськими державниками брехня.

Солженіцин на слово не повірить, хоча сам відчайдушно намагається переконати своїми чисто словесними вивертами, тому автор знайшов персонально для Солженіцина історичних свідків минулого.

Послухайте, про що повідав світові в першій половині XIX століття службовець А.О. Скальковський, який працював в "Управлінні Новоро-

сійського й Бессарабського генерал-губернатора" графа М.С. Воронцова, у книзі "Історія нової Січі, або останнього Коша Запорозького".

Звертаю увагу пана Солженіцина, щоб урахував, що це була перша людина, яка досліджувала архіви Запорізького козацтва і видала свої праці в Російській імперії. Необхідно врахувати, що дослідження архівів велося з дозволу царських намісників. При виданні книга одержала дозвіл цензури, тобто факти, в ній викладені, імперія не заперечувала.

Отже, погляньмо, що належало запорізьким козакам на півдні України 1576 року, та що підтвердив грамотою Стефан Баторій: "Стародавнє запорізьке містечко Самар із переправою і землями вгору по Дніпру до ріки Орел, а вниз аж до степів Ногайських і Кримських; а через Дніпро та лимани Дніпровський і Бузький, "як вічно було", до Очаківських улусів і вгору по Бугу до ріки Синюхи. Від Самарських же земель через степ до самого Дону, де ще за Преєслава Ланцкорунського (кошовий запорізьких козаків у 1500-1515 р. — В.Б.) козаки запорізькі свої житла мали..." [35, с. 34-35].

А зараз погляньмо, що було зафіксовано на карті де Боксета, складеній 1740 року з веління російських царів, яка понині зберігається в московських архівах: "Було п'ять головних кордонів Запорожжя:

1. Біля перевалочної (на Дніпрі) .з боку Гетьманщини або Росії (Гетьманщина була приєднана до Московії Богданом Хмельницьким 1654 року. — В.Б.);

2. Біля Бахмута або пізніше (з 1730-х років) біля фортеці Козловської на лінії від Слобідської землі (нагадую особисто Солженіцину: мова йде про Слобідську Україну, де в 1740 році проживали українці. — В.Б.);

3. На річці Кальміус із боку братів козаків донських;

4. Біля Микитиної переправи або на переправному посту на Бузькому лимані навпроти фортеці Очаків від Криму й Туреччини;

5. У Гарді з боку польської Речі Посполитої (тобто вгору по Бугу. - В.Б.)" [35, с. 44].

Необхідно також уточнити: донські козаки відбрунькувалися від запорізьких. І хотілося б це російським державникам визнавати чи ні, але цьому факту є теж історичні свідки.

Послухаємо А.О. Скальковського: "Боплан (Боплан

Гійом, французький інженер. У 1630-1648 роках служив у польської армії. 1650 року, повернувшись у Францію, видав книгу "Опис України". — В.Б.) в своєму "Описі України", говорячи, що "Азов або Азак був узятий в 1642 році московськими козаками", тобто донцями, — говорить мовою козацтва запорізького, серед якого він жив і в рядах якого боровся (до речі, під Азовом в тому числі. — В.Б.)" [35, с. 30].

Ще більш чітко ця думка викладена в інших російських учених Рігельмана Олександра Івановича і Татищева Василя Микитовича.

"Козача громада на Дону була утворена... за зразком Запорізької Січі. Історик XVIII сторіччя Рігельман стверджує, що "донські козаки від українських черкаських козаків справді початок свій узяти на Дону". Підтвердження тому Рігельман бачить у "Російському літопису" Татищева, де згадується, що "в XVI столітті, за царювання царя і великого князя Івана Васильовича, через Дніпро з князем Вишневецьким черкаси (козаки. — В.Б.) на Дон перейшли, і там оселившись, місто Черкаське побудували" [27, том I, с. 461].

Як бачите, пане Солженіцине, межі проживання українського народу значно ширші, ніж вам це здається. І зверніть увагу, великоросами в ті часи на узбережжі Чорного моря навіть "не пахло".

Послухаймо, що повідало світу незалежне від Російської імперії французьке видання "Народи Росії", яке вийшло в 1861 році: "... В Російській Імперії на 1859 рік проживало 12 мільйонів українців. Зокрема, проживало:

в Тавриді
українців — 200 тисяч осіб,

росіян — 87 тисяч осіб,
німців — 27 тисяч осіб;

на Катеринославщині
українців — 880 тисяч осіб,

греків — 33 тисячі осіб,
німців — 20 тисяч осіб,
росіян — 50 тисяч осіб;

на Херсонщині
українців — 700 тисяч осіб,

румунів — 95 тисяч осіб,
німців — 50 тисяч осіб,
росіян — 94 тисячі осіб;

на Харківщині
українців — 1,5 мільйона осіб,

росіян — 80 тисяч осіб".

А значно пізніше, за переписом 1925 року, на Кубані проживало понад 65% україн-

ців, і на початку 30-х років там діяло 950 українських шкіл.

На Нижній Волзі діяло 429 українських шкіл, а на Далекому Сході в ті ж роки діяло 1 076 українських шкіл тощо.

Пане Солженіцине, напружте злегка мізки і дайте собі відповідь: куди ж усе це поділося?

Я вам підкажу. Послухайте веління Катерини II, думки якої вам дуже подобаються, а найчастіше ви їх навіть берете на своє озброєння:

"Катерина II в листі до генерал-прокурора В'яземського писала цинічно відверто: "Мала Росія (Україна. — В.Б.), Ліфляндія й Фінляндія суть провінції... Ці провінції, як і Смоленську, слід найлегшими способами привести до того, щоб вони обрусіли..." [52, с. 11].

Імперським духом Московії 1991 року було завдано важкого, непоправного удару. Але український народ від розвалу імперії трагедії не відчуває. Він нарешті має історичний шанс зберегти свою ідентичність. Повночленим "зросійщення" все-таки не сталося. Господь позбавив. Настав час, пане Солженіцине, і вам, і іншим державникам-великоросам — серйозно помислити, який народ із XIII по XVIII століття освоював землі від Кубані до Дністра та Дунаю, вздовж Чорного моря. Аби ганебно не белькотати про "Мелітопольщину".

Про Крим, Олександрі Ісаєвичу, ми вже з вами говорили, і я не буду повторюватися. Вважаю, що й вам не завадило б, хоч почасти, мати совість, бо ви всім дорікаєте: "ну, з якою совістю?..", а самі, — хоча вижив-таки кримськотатарський народ, — буквально "з піною на губах" викидаєте чужий "шматок землі" в живого власника!

Я розумію, великоросішовіністи ніколи з жодним підкореним народом не рахувалися в минулому і не мають наміру рахуватися нині. Однак, якщо ви говорите про чийось совість, то про свою не варто забувати. Колоду в своєму оці необхідно помічати.

Хочу також дещо освіжити вашу пам'ять щодо міста Севастополя. Там же, в "Комсомольській правді", ви говорите: "А Севастополь навіть і в Крим не входив, із 1948 року підкорявся прямо Москві, але й Севастополь прихилили..."

Федір СТЕПАНОВ

КАМІННИЙ ЕТЮД

*Бовване вапнянний, твій погляд непроникний
Немов пронизує, як йду йому навстріч.
До всього суцього ніколи він не звикне,
Бо і сльозу не пустить з ямних віч.*

*Тут печеніг чи половець під дерном
Навік спочили, втративши рідню.
Минулись їх часи, жажні й буремні,
Що сіяли роздори і різню.*

*Коли дітей на списи настромляли,
Не згадуючи про своїх дітей.
Тепер степи співають їм хорали,
Бо всяка нечисть лиш під землю йде.*

*Як насипали з черепів кургани
І кров пили Боняк і Тугоркан*,
Та хрест поставили на них слов'яни,
Лишивши лиш єдиний слід - бовван.*

*...Бринять нечутно вічністю простори,
Де чеше вітер гриву ковилі.
Кому на радість, а кому на горе
Ячать події на оцій землі.*

*Колись була тут сила половецька,
Що згинула уся, мов не було.
Лиш маячить фігура здоровецька,
Котра забрала у могилу зло.*

*Половецькі хани (XI-XII ст.).

КОСМІЧНІ ПРОЕКТИ СТУДЕНТІВ ДНУ ОТРИМАЛИ СВІТОВЕ ВИЗНАННЯ

З 27 вересня по 1 жовтня у Празі проходив 61 Міжнародний астронавтичний конгрес (International Astronautical Congress – IAC), який щорічно в одній з країн світу проводить Міжнародна астронавтична федерація (IAF). Форум є одним із наймасштабніших світових заходів космічної галузі, що збирає провідних фахівців з питань дослідження і освоєння космосу, надає можливість представити новітні ідеї і перспективні розробки, а також закласти основи співробітництва у космічній сфері.

До участі у ньому від України було прийнято близько 20 доповідей. Серед них – дев'ять робіт фахівців Дніпропетровського національного університету імені О. Гончара.

Безпосередньо з доповідями на конгресі виступили доценти фізико-технічного факультету А. Лінник і С. Бондаренко, аспірант Д. Файзуллін та студенти шостого курсу М. Гришин і М. Каляпін. Виступи наших науковців викликали шквал позитивних відгуків, адже всі вони лежали у руслі сучасних тенденцій розвитку авіаційно-космічної галузі. Так, основною тематикою конгресу було питання здешевлення технології "повітряний старт". Саме про цю проблематику в українському просторі і доповів Анатолій Лінник, доцент кафедри проектування і конструкцій ФТФ, представивши аналіз науково-практичних розробок у рамках проектів КБ "Південне".

У студентській секції світової аеро-космічної спільноти вразила оригінальна розробка магістрів Михайла Каляпіна та Миколи Гришина – авіаційно-ракетний комплекс "Синергія". М. Гришин говорить: "Ми запропонували принципово нову систему ракетного старту, яка знайде своє використання як у суборбітальних польотах, так і в туристичних подорожах. Наприклад, з Лондону в Сідней завдяки такому старту можна буде прилетіти всього за 20 хвилин. Нашою розробкою уже зацікавились провідні авіакомпанії світу, зокрема "Air France" та "British Engine".

Сподобалась авторитетним діячам космічної науки й ідея аспіранта ФТФ ДНУ Дмитра Файзулліна, який презентував концепцію використання глобальної супутникової системи зв'язку в управлінні та передачі інформації університетських супутників. "Запуск мого проекту набагато збільшить тривалість

передачі даних. На сьогодні у прямій видимості інформацію можна передавати лише 30 хвилин, а з використанням цієї системи трансляція збільшиться до чотирьох годин, – пояснює молодий науковець. – Думаю, що у 2012 році ми збудуємо наш супутник, запустимо його і випробуємо мою систему. Проект уже поданий в Національне космічне агентство і розглядається на предмет виділення фінансів для його реалізації".

Варто відзначити, що Д. Файзуллін у цьому році став одним з десяти світових переможців Програми грантів молоді (IAC 2010 Youth Grant Program), яка здійснюється під егідою Міжнародної астронавтичної федерації. Завдяки цьому аспірант Дніпропетровського національного університету також взяв участь у роботі інших заходів федерації: Конгресу космічного покоління (Space Generation Congress – SGC) та Симпозіуму Об'єднаних Націй (UN/IAF Workshop).

Отже, участь студентів ДНУ ім. О. Гончара у престижному Міжнародному астронавтичному конгресі вкотре засвідчила

високу якість освіти, конкурентноспроможність ідей і розробок наших науковців та великий потенціал майбутніх технічних кадрів – одних з лідерів міжнародної космічної спільноти.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О. Гончара.

• СТУДЕНТСЬКИЙ ПОГЛЯД

Рубрика

Даринки

СУХОНІС

Чорна іномарка розрізала теплий асфальт. Сонячні промені скупчувались на лобовому склі, намагаючись розгледіти пасажирів через тоноване скло. Їх було двоє. Дівчина, років п'ятнадцяти чи шістнадцяти (насправді їй було всього чотирнадцять, просто виглядала вона дорослішою) крутила кінчики темного волосся, зібраного у хвіст на потилиці. Їй було нудно так довго їхати, а за вікном були лише одноманітні степи, соняшники чи чагарники. За кермом сидів її батько. Він зосереджено вдивлявся у дорогу, іноді поправляючи своє чорне кучеряве волосся, яким він завдячував турецьким прадідам та прабабусям. Так само він завдячував їм і ім'ям – Давид. Мати дуже любила це ім'я, і дуже хотіла сина. Її бажання поєдналися. Давиду був тридцять один рік, але він вже мав таку дорослу доньку. Пояснювалось це просто – вона народилась, коли батьки якраз закінчували школу. Через два роки мати дівчинки захворіла, їй зробили операцію, але це не допомогло. З дев'ятнадцяти років Давид був самотнім батьком. Це пояснює, чому Зоя стала такою примхливою, розбещеною дівчинкою-підлітком. Батьків бізнес дозволяв купувати багато гарного одягу, двоє йоркширських тер'єрів, найновіші мобільні телефони, м'які іграшки та ще безліч всього того, що так було потрібно у чотирнадцять років. Давид розумів, що виховує дочку ніби рідкісну рослину, але все одно вбачав, що вона не надто вже і зіпсована батьківською любов'ю: гарно вчиться, в неї є бажання відвідувати музичну школу, багато читати, писати вірші в рожевому блокнотику. Але він помічав, як дивились на його дочку сусідські хлопці, і з острахом відчував – зовсім скоро прийде час для закоханості, нічних клубів, смс-повідомлень та телефонних розмов до ранку та сексу. Останнє змушувало його здригатися. Він понад усе боявся, що його донька піде його власною дорогою – закохається у школі і рано завагітніє. Звичайно, він зможе забезпечити їх усіх, але це страшно, неправильно, особливо для дівчини. Йому простіше – він просто став молодим батьком, зміг реалізувати свої амбітні плани, і тепер його черговий новий автомобіль розсікає вечірнє повітря. Багатьох дивувала його історія, надто коли вони бачили їх з Зоєю разом. Деякі хворобливі уми вбачали у ньому педофіла, такого собі заможного звабника юної Лоліти. А Лоліта давала привід – вже почала трохи підфарбовуватись, носила модний одяг (закороткі спідниці та шорти-труси – як здавалося батькові) і вже майже рік, як придбала свій перший бюстгальтер. А Давид був стрункий, карокий молодий чоловік, з чорним хвилястим волоссям і дорогим

автомобілем. Звідси і плітки. Але чомусь пліткарі уперто не помічали схожості батька і дочки: Зоя була темноволоса і темноока, як батько. Її шкіра була також кольору легкої засмаги. Турецькі прадіди перемогли русяву косу її матері.

«Пах!» – Зоя надула рожу кульку з гумки і вона вибухнула, трохи заляпавши їй ніс. Цей звук перервав роздуми Давида.

– Довго ще? – запитала Зоя з надією.

– Ти ж сама захотіла до неї на день народження, от і терпи, – відповів він.

Вже годину вони їхали за місто, на день народження до Зоїної подруги Каті. Катині заможні батьки вирішили організувати вечірку на дачі, найняли необхідний персонал. Улаштували такі собі «солодкі п'ятнадцять», де буде багато пафосу, гарної їжі і дико дорогий подарунок від батьків у кінці під акомпанемент колективного «О-о-о!!!».

– Зараз переїдемо через село Песиголовці, а далі кілометрів 6-8, і буде дачний кооператив – озвався Давид.

Попереду з'явився дорожний знак, сповіщаючи про те, що вони в'їжджають у село з дивною назвою Пе-

ДОНЯ

сиголовці. Це місце дуже контрастувало з кооперативом Рубін, куди вони їхали. У Рубіні була купа нових котеджів, охорона на в'їзді, фонтани, басейни, а у декого навіть приватні конюшні. У Песиголовцях був газ і водопровід, школа, клуб, де місцева молодь по п'ятницях приходила на дискотеку, декілька приватних кіосків та два сільпо. А загалом, звичайні хати, хоча в цьому селі не було видно нових забудов чи дач. Давид, звіряючись з навігатором, повернув ліворуч, заїхавши на головну вулицю. Праворуч показався кіоск. Така собі металева конструкція, де продають перш за все горілку на розлив, а також кока-колу, чіпси, вермішель швидкого приготування, шоколад, гумки та все те, від чого легко утвориться виразка. Ну, і звичайно, пиво та слабоалкогольні напої. Побачивши кіоск, Зоя одразу смикнула двері машини, ледь батько встиг пригальмувати:

– Я куплю «Коли!» – радісно повідомила вона, і побігла, здіймаючи пилюку новими босоніжками.

Батько не встиг нічого сказати, лише повернув праворуч і став біля великої вишні. М'які сутінки спускались на село. Було чутно спів коників, а спека аж бриніла в повітрі. Зоя стояла, роздивляючись асортимент кіоску. Батько зауважив, що вона вдягла чергові шорти-труси та затісну (як на його думку) футболку. Звичайно, вони їдуть вдвох туди (для батьків буде окреме приміщення для святкування), але все одно.

З бічної вулиці вигулькнула компанія. П'ятеро хлопців, років сімнадцяти-вісімнадцяти. Такі собі місцеві автори-тети: спортивні костюми (в таку спеку!), футболки та майки, обов'язково заправлені у штани та невіразні сандалі. У одного з них, який йшов трохи попереду, до резинки штанів був прикріплений шкіряний чохол з мобільним телефоном – неімовірно цінний та важливий аксесуар.

Хлопці лузали насіння, сміялись та плювали у пилюку. І ось вони помітили Зою.

– Девушка, а вашей мамі зять не нужен? – проспівав один.

Давида мов струмом вдарило. Він швидко відстібнув пасок безпеки і вийшов з машини. Але до кіоску було метрів двадцять, а хлопці були певно на підпитку, бо одразу почулося:

– Так ти не месня! В таких шортиках! – всі п'ятеро загіготіли, а той, що був з мобільним телефоном на поясі, простягнув руку і почав обіймати Зою.

Дівчина заципеніла від страху. Хто б не був у середині кіоску, але не втручався. Давид, нарешті, прибіг на місце і одразу схопив дочку за руку.

– Е, пацаник, ти що делаеш? Не видеш, ми с девушкой общаемся! – сказав «верховний гоп» і смикнув Зою за руку.

Давид піддався імпульсу і різко розвернувшись, вперіцив хлопцеві кулаком в обличчя. Той впав у пилюку, з носа потекла кров. Не роздивляючись далі, Давид бігом потяг перелякану дочку в машину. Позаду них чувся галас, тупання. Коли вони сіли в машину, ключ, як це буває в тихих американських фільмах жаху, випав зі свого надійного гніздечка. Давид гарячково намацував його на підлозі.

Он мене ударі! Падла, я єго пріб'ю! – оклигавший «верховний гоп» з друзями стояв вже за метр від машини.

Раптом дві каменюки вдарили по лобовому склу та дверях. Зоя від жаху закричала, а

Давид, нарешті, намацав ключа та завів машину. Але в останню мить один з молодиків встиг проколоти шину ножем.

Давид цього не помітив, він чимдуж тиснув на газ, їхав, не роззираючись дороги. Зоя почала плакати і вибачатися, що пішла у клятий кіоск. Попереду з'явилися обриси річки – Давид зрозумів, що зробив хибний поворот і відчув, що заднє колесо пробите. Він зупинив машину і вимкнув фари.

– Тату, що ти робиш?! – з жахом мовила Зоя. – Нам треба тікати! Вони нас наздоженуть!

– Колесо пробили, далеко не поїдемо. Я зараз швидко заміну і виїдемо звідси – зосереджено відповів він і дістав мобільний. Мережі не було.

– В тебе телефон ловить? – намагаючись не нервувати, спитав він.

– Ннні! – затинаючись, відповіла вона. Сльози знову і знову набігали на її обличчя.

– Зою, не плач! Сиди тихо, я зараз заміну колесо! – Давид вийшов з машини і відкрив багажник. Якщо чесно, йому ще не доводилось отак замінювати колесо, десь у лісі та ще й на швидкість. Через п'ятнадцять хвилин він зрозумів, що робив не так, аж раптом десь у горі на дорозі почулося:

– Нет, я тебе говорю, Анька сказала – они сюда поехали! Далеко без колеса не уедут!

У Давида все в середині похолело. Він розумів, що за хвилину нове колесо на місце не поставити. Швидко і зосереджено взяв свої старі кросівки з багажника та Зоїну сумку, тихо відкрив двері і прошепотів:

– Нічого не кажи, бери мене за руку! Нам швидко треба йти! – Зоя ледь стримала крик жаху, бо почула хрускіт гілля та голоси. Вона швидко вилізла з машини і вони спустились вниз, до річки. Через кілька тягучих хвилин почулося:

- О, я ж гаварілі вам! Вот машина етого мудака! – засміявся «верховний гоп». Потім почувся дзвін розбитого скла – машину трошили чимось важким. Потім тиша – певно дивились, чи нема чогось цікавого в середині.

- Далеко не убегут! – сказав інший голос.

- Они же не местние, я етого мудака прибую! – тонка натура «верховного гоп» не могла пробачити такий ніщивний удар в обличчя на очах побратимів. Тим паче, що влітку в неділю ввечері в селі робити нічого, а от перспектива «побити мудака» була заманливою.

- Серий, там с ним еще телка! – звернувся ще один новий голос до «верховного гоп».

- Ну, а телка с нами погуляет! – відповів Серий.

Усі дружно засміялися.

Не важко було здогадатися, який зміст вкладено у таке просте слово, як «погуляє». Давид не вірив в абсурд дійсності. Вони з дочкою принишкли в кущах біля річки. Зоя тряслась, наче від холоду. Давид був впевнений, що таке буває у безглуздих голлівудських фільмах, але не в житті. «Вони ж ще діти!» – подумав він. Так, діти, жорстокі, ніж будь-які дорослі. Діти, що заздять, прагнуть чогось, живуть за власними законами у напів-глухому селі, де є лише можливість пити та ходити на дискотеки, аби помацати місцевих красунь.

- Так етот казал какой-то черномазий, – раптом озвався Серий.

Його підтримали мугиканнями.

- Ненавижу хачей! – мов заклик до бою, крикнув «верховний гоп». - Ти і Череп туда, ми пойдем верхом. Далеко не убегут...

Давиду здалося, що це страшний сон. Купка злих молодиків з паростками неонацизму полює на них у невідомому селі? Це повинен бути сон!

Коли голоси стихли, Давид швидко перевзувся, викинувши дорогі шкіряні туфлі у річку. Зоя збрехала те ж саме, діставши кросівки з сумки. Годі було і сподіватися, що зв'язок на телефоні з'явиться. Вони були у темному яру, біля річки. Поблизу не було видно навіть асфальтованої дороги.

- Йдемо понад річкою – прошепотів батько. Зоя мовчки кліпнула очима на знак згоди.

Вони йшли повільно, не вмикали навіть підсвітку телефонів, аби не привертати уваги. Давид сподівався, що вони, нарешті, вийдуть на сільську вулицю, зайдуть у перший же будинок. Він вигадає, що він потрапив у аварію, заплатить господарям (гаманець був у кишені) і вони подзвонять батькам Катерини і їх врятують. «Аби тільки не потрапити до будинку одного з хлопців!» – мов лезом порізала його думка. Оце була б іронія у стилі Голівуду! Він одразу згадав фільм, який дивився нещодавно - «Райське озеро», в якому пара закоханих була замордована компанією місцевих підлітків через прикру випадковості. Але це Голлівуд, фільм жаху, сценаристи, які зробили все, аби вам було страшно. А це життя, українське село і компанія гопників, що живуть по своїх законах. То, де фільм жаху?

Через хвилину тридцять вони побачили, що між деревами є просвіт, ніби дорога. Тихо піднялись туди. Це, певно, був кінець села, бо десь вдалині рідко світили фарами машини, а обабіч сільської дороги стояли покинуті недобудовані будинки – можливо дачний кооператив, що

так і не народився.

- Пішли вперед, можливо, там є дачі, – сказав Давид.

Він скоріше відчув, ніж почув за спиною:

- Опа! А кого ми видим! – Серий з другом наближався з лівого краю, де було величезне поле соняшників.

Стигли соняшникові голівки хрустіли під їх важкими кроками. Хлопці перейшли на біг. Давид стиснув руку Зої, і вони побігли вперед. В цю хвилину чоловік подумки зрадів, що кинув палити. Але «верховний гоп» з другом, незважаючи на випитий алкоголь та дешеві цигарки, не відставали. Їх поодинокі матюки лунали загрозливо близько. Давид різко повернув праворуч і потрапив на вулицю з недобудованими будинками та дачами з темними вікнами. Господарі вже поїхали додому, бо завтра робочий день. Кілька хвилин вони петляли вулицями. Було дуже темно, але Серий з другом орієнтувались на шум і не відставали. Коли Давид втратив відчуття часу, а десь під ребрами кололо так, що аж очі вилазили, вони побачили вулицю, на якій горіло світло у декількох будинках. «Все. Врятовані!» – подумав він, і, озирнувшись, потягнув дочку до першого ж освітленого будинку. Серий певно втратив слід, бо поки що їх не було чути. На диво, залізні ворота були відкриті. Батько з дочкою зайшли в двір, тихенько зачинивши за собою ворота. Двір був гарний, відчувалося, що будинок нещодавно побудовано. Вони підійшли до дверей і подзвонили. Майже одразу двері відкрилися – молода білява дівчина з подивом дивилась на них.

- Вибачте, ми потрапили в аварію біля річки, машина геть зіпсована, чи можемо ми від вас подзвонити? – Давид намагався говорити серйозно та переконливо. Його розповідь добре ліюструвала перелякана Зоя з розбитими колінами. (Вона двічі впала під час останнього марафону з Серим та його другом).

- О господи! Звичайно, заходьте! – дівчина стурбовано подивилась на Зою і одразу побігла на кухню – певно за аптечкою.

Через кілька хвилин виявилось, що тут мобільного зв'язку немає, бо станцію тільки планують поставити. Марина, так звали хазяйку будинку, дочка заможного пана, що полює на риболовлю, тому і побудував цей міні-палац недалеко від річки. Зараз батьки на відпочинку і прийдуть лише завтра ввечері. На питання, чи не страшно Марині тут самій, вона відповіла, що будинок під'єднано до охорони. Це суттєво заспокоїло Давида. Він вирішив трохи скористатися гостинністю Марини, аби вирішити, як бути далі. Зоя вечеряла у позиченому пухнастому халаті з зеленими колінами (бо їйоду не знайшлося).

Через півгодини Зоя вже спала на горі у спальні – дався в знаки тяжкий вечір. Давид був більш-менш заспокоєний (особливо, коли хазяйка зачинила важкі металеві ворота на ключ) і сидів на дивані, допиваючи другу склянку люб'язно запропонованого віскі. Марина сиділа навпроти і мовчки його розглядала. Дівчині, вихованій мелодрамами та журналом «Cosmopolitan», він здавався романтичним молодим героєм, таким собі Джоні Депом, що врятував красуню (в даному випадку – дочку) від смерті. Такі думки підсилювала екзотична зовнішність чоловіка, його схожість з голлівудськими мачо.

Давид мовчки пив віскі і продумував одразу декілька варіантів їх з Зоєю майбутнього. Можна було б дочекатися батьків Марини або спробувати зв'язатися з кимось з міста. Але сил робити це в цю саму хвилину не було. Тим паче, Зоя спала в безпеці, а він та кож був надто втомлений.

Марина розпочала бесіду ні про що. Розповіла про себе, питала щось про нього з дочкою. Давид відповідав ввічливо, вбачаючи зацікавлений погляд дівчини. Вона також пила віскі, і це ясно позначилось на обличчі: погляд був трохи масний, посмішка розслаблена. Через пару хвилин вона вже підсіла до нього ближче на диван.

Зоя прокинулася. Їй наснилась довга дорога, по якій ніби вона біжить. Вона рвучко сіла – незнайома кімната. Дівчина одразу згадала все і злякалась, а потім заспокоїлась, що все закінчилось. Їй захотілось побачити батька, поїхати з ним додому і забути про все. Вона швидко вибігла з кімнати і почала спускатися дерев'яними сходами. На останній сходині вона завмерла і подивилась на диван: її батько сидів, а Марина тягнулась до нього всім тілом. І ось вона його цілує, він ніби і не пручається. Ось його рука смикається, він кладе її на плече дівчини.

Ревнощі! Вперше в житті Зоя відчула смак ревнощів. Ніби істота з гострими пазурами дряпає їй горло і спускається все нижче і нижче. Вона подумки зненавиділа Марину. Це її батько. Тільки її. Вони завжди разом, вони стільки всього пережили разом. Сльози бризнули з очей і змішалися з відчуттям нещодавньої пригоди, і Зоя закричала:

- Тату! Ти казав, що любиш тільки мене!!!

- Давид аж підскочив.

Романтичну мить було зруйновано, хоча він навіть не жалкував. Побачивши обличчя доньки, йому чомусь стало соромно. Поки він швидко обходив величезний шкіряний диван, Зоя вже встигла вибігти на вулицю. Ключ стирчав у воротах. Вона одним рухом його повернула і вибігла в темну страшну ніч...

Струнка, ще досить молода жінка, сідала в поїзд метро. На щастя, було вільне місце. Вона поклати сумку собі на коліна. У протилежному вікні віддзеркалювалось її відображення: коротке чорне волосся, шкіра кольору легкої засмаги та очі. Завжди сумні та втомлені очі. Вона була б красунею, якби не довгий шрам на щоці. Такий самий шрам на грудях ховала кофтинка та зелений шарф. Вона машинально пригладила одяг, ніби побоюючись, що хтось його помітить.

Сім років тому ця жінка, ще дівчиною потрапила в страшну історію. Через сварку з батьком побігла вночі на вулицю, а там зустріла п'ятого хлопця. Ранком, її закривавлену і ледь дихаючи, знайшла у себе на городі баба Зіна. Це було диво, справжнє диво, що вона вижила після з'валтувань та жорстоких побиттів. Вона пролежала у лікарні майже місяць. Душевні рани були невиліковні. Той темний серпневий вечір став останнім, коли Зоя бачила свого батька.

Поїзд загукотів, двері зашипіли і відкрились. Зоя долонею швидко витерла очі і вийшла з вагону. Один випадок змінює усе.

• 3 ЛИСТУВАННЯ СИМПАТИКІВ «БОРИСТЕНУ»

Шановний п. Василь ПЕРЕТЯТЬКО!

Прочитав з цікавістю та захопленням Вашу книгу «Доля-кутя», котру репрезентував наш улюблений «Бористен». Чудовий твір! Там досить багато унікальних речей. Наприклад, Ваш опис борщу, я майже впевнений, що ніхто і в ніякій світовій літературі не оспівав так поетично будь-яку страву. Відтепер, коли маю кепський настрій чи не можу спати, то їду або в садок п. В. Перетятка, всмоктуючи запах квіткових груш чи абрикос, або насолоджуюся пахощами борщу баби Оляни.

У Мексиці є плем'я мая. Вони малого росту, коротка шия, але міцні і дуже працьовиті. Я б сказав, що у прагненні трудитися вони подібні до українців. Це ті трударі, що розбудували піраміди знані на півсвіту. На жаль, живуть бідно. А це ж вони подарували людству зерно кукурудзи. Який парадокс: світ розбагатів на кукурудзі, а мая - бідняки. Нерідко можна побачити таку картину. Невеликого зросту на європейський кшталт чоловіча попихає візок, а в ньому велика кастриля з киплячою водою і варяться качани кукурудзи. Продаються поштучно. Витягає вуличний торгівець свій товар, а він ще парує... З одного качана - це майже обід. Качан, між іншим, не чищений - там збереглися всі вітаміни.

Американські індіанці дали світові дуже багато продуктів. Картопля прийшла з Перу - індіанці Інкас. Помідори - від племені азека, Мексика. Також квасоля, кабак (гарбузи), соняшник - теж від індіанців.

Коли іспанці відкрили Америку, то мали шоколад за стратегічний продукт. Тримали монополію сто років, аж поки хтось не вкрав зернину дерева какао.

Пхає індіан мая візок, а там всілякі рослини, фруктові розсади, кущі квітів. Я взяв та й купив пару штук, навіть на знав, що купував. А дружина: питає нащо це ти притаскав і що воно таке.

Та, кажу, це щоб допомогти тому трудязі, що пхає візок цілий день, а продажу немає...

З пошаною, Іларіон ХЕЙЛИК
(Ворен, Нью-Джерсі, США).

Іларіону ХЕЙЛИКУ

В шанобі схилию голову, добродію, за Ваше терпіння у читанні моєї книги «Доля-кутя», де особливо до Вашого уподобання і опис нашого національного витвору - борщу. Я впевнений, що жодна нація не здатна створити такий харч, як борщ. Нація придумала борщ, а борщ сформував менталітет українця. У борщ можна кинути все, що росте на землі і не тільки на благословенній Україні, а у Мексиці і Перу, в диких преріях всієї Америки.

Поступ цивілізації вимірюється не науковими відкриттями, а завоюваннями та долученням до кухні дивовижних культур - і картоплі, і кукурудзи, і проса, і гречки, і пшениці.

Усі культури єднає планета. Академіку Миколі Вавилову вдалося систематизувати все зелене зілля, і саме любов до живого, до землі має єднати людські душі. Шкіра може бути і чорна, і біла, і жовта, а душа у всіх має бути червоною, палати вогнем любові, любові до життя.

Історія будь-якої нації - це історія народу. Сало, шинка, ковбаса домашня, кров'янка, ковбик та всі інші принади із свини, теляти, барана, кози, кроля, індики, гуси, качки, куриці, цесарки, перепела, куріпки, не говорячи вже про кропів, карасів, вертихвісток-щук, зажерливого лина з широкоплечим лящем, судака - все має бути на столі українця, як і пахуча олія і томат, огірок і капуста, яблуко свіже і мочене, делікатесна груша...

Вишукані страви на королівському столі Єлизавети II в Англії, на приййомах у Кремлі і в Білому Домі не витримують конкуренції із диво-стравою - борщем.

Борщ для українця - це материнське молоко, завдяки якому гартується козацький характер.

Незрівнянний і козацький куліш.

Куліш - це не пшоняна каша із шкварками, це само собою, в куліша - основа національна - бульйон, де кипіли телячі і свинячі ребра, ребра косулі і цілий гусак з качкою, і індик з куркою, вигодовані на сільському дворі. Курячий жир звисає з курки, свинячі ребра ніжні як дівочі перса, тануть у зголоднілій степовій душі козака... Отже, не питаєте, звідки сила в козака і весела вдача...

Як то все пізнається? Розповім у новій книзі, бо читачі прохають написати про оковиту та її особливості вжитку, звичайно, національного вжитку під час свят і в будні.

"...свинячі ребра ніжні як дівочі перса...",
З листа В.Перетятка до І.Хейлика.

МАЙЖЕ ЗА ВАСИЛЕМ...

Коли беру з борщу реберце,
То мліє в мене серце.
Не можу вимовити і слова -
Кар'єра, гроші, слава - все полова!
Лиш чую Васі Перетятка мову
І про село, і про садок, і про корову,
А найважливіше про жіноцтво знову,
Про пазуху грудей здорову
І, щоб пізнати медову персів силу,
Я для віягри вирию могилу,
Бо найважливіше - то реберце,
Воно полонить будь-яке жіноче серце!

Ф.С.

У кожної культури своя батьківщина, своя земля, та головне те, що для українця свято - борщ, - свято для всієї планети.

Пане добродію Іларіоне, дякую за про екскурс в історію злаків Америки і Європи. Одне скажу: «Не придумало людство кращого продукту як наш пшеничний хліб, а, як відомо, хліб - всьому голова, а вже головою треба заробляти на славетний борщ, свято, яке навіки з українцем у всіх світах.

З любов'ю - Василь ПЕРЕТЯТЬКО.

ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ З БЕЛЬГІЄЮ

21 листопада у Національному гірничому університеті відбулася зустріч ректорату з іноземною делегацією провінції Льеж (Королівство Бельгія). Візит здійснювався в рамках офіційного візиту делегації до Дніпропетровщини. Робоча зустріч у навчальному закладі пройшла не лише в розгляді питань міжнародного співробітництва НГУ з бельгійськими вченими. Губернатор провінції Льеж Мішель Форє, помічник губернатора Марі-Крістін Леспан'яр, а також представник

адміністрації провінції Льеж Валерій Двойніков з великим задоволенням ознайомилися з історією 111-річного університету, побували у геолого-мінералогічному музеї НГУ.

Мішель Форє розповів, що його провінція має вигідне географічне положення, адже знаходиться в самісінькому центрі Європи і є однією з головних у країні. Льежський університет багатий традиціями. Конкурсних вступних іспитів тут немає: існує система запису навчання. Іноземні студенти навчаються

у Бельгії за свій кош. Лише у Льежському університеті іноземних студентів навчається 3,5 тисячі.

Керівництво НГУ висловило зацікавленість в подальшому розвитку співробітництва з Бельгією, вважаючи його перспективним. Під час обговорення можливостей та перспектив співпраці, ректор НГУ Геннадій Півняк зауважив, що 15

років тому університет співпрацював з одним із бельгійських університетів провінції Монс. Г.Г.Півняк також розповів гостям про нові наукові напрямки у сфері інформаційних технологій, біотехнологій, екології, які можуть зацікавити іноземців. Розглядалися питання академічних обмінів між навчальними закладами. Інфоцентр НГУ. Фото Артема ГУСАКА.

МУДРІСТЬ НАРОДІВ СВІТУ: ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

ЕСТОНСЬКІ

- ✓ Який край, такий і звичай.
- ✓ Краще вдома шкоринка, як на чужині - млинець.
- ✓ Хто працює, тому радість.
- ✓ Великому кораблеві йти в море, човну триматися берега.
- ✓ Струмок загатити легше, як річку.
- ✓ У кого добре - ще кращого бажає.
- ✓ Без солі, без хліба - що їв, що не їв.
- ✓ Друг багатієві - своєму народу ворог.
- ✓ Погляд злий - і серце зле.
- ✓ Око - свічка душі.

УЗБЕЦЬКІ

- ✓ Дружба й гору з місця пересуне.
- ✓ Боягуз і ледар - друзі.
- ✓ Урожай від кетменя залежить.
- ✓ Зроби все, що можеш, а не сиди, склавши руки.
- ✓ Нехай говорить байський син, хоч він і шепелявий.
- ✓ Уникай того, хто намовляє на друга твого.
- ✓ Десять разів мірйай, а раз утни.
- ✓ Краще бути головою kota, ніж хвостом лева.
- ✓ Тікав од диму, а попав у полум'я.
- ✓ Сон і лева звалить.

АЗЕРБАЙДЖАНСЬКІ

- ✓ На батьківщині кожен камінь - рідний.
- ✓ Робота замолоду - хліб на старість.
- ✓ Земля баєва, ханів край, а ти спину гни та здихай.
- ✓ Скільки свині Коран не читай, сама з проса не виїде.
- ✓ Добрий плуг як брат твій.
- ✓ Коня доглядають - дівчину кохають.
- ✓ Ніхто свій айран кислим не назве.
- ✓ Незрілий плід дозріває, а дурна людина - ніколи.
- ✓ Змія повзе криво, а в нору попадає прямо.
- ✓ Хто з дороги збочує, того дорога карає.

РЕКЛАМА

ШВИДКО

ЗРУЧНО

ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію МІСТ з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

◆ **ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ**
 В Україну: 30-40 днів
 В Москву: 30-40 днів
 В Ст. Петербург: 35-45 днів
 Решта регіонів на www.meest.us

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
 В Україну: 3-5 робочих днів
 В Москву: 5-7 робочих днів

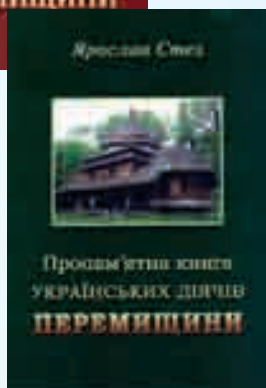
◆ ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
 ◆ ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
 ◆ УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
 ◆ ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

ПЕРЕМИЩИНА – НАЙБІЛЬШ МАЛЬОВНИЧА І ЗАСЛУЖЕНА ОКОЛИЦЯ НАДСЯННЯ

„З минулого ми хочемо взяти вогонь, а не попіл...” Ж. Жорсен

У 2010 році вийшов з друку третій том історично-енциклопедичного збірника „Пропам'ятної книги українських діячів Перемищини”, яка є своєрідним продовженням двох попередніх томів, що стали візитною карткою Перемищини. Перший том вийшов 2006, другий – у 2009 роках і усі вони охоплюють близько 1270 діячів XIX і XX століть з різних ділянок українського життя. Книги видає видавництво „Сполом” у Львові. Автором тих трьох видань є відомий журналіст, член Спілки письменників України – **Ярослав Стех**. В книгах яскраво розкажується про науковців, священиків, істориків, педагогів, музикознавців, малярів, лікарів, журналістів, підприємців, громадсько-політичних діячів, меценатів тощо. Словом, про тих, які є взірцем віддано-

го служіння народів і становлять передову еліту з Перемищини, Ярославщини, Любачівщини та близьких до них околиць. Тому вважаю цю працю велетенською і вона засвідчує вагомий внесок у загальноукраїнську справу.

Гратуюючи авторів видань, дозволю собі повідомити шановним читачам, що можна набути вище згадані книги, кожен том окремо коштує по 27 доларів (включно з вартістю пересилки) і є ще додаткова цікава книга того самого автора „Хрест любові” (вартість її з пересилкою 17 доларів). Чеки просимо надсилати на адресу: **Jaroslav Stech, 80 Coe Hill Dr., apt. 414, Toronto On. Канада M6S 3C9**. Додаткову інформацію можна отримати за тел. **(416) 766-89-78**, або електронною поштою: jaroslavstech@yahoo.com

Д-р Мар'ян КОВАЛЬСЬКИЙ,
(Торонто, Канада)

З серії «Бібліотека «Видання журналу «Бористен»

Віра Вовк - українська письменниця, літературознавець, прозаїк, драматург і перекладач португальською мовою української поезії. Пише українською, німецькою і португальською мовами, проживає у Бразилії. Учасниця Нью-Йоркської літературної групи.

Активно пропагує українську культуру, мову, красне слово. Виступала з літературними доповідями, лекціями й авторськими вечорами у Нью-Йорку, Вашингтоні, Філадельфії, Клівленді, Чикаго, Детройті, Торонто, Монреалі, Оттаві, Ванкувері, Лондоні, Парижі, Римі, Мадриді, Мюнхені, Буенос-Айресі, Києві, Львові.

«Обарінки» - друга книга **Віри ВОВК**, котра побачила світ у видавництві журналу «Бористен». Перша - поезія «Ромен-зілля» надрукована у 2007 році. Разом з іншими творами Віри Вовк згадана книга була згодом відзначена державною премією імені Т. Шевченка.

Докладніше про книгу **Віри ВОВК «Обарінки»** читайте в дописі Марини Ганієвої в наступному номері журналу.

Не будьмо байдужими!

Шановні друзі!

Чорною виявилася груднева ніч з суботи на неділю (11-12 грудня 2010 року) для Наталі Онищенко. Вщент згорів будинок її родини. Люди втратила житло, документи, кошти, унікальні народні костюми тощо. Наталя Онищенко – невтомний збирач, виконавець та пропагандист української народної пісні. Вона – засновник і незмінний керівник фольклорно-обрядового театру “Родослав”, що при міському Палаці дітей та юнацтва в Дніпропетровському. Пані Наталя завжди дарувала всім перлини свого справді безмежного, справді народного таланту. Нині настав час випробувань, коли «друзів пізнають в біді». Просимо всіх небайдужих відгукнутися і підтримати талановиту людину в тяжку годину. Контактні телефони пані Наталі Онищенко - 093-38-08-222, 098-54-58-629.

Редакція часопису журналу “Бористен”

На світлинах Юрія ДЕНИСЕНКА: Наталя ОНИЩЕНКО; колектив фольклорно-обрядового театру «Родослав».

Діти - апостоли Бога...

Блакитнооке дівча було схоже на ангелятко, любило малювати й гратися з ляльками, колихати їх. Ангелятко це купалося в любові мами і татуса...

“Діти - апостоли Бога, котрих день за днем Він посилає, щоб говорити про Любов, Мир і Надію!” – такий запис зробила понад століття тому шляхетна особа, мати п’яťох дітей. Лише нещодавно прочитала цей вислів січеславка Ірина Цюп’як. Але душа її завжди відчувала глибину тих сердечних слів. Вона теж мама п’яťох дітей - чотирьох синочків і ластівки-дочки.

Про щасливу українську родину читайте в дописі Надії Гринько “Душа материнська - безцінне багатство” на стор. 5 цього номера.

“Два кольори мої, два кольори...”

Місто Сніжне, що на Донеччині, з недавніх пір має власну, бодай, маленьку унікальність. Щоправда, про це мало хто знає навіть і з самих городян. Хіба-що близькі та знайомі пані **Лідії АБДУЛНОЇ**, котра мешкає у приватних кварталах міста неподалік від залізничного вокзалу. Справа в тому, що улюблена кішечка пані Лідії на ласкаве найменування Кисюня має очі різних кольорів. Ліве у тваринки блакитного кольору, а праве – зеленого. Відмінність окрасу очей

Кисюні настільки разюча, що спочатку здається нереальною. Але насправді так воно і є. Принаймні, господиня кішечки стверджує, що саме з таким кольором та живе з самого народження. У Кисюні напрочудлагідний характер, вона спокійна і врівноважена та ніколи не викликає якогось незадоволення у людей. Напевно, здогадується про свої різнокольорові очі та не бажає на додачу до такої нестандартної зовнішності мати кепську вдачу.

Влас. інформ.

